

SUOMEN ULKOASIAINHALLINNON YK-STRATEGIA

17.7.2013

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

SUOMEN ULKOASIAINHALLINNON YK-STRATEGIA

17.7.2013

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

ISSN 0358-1489

ISBN 978-952-281-108-0

PDF ISBN 978-952-281-109-7

e-julkaisu ISBN 978-952-281-110-3

Paino: Kopijyvä Oy, Jyväskylä

Ulkoasu: Kopijyvä Oy, Joensuu

Tämä julkaisu on painettu ympäristöystävälliselle Reprint-paperille, joka on valmistettu 60% kierrätyskuidusta. RePrint- paperille on myönnetty seuraavat sertifikaatit: ISO 9001, ISO 14001, EMAS, DIN 6738, EN-71-3, FSC JA EU-kukka.

SISÄLLYSLUETTELO

ULKOASIAINMINISTERIN, KEHITYSMINISTERIN JA EUROOPPA- JA ULKOMAANKAUPPAMINISTERIN ESIPUHE.....	7
--	---

1 JOHDANTO.....	9
-----------------	---

1.1 Rauha ja turvallisuus, ihmisoikeudet ja kehitys – kolmiyhteys Suomen johtonurana	11
1.2 Toimintaympäristö muuttuu, yhteistyö ja kumppanuudet korostuvat ..	11
1.3 Kestävä kehitys suurimpana yhteisenä haasteenamme.....	13
1.4 Priorisointi lisää vaikuttavuutta	14

2 SUOMEN YK-POLITIIKAN KÄRKITEEMAT	16
--	----

2.1 Konfliktien ennaltaehkäisy ja ratkaiseminen.....	17
Rauhanvälitys	18
Poliittisten operaatioiden roolin vahvistaminen YK:n kriisinhallinnassa.....	19
Suojeluvastuun tuen vahvistaminen	20
2.2 Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen.....	21
Naisten poliittisen ja taloudellisen osallistumisen vahvistaminen...	22
Naiset, rauha ja turvallisuus -päättöslauselman toimeenpano	23
Seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien tukeminen.....	24
2.3 Demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltiokehityksen tukeminen	25
Demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltiokehityksen tukeminen YK:n toiminnassa	26

Oikeusvaltiokehitys vahvemmin esiin kansainvälisessä kehityskeskustelussa	27
Kaikkein vakaviin kansainvälisiin rikoksiin liittyvän rankaisemattomuuden vähentäminen	27
2.4 Äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja ympäristökestävyyden edistäminen.....	28
Tavoitteena vahva ja kattava uusi kehitysagenda 2015	30
Kestävän kehityksen rahoituspohjan vahvistaminen	31
Operatiiviset kehitystoiminnot tehokkaammiksi ja tuloksellisemmiksi	32
YK:n kyky lievittää inhimillistä kärsimystä katastrofitilanteissa vahvistuu	32
Ympäristön suojeleminen, ilmastonmuutoksen torjuminen ja siihen sopeutuminen sekä luonnonvarojen kestävä ja hyvä hallinta	33

LIITTEET

LIITE 1: KUVAAUS SUOMEN TOIMINNASTA YK:SSA	37
KANSAINVÄLINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ MUUTTUU.....	37
SUOMI JA YK.....	40
SUOMEN TOIMINTA JA TAVOITTEET	41
Rauha ja turvallisuus.....	42
Turvallisuusneuvosto ja vaikuttaminen sen toimintaan	43
Rauhanvälitys	45
Suojeluvastuu	48
Rauhanturvatoiminnan tukeminen.....	50
Poliittisten operaatioiden (SPM) vahvistaminen YK:n kriisinhallinnassa ja rauhanrakentamisessa.....	52
Naiset, rauha ja turvallisuus -päättölauselman (1325) toimeenpano	53
Asevalvonnan ja aseidenriisunnan kehittäminen	55
Terrorismin vastaisen toiminnan tukeminen.....	57
Pakotteet	59
Kansainväliset kehityskysymykset	60
YK:n kehitystoimintojen tukeminen.....	62
Ympäristö ja ilmastonmuutos	65
Rauhanrakentamistoiminnan kehittäminen	66
Globaalihallinta, kauppa ja kehitys, ml. yritysvastuu sekä tietoyhteiskunta.....	67
Ihmisoikeudet ja oikeusvaltion edistäminen	71
Ihmisoikeudet.....	71
Oikeusvaltiokehitys ja hyvä hallinto.....	74
Kansainvälinen oikeus	75
Kansainvälisen oikeuden vahvistaminen.....	76
Rankaisemattomuuden vastustaminen	76
Humanitaarinen apu	77

Keskeiset Suomen tukemat YK:n rahastot, ohjelmat ja erityisjärjestöt	79
YK:n väestörahaso UNFPA	80
YK:n kehitysohjelma UNDP.....	80
Vammaisten henkilöiden rahasto UNRPRD	81
YK:n lastenrahasto UNICEF.....	81
YK:n tasa-arvo järjestö UN Women	82
YK:n AIDS-ohjelma UNAIDS	82
YK:n ympäristöohjelma UNEP.....	83
YK:n asuinyhdyskuntaohjelma UN-Habitat	83
Maailman terveysjärjestö WHO	84
YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO.....	84
Kansainvälinen työjärjestö ILO	85
YK:n tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO	85
Kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA.....	86
YK:n huume- ja rikostoimisto UNODC.....	87
WIDER-instituutti	87
YK:n pakolaispäävaltuutetun toimisto UNHCR	87
Maailman ruokaohjelma WFP	88
YK:n humanitaarisen avun koordinaatiotoimisto OCHA.....	88
UNRWA.....	89
YK:n miinatoimintakeskus UNMAS.....	89
UNISDR.....	90
YK:n uudistaminen.....	90
 VAIKUTTAMISEN KANAVAT JA YHTEISTYÖTAHOT	93
Suomen YK-politiikan vaikuttavuuden lisääminen	93
EU:n kautta tapahtuva YK-vaikuttaminen.....	93
Pohjoismaisen ryhmän kautta tapahtuva vaikuttaminen YK:ssa	94
Luottamustoimet YK:n elimissä	95
Vaikuttaminen ohjelmien, rahastojen ja erityisjärjestöjen hallinnossa.....	95
Suomalaisten rekrytoituminen YK-tehtäviin.....	95
Kotimainen yhteistyö	96
Viranomaisyhteistyö.....	96
Yhteistyö eduskunnan kanssa.....	97
Yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa	97
YK-strategian toimeenpano.....	98
 LIITE 2: LYHENNELUETTELO	99

ULKOASIAINMINISTERIN, KEHITYSMINISTERIN JA EUROOPPA- JA ULKOMAANKAUPPAMINISTERIN ESIPUHE

Yhdistyneet kansakunnat on välttämätön kansainvälisen yhteistyön instrumentti. Suomelle se on samalla ainutlaatuinen ulkopolitiikan foorumi. YK:n vahvuuksia muuttuvassa monenkeskisessä yhteistyössä ovat sen jäsenistön universaalius ja toiminnan monialaisuus. Suomen etujen mukaista on toimia YK:n legitimitietin ja toimintakyvyn vahvistamiseksi.

Suomen ulkoasiainhallinnon edellinen YK-strategia hyväksyttiin toukokuussa 2008. Hallitusohjelmassa vuonna 2011 sovittiin, että YK-strategia päivitetään. Lokakuun 2012 turvallisuusneuvostovaalin jälkeen katsoimme, että strategia oli syytä uudistaa pelkän päivittämisen sijaan. Suomen profiilia YK:ssa oli tarpeen terävöittää. Käsillä oleva strategia tähtää juuri siihen.

Suomi on arvostettu kumppani YK:ssa. YK puolestaan nauttii järjestönä laaja-alaista tukea suomalaisessa yhteiskunnassa. Maailmanjärjestön sisällä kuulumme niihin valtioihin, jonka sanaan voi luottaa ja jotka tarjoavat ratkaisuja eikä ongelmia. Tämä antaa meidän YK-toiminnallemme ja vaikutusmahdollisuuksillemme hyvän perustan.

Kehityksen saattaminen kestäväälle pohjalle on ihmiskunnan suurin yhteinen haaste. Kestävä kehitys on myös tämän strategian kattoteema. Suomi työskentelee YK:ssa rauhan ja turvallisuuden, ihmisoikeuksien ja kehityksen vahvistamiseksi ja katsoo, että näiden kaikkien ulottuvuuksien toteutuminen on välttämätöntä, jotta kehitys olisi aidosti kestävä.

Tavoitteiden saavuttaminen ja maineen luominen YK:ssa vaativat jatkuvaa, pitkäjänteistä ja määrätietoista työtä. Tarvitaan selkeää priorisointia. Meidän tulee jatkossa keskittyä entistä tehokkaammin YK-politiikassamme Suomen kannalta olennaisiin asioihin ja keinoihin, joilla niitä voidaan konkreettisesti edistää. Suomen lähivuosien prioriteetit on määritelty tässä strategiassa.

Toivomme, että tämä strategia ja sen neljä kärkiteemaa toimivat konkreettisenä ohjenuorana kaikille YK-asioiden parissa työskenteleville.

Erkki Tuomioja

Heidi Hautala

Alexander Stubb

1 JOHDANTO

Yhdistyneet kansakunnat (YK) on Suomelle ainutlaatuinen ulkopoliittikan foorumi. Melkein kaikki maailman itsenäiset valtiot – tällä hetkellä 193 jäsenvaltiota – kattava maailmanjärjestö on kansainvälisen yhteisön kohtaamispaikka vailla vertaa. Maailmassa on useita kymmeniä valtioita, joihin Suomella ei olisi kosketuspintaa ilman YK:ta. YK on Suomelle ikkuna Euroopan unionin (EU) ja johtavien teollisuusmaiden ulkopuoliseen maailmaan. Se on maailman muuttuvien valtasuhteiden ilmapuntari ja eräänlainen kansainvälisen politiikan ”clearing house”.

YK perustettiin toisen maailmansodan päättyttyä vuonna 1945 tarkoituksena pelastaa tulevat sukupolvet sodan vitsaukselta, kuten peruskirjan juhlat alkusanat kuuluvat. Monenkeskisen yhteistyön dynamiikka on kuluneiden lähes seitsemän vuosikymmenen aikana syvällisesti muuttunut. Kansainvälinen järjestelmä on kehittynyt yhä moninapaisemmaksi, ja on syntynyt uusia yhteistyörakenteita. Valtioiden keskinäisriippuvuus on radikaalisti kasvanut, samalla kun ei-valtiollisten toimijoiden rooli on vahvistunut. Turvallisuuskäsite on laajentunut. Nämä muutokset ovat vaikuttaneet YK:hon. Siitä huolimatta YK on universaalisuutensa, laaja-alaisuutensa ja legitimizeettinsä vuoksi säilyttänyt asemansa monenkeskisen yhteistyön kivijalkana.

YK:n syntyhistoriasta johtuu, että toisen maailmansodan voittajavaltojen asema korostuu erityisesti järjestön tärkeimmässä toimielimessä, turvallisuusneuvostossa. Suurvaltasuhteet ovat kautta YK:n historian heijastuneet vahvasti sen toimintaan. YK:n toimintakyky rauhan ja turvallisuuden alalla oli kylmän sodan aikaan selkeästi rajoittunut, kun taas kylmän sodan päättyttyä turvallisuusneuvoston toimintamahdollisuudet paranivat. Turvallisuusneuvoston kokoonpanon uudistaminen ei kuitenkaan ole edennyt, vaikka YK-reformeissa on muuten pystytty ottamaan edistysaskelia.

YK:n normatiivinen voima on suuri. Maailmanjärjestössä sovitut linjaukset luovat kansainvälisen yhteistyön sääntöjä ja vaikuttavat miljoonien ihmisten elämään. YK:n turvallisuusneuvoston sitovat päätöslauselmat ovat edelleen ainoa tapa oikeuttaa kansainvälisen yhteisön voimankäyttö. YK:n ansiota on, että yhteinen tahto ihmisoikeuksien edistämiseksi on viime vuosikymmeninä vahvistunut. YK:ssa sovittujen vuosituhattavoitteiden (MDG) avulla on onnistuttu puolittamaan köyhyys sovittua määräaikaa nopeammassa tahdissa, ja YK:n johdolla valmistellaan parhaillaan uutta maailmanlaajuista kehityssuunnitelmaa.

YK:n ohjelmien ja rahastojen sekä erityisjärjestöjen vaikutus tuntuu ihmisten arjessa kaikilla mantereilla. YK:ssa luodut sopimukset ja normatiivinen säännöstö ohjaavat elämäämme monella tavalla. YK on kriisialueilla usein ensimmäinen hädän lievittäjä, ja sillä on johtorooli humanitaarisen avun koordinaatiossa. YK on keskeinen toimija myös pitkäjänteisen kehityksen edistämiseksi. YK vaikuttaa kuitenkin kaikkialla, myös kehittyneissä maissa. Esimerkkejä Suomessakin hyvin tunnetuista YK:n ”brändeistä” ovat vaikkapa WHO:n rokotuskortti, UNESCO:n maailmanperintökohteet tai UNICEFin työ lasten aseman parantamiseksi.

YK on paitsi Suomen oman ulkopolitiikan foorumi, myös keskeinen toimintakenttä EU:n yhteiselle ulko- ja turvallisuuspolitiikalle. Alueellisten kriisien ja konfliktien käsittelyn seuraaminen YK:ssa parantaa Suomen valmiutta osallistua aktiivisesti EU:n yhteisen politiikan muotoiluun. YK:ssa Suomikin pääsee monesti lähelle tiedon alkulähteitä.

Kansainvälisen yhteistyön toimivuuden edellytyksenä on sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä. Pienenä valtiona Suomi on erityisen riippuvainen sääntöpohjaisesta järjestelmästä. Suomen kaltaisen maan on myös oltava mukana niissä pöydissä, joissa näistä säännöistä sovitaan. Aktiivinen toimintamme YK:ssa ei perustu pelkästään siihen, että haluamme tehdä maailmasta oikeudenmukaisemman ja paremman paikan sen kaikille asukkaille. Se perustuu myös omaan kansalliseen intressiimme.

1.1 RAUHA JA TURVALLISUUS, IHMISOIKEUDET JA KEHITYS – KOLMIYHTEYS SUOMEN JOHTONUORANA

YK:n toiminnan taustalla on ajatus, jonka mukaan rauha ja turvallisuus, ihmisoikeudet ja kehitys muodostavat kolmiyhteyden, jossa yksikään ei voi toteutua ilman kahta muuta. Tämä näkemys vahvistettiin vuoden 2005 huippukokouksen loppuasiakirjassa (World Summit Outcome), mutta sama ajattelutapa heijastuu jo peruskirjan johdannosta. Käytännössä rauha ja turvallisuus, ihmisoikeudet ja kehitys kuitenkin usein kilpailevat keskenään rahoituksesta ja muista rajallisista voimavaroista. Eri tahot luovat myös poliittista vastakkainasettelua näiden kolmen ulottuvuuden välille.

Suomi pitää tärkeänä rauhan ja turvallisuuden, ihmisoikeuksien ja kehityksen tasapainoista kehittämistä YK:ssa ja toimii itse aktiivisesti kaikkien kolmen vahvistamiseksi ja nykyistä tiiviimmän kolmiyhteyden toteuttamiseksi. Tämä on Suomen YK-politiikan johtoajatus.

1.2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ MUUTTUU, YHTEISTYÖ JA KUMPPANUUDET KOROSTUVAT

YK:n toimintaa on viime vuosina monissa asioissa leimannut vastakkainasettelu globaalin pohjoisen ja etelän välillä. Vallitsee eräänlainen ”West against the rest”-ajattelu. Esimerkiksi naisten oikeuksissa kansainvälinen yhteisymmärrys ei ole viime vuosina vahvistunut, vaan niihin ja eräisiin muihin ihmisoikeuksiin on kohdistunut uusia haasteita, jopa vastustusta.

Ns. nousevat vallat vaativat itselleen enemmän sananvaltaa kansainvälisessä järjestelmässä. YK:n institutionaaliset rakenteet, jotka perustuvat toisen maailmansodan jälkeiseen tilanteeseen, koetaan laajasti vanhentuneiksi ja epäoikeudenmukaisiksi. Tunnetuin esimerkki tästä on jo edellä mainittu turvallisuusneuvoston kokoonpano, jossa toisen maailmansodan voittajavaltojen asema korostuu. Yksikin turvallisuus-

neuvoston pysyvä jäsenmaa voi lamauttaa YK:n toimintakyvyn, kuten on nähty Syyrian tilanteessa. YK:n jatkuva uudistaminen on järjestön legitimitettiin säilyttämiseksi tärkeää. Siihen on kuitenkin suhtauduttava realistisin odotuksin.

Suomen tärkein viiteryhmä YK:ssa on Euroopan unioni. Suomi pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan EU:n yhteisiin kantoihin, toimii niiden mukaisesti ja tähtää EU:n yhteisen äänen vahvistamiseen. EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei ole kuitenkaan toteutunut sillä tavalla kuin Suomi olisi toivonut, mikä on näkynyt erityisesti juuri YK:ssa, kun EU ei ole kyennyt saavuttamaan yhteistä kantaa eräissä keskeisissä kysymyksissä.

Myös Pohjoismaat ovat Suomelle tärkeä viiteryhmä. Pohjoismaiden vahvaa panosta YK:n toimintaan on perinteisesti arvostettu. Toisaalta Pohjoismaiden viimeaikaiset tappiot tärkeissä YK-vaaleissa osoittavat, että Pohjoismaiden maine ei enää välttämättä kannata samalla tavoin kuin aikaisemmin. Pohjoismaiden tulee jatkossa entistä tarkemmin miettiä, miten ne pystyvät edistämään tärkeitä kokemuksia arvoja vaikuttamatta ylemmyydentuntoisilta tai jopa oppimestarimaisilta.

Jotta voimakkaiden jakolinjojen syntymistä voidaan ehkäistä ja jo syntyneitä kaventaa, on tärkeää lisätä yhteistyötä ja kumppanuutta yli perinteisten maaryhmärajojen. Tämän vuoksi Suomi hakee aktiivisesti kumppanuuksia Euroopan unionin ja Pohjoismaiden ulkopuolelta. Esimerkkinä voidaan mainita Suomen yhdessä Turkin kanssa tekemä työ rauhanvälityksen edistämiseksi YK:ssa. Tulevina vuosina Suomi pyrkii panostamaan tällaisiin kumppanuuksiin entistä enemmän.

Kumppaneita tarvitaan myös kotimaassa. Suomen toimintaa YK:ssa tukee ulkoasiainhallinnon yhteistyö muiden viranomaisten, eduskunnan, yksityisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. Esimerkiksi suomalaisen kansalaisyhteiskunnan aloitteet ja kumppanuudet eri YK-järjestöjen kanssa voivat osaltaan lisätä Suomen vaikuttavuutta YK:ssa.

1.3 KESTÄVÄ KEHITYS SUURIMPANA YHTEISENÄ HAASTEENAMME

Suomen toimintaa YK:ssa ohjaa myös voimakas tietoisuus siitä, että kestävä kehityksen saavuttaminen on ihmiskunnan suurin yhteinen haaste. Kestävä kehitys koostuu ekologisesta, taloudellisesta ja sosiaalisesta ulottuvuudesta. Ekologinen kestävyys on kaiken perusta. Toisaalta ilman sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä, mukaan lukien eriarvoisuuden vähentämistä ei saavuteta kestävä kehitystä. Köyhyyden poistaminen ja kestävä kehitys kytkeytyvät erottamattomasti toisiinsa. Maailman väestömäärä on viimeksi kuluneen vuosisadan aikana nelinkertaistunut ja ylittänyt seitsemän miljardin rajan. Ympäristössä on jo nyt tapahtunut peruuttamattomia muutoksia. Samalla eriarvoisuus kasvaa ja globaali epävarmuus lisääntyy.

Emme voi varmuudella tietää, onko kestävä kehityksen saavuttaminen enää mahdollista. Tiedämme, että ihmisen toimista aiheutuva ilmastonmuutos etenee koko ajan. Kuten YK:n pääsihteerin asettaman kestävä kehityksen korkean tason paneelin loppuraportissa todettiin: ”Meidän on muututtava dramaattisesti. Muutos on aloitettava siitä, miten käsitämme suhteemme toisiimme, tuleviin sukupolviin ja meitä ylläpitäviin ekosysteemeihin.”.

Vaikka Rion ympäristö- ja kehityskonferenssin seurantakokous (Rio+20) ei valitettavasti täyttänyt kaikkia odotuksia, on YK edelleen ainoa yleismaailmallinen foorumi, jossa kestävä kehityksen edellyttämistä välttämättömistä toimista voidaan sopia. Työ uusista kestävä kehityksen tavoitteista (SDG) sopimiseksi on siksi ensiarvoisen tärkeää. Samaan aikaan on käynnistynyt työ vuosituhattavoitteita seuraavan vuoden 2015 jälkeisen kehityssuunnitelman laatimiseksi. Suomi näkee tärkeänä, että kestävä kehityksen tavoitteiden ja vuoden 2015 jälkeisen globaalin kehityssuunnitelman laadintaprosessit saadaan yhdistettyä lopputuloksenaan yhden universaalit tavoitteet, jotka kattavat tasapainoisesti kehityksen kolme osa-aluetta – taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöulottuvuuden. Tavoitteiden tulisi olla kohdennettuja, selkeitä ja mitattavia sekä ottaa huomioon rauhan ja turvallisuuden ulottuvuus.

1.4 PRIORISOINTI LISÄÄ VAIKUTTAVUUTTA

YK:n asialista on erittäin laaja, eikä Suomi pysty osallistumaan kaikkien asioiden käsittelyyn. Joudumme jatkuvasti tekemään valintoja. Suomi panostaa erityisesti sellaisiin asiakokonaisuuksiin, joiden kautta voimme edistää meille kaikkein tärkeimpiä arvoja ja tavoitteita, joihin voimme tuoda selkeää lisäarvoa ja joiden edistämisessä meillä on omiin kokemuksiimme ja aikaisempaan toimintaamme perustuvaa uskottavuutta. Priorisointi on välttämätöntä, jotta voimme lisätä politiikkamme vaikuttavuutta ja toimintamme tuloksellisuutta.

Suomi oli ehdokkaana lokakuussa 2012 järjestetyssä YK:n turvallisuusneuvoston vaihtuvien jäsenten vaalissa, jossa valituiksi tulivat Suomen kilpailijat Australia ja Luxemburg. Ehdokkuuskampanja osoitti, että Yhdistyneet kansakunnat ja Suomen YK-politiikka nauttivat erittäin laajaa tukea suomalaisessa yhteiskunnassa. Vaalituloksesta huolimatta on ilmeistä, että Suomen vahvaa sitoutumista YK:hon arvostetaan myös kansainvälisesti. Lisätäkseen vaikuttavuuttaan ja näkyvyyttään Suomen tulee kuitenkin terävöittää profiiliaan. Käsillä oleva strategia tähtää juuri siihen.

Tämä strategia määrittelee ne teemat, joihin Suomi YK:ssa erityisesti panostaa. Osittain nämä ovat aiheita, joiden osalta Suomi on jo saavuttanut YK:ssa eräänlaisen johtovaltioroolin. Tässä yhteistyö Turkin kanssa rauhanvälityksen aseman vahvistamiseksi YK:ssa voidaan mainita esimerkkinä. Kärkiteemojen lisäksi on aiheita, joissa Suomi tukee muiden valtioiden toimintaa ja joita Suomi aktiivisesti seuraa. Eräissä YK:n ohjelmissa ja rahastoissa Suomi kuuluu suurimpiin kehitysrahoittajiin, mikä jo sinällään antaa Suomelle suurempaa vaikutusvaltaa omien tavoitteidensa edistämisessä. Joitakin teemoja Suomi joutuu depriorisoimaan.

Suomen valitsemien kärkiteemojen edistämiseen osoitetaan riittävät resurssit niin ulkoministeriössä kuin YK-asioita hoitavissa edustustoissakin. Strategialla ei muuteta valtioneuvoston hyväksymän turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon, kehityspoliittisen

toimenpideohjelman, ulkoasiainhallinnon ihmisoikeusstrategian tai muiden vastaavien linjausten tavoitteita, prioriteetteja tai toimintatapoja. YK-strategian toimintoja koordinoidaan siten jatkuvalta pohjalta jo olemassa olevien ohjelmien ja linjausten kanssa. Kehityspolitiikan osalta YK-järjestökohtaisiin tavoitteisiin tullaan palaamaan niitä koskevilla vaikuttamisstrategioilla.

2 SUOMEN YK-POLITIIKAN KÄRKITEEMAT

Suomen kaikki toiminta YK:ssa tähtää pitkällä tähtäimellä ja pohjimmiltaan siihen, että globaali kehitys saadaan kestäväälle pohjalle. Tätä tavoitetta ei saavuteta millään yksittäisillä toimilla, sillä syy- ja seurausketju on monimutkainen. Turvallisuus, yhteiskuntien sisäinen tila ja kehitys linkittyvät tiiviisti toisiinsa. Ihminen vaikuttaa ympäristöön ja ympäristö antaa ihmisen toiminnalle puitteet. Se, että kehitys saadaan aidosti kestäväälle pohjalle, edellyttää toimintaa monella tasolla. YK-järjestelmä voi toimia paikallisesti ja globaalisti, normatiivisesti ja konkreettisesti. Keskeistä on, että perinteinen tapa hahmottaa YK:n työ rauhan ja turvallisuuden, ihmisoikeuksien ja kehityksen sektoreilla pystytään yhdistämään toiminnaksi, joka vie eri tasoilla globaalia kehitystä kestävästi ja vaikuttavasti eteenpäin.

Yksi konkreettinen mahdollisuus edistää ajattelutapaa, joka ottaa huomioon keskinäisriippuvuuden ja kestäväen kehityksen vaatimukset, on uusien kestäväen kehityksen tavoitteiden määrittelemisen osana vuoden 2015 jälkeistä kehitysagendaa. Suomi pitääkin tärkeänä, että myös rauha ja turvallisuus sekä ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio otetaan huomioon kehityksen ja ympäristön ohella tulevissa tavoitteissa. Suomi pyrkii tällaisen aidosti sektorirajat ylittävän lähestymistavan vahvistumiseen YK:ssa.

Globaalin kehityksen kestävyiden edistämiseksi Suomi harjoittaa aktiivista YK-politiikkaa. Suomi toimii laaja-alaisesti, mutta keskittyy vaikuttavuuden ja linjakkuuden aikaansaamiseksi YK:ssa neljään kärkiteemaan, joita yhdistää se, että Suomi on jo pitkään toiminut niiden edistämiseksi ja saavuttanut niiden alalla tuloksia. Ne ovat myös kaikki keskeisiä Suomen YK-politiikan perimmäisten pitkän tähtäimen tavoitteiden kannalta. Teemat ovat:

- 1) konfliktien ennaltaehkäisy ja ratkaiseminen,
- 2) sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen,
- 3) demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltiokehityksen tukeminen ja
- 4) äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja ympäristökestävyyden edistäminen.

Kaikissa kärkiteemoissa otetaan huomioon kehityksen yhteiskunnallinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys. Edistyminen ilmastokysymysten ratkaisemisessa on olennainen edellytys kaikkien Suomen kärkiteemojen edistämiseksi. Suomi ottaa näiden teemojen edistämiseksi johdonmukaisesti huomioon myös rauhan ja turvallisuuden, ihmisoikeuksien ja kehityksen välisen yhteyden. Samoin otetaan täysimääräisesti huomioon myös muiden voimassa olevien kehityspolitiikkaa, ihmisoikeuksia ja humanitaarista apua sekä muita teemoja koskevien ohjelmien ja linjausten ohjaava rooli. Teemat tukevat toisiaan ja toimivat myös välineinä toistensa saavuttamiselle. Alla kirjataan konkreettisia toimia näiden teemojen edistämiseksi YK-järjestelmässä.

2.1 KONFLIKTIEN ENNALTAEHKÄISY JA RATKAISEMINEN

Yhdistyneiden kansakuntien kyky ehkäistä, hallita ja ratkaista väkivaltaisia konflikteja on edelleen tärkein mittapuu, jolla järjestön toimintakykyä arvioidaan. Suomen osaaminen kumpuaa perinteisestä rauhanturvapanostuksestamme – 50 000 suomalaista on palvellut YK:n rauhanturvaajina – ja osallistumisestamme rauhanvälitykseen.

Suomi pyrkii vahvistamaan ennaltaehkäisevän toiminnan asemaa YK:ssa. Kehityksellä ja ihmisoikeuksilla on keskeinen merkitys konfliktien ennaltaehkäisyssä ja kestävä rauhan saavuttamisessa. Toisaalta rauha ja turvallisuus ovat edellytys kestävälle kehitykselle ja ihmis-

oikeuksien toteutumiselle. Suomi edistää osaltaan tämän näkökulman huomioonottamista myös vuoden 2015 jälkeisessä kehitysagendassa.

Suomi panostaa lähivuosina YK:ssa erityisesti rauhanvälitykseen, YK:n poliittisten operaatioiden kehittämiseen (SPM) ja suojeluvastuun kansainvälisen tuen vahvistamiseen.

Rauhanvälitys

Suomi on ollut ratkaisevassa roolissa siinä, että rauhanvälitys on parin viime vuoden aikana nostettu YK:n toiminnan ytimeen. Suomen ja Turkin aloitteesta perustettiin syyskuussa 2010 New Yorkissa rauhanvälityksen ystäväryhmä. Sen jäsenmäärä on noussut ensimmäisen ministerikokouksen 12 jäsenvaltiosta 37 valtioon. Uusimpana mukaan on tullut Yhdysvallat, jonka jäsenyyshakemus hyväksyttiin keväällä 2013. Lisäksi mukana on alueellisia järjestöjä ja YK, kaikkiaan 45 jäsentä (kevät 2013).

Rauhanvälityksen ystäväryhmän työn tuloksena YK:n yleiskokous hyväksyi kesäkuussa 2011 koko YK-järjestelmän ensimmäisen rauhanvälitystä koskevan päätöslauselman. Sen perusteella YK:n pääsihteeri valmisti tehokkaan rauhanvälityksen ohjeistuksen, joka selkeyttää rauhanvälityksen keskeisiä pelisääntöjä. Ystäväryhmän toiminta tähtää jatkossakin siihen, että rauhanvälityksen normatiivinen pohja YK:ssa vahvistuu ja että rauhanvälitykseen osoitetaan aikaisempaa enemmän resursseja kansainvälisesti. Yhteistyötä YK:n ja alueellisten järjestöjen kesken pyritään vahvistamaan. Suomella on tässä lisäarvoa muun muassa Afrikan unionin (AU) kanssa tehdyn yhteistyön pohjalta.

Suomen uskottavuus rauhanvälityksen edistäjänä edellyttää, että Suomella on omia rauhanvälittäjiä, joiden kapasiteetti on riittävän vahva ja joihin luotetaan. Crisis Management Initiative'n ja Kirkon ulkomaanvun kaltaisilla kansalaisjärjestöillä on tässä keskeinen rooli.

Suomi panostaa erityisesti naisten aseman vahvistamiseen rauhanvälityksessä. Suomelle on viime aikoina lisäksi kehittynyt erityisosa-

mista perinteisten ja uskonnollisten johtajien roolin hyödyntämisestä rauhanvälityksessä tilanteissa, joissa valtion omat instituutiot ovat heikkoja. Myös tämän erityisalueen kehittämiseen panostetaan, ottaen kuitenkin huomioon, että tukeutuminen perinteisiin rakenteisiin ei saa heikentää naisten asemaa.

Suomen yhteistyö Turkin kanssa on osoittautunut erittäin tulokselliseksi rauhanvälityksen edistämisessä. Sen kautta on ollut mahdollista saavuttaa maita ja alueellisia/alueiden välisiä järjestöjä, joihin Suomella ei muuten olisi ollut vaikutusvaltaa. Kumppanuutta Turkin kanssa jatketaan.

Suomi tukee rauhanvälitystä myös rahallisesti muun muassa kehityspoliittisen toimenpideohjelman sekä muiden linjausten ohjaamana. Tukea osoitetaan erityisesti YK:n sihteeristön poliittiselle osastolle (DPA), mutta myös suomalaisille ja muille toimijoille, varsinkin silloin, kun YK tätä toivoo.

Poliittisten operaatioiden roolin vahvistaminen YK:n kriisinhallinnassa

Suomella on vahvaa osaamista YK:n rauhanturvaamistehtävistä. Suomen osallistuminen YK-johtoiseen rauhanturvaan on vuosikymmenten kuluessa vähentynyt. Silti YK-johtoinen UNIFIL-operaatio Libanossa on tällä hetkellä (kevät 2013) ja todennäköisesti lähivuosinakin Suomen selvästi suurin yksittäinen kriisinhallintapanos. Suomen osallistumisen volyymin lasku on heijastanut laajempia rakenteellisia muutoksia YK:n rauhanturvatoiminnassa. Ylivoimaisesti suurin osa YK-joukoista tulee nykyisin globaalista etelästä.

Perinteisten rauhanturvaoperaatioiden rinnalla ns. poliittisten operaatioiden merkitys on kasvamassa. Huomiota kiinnitetään sotilaallisen kriisinhallinnan ohella enenevässä määrin myös siviilikriisinhallintaan. Poliittisilla operaatioilla YK pyrkii hallitsemaan monimutkaisia rauhanprosesseja, mistä esimerkkejä ovat YK:n uusi Somalia-operaatio, erityisedustaja Syyriassa ja alueellinen toimisto Keski-Aasiassa.

Poliittisten operaatioiden pyrkimyksenä on ratkaisujen löytäminen pelkän konfliktinhallinnan sijasta. Suurin osa niistä on käytännössä siviilikriisinhallintaa eri vaiheissa konfliktisykliä. Useimmilla poliittisilla operaatioilla on elimellinen yhteys rauhanvälitykseen, tai ne ovat käytännössä rauhanvälitystä.

Suomi panostaa YK:n poliittisten operaatioiden laaja-alaiseen kehittämiseen ja pyrkii tässä johtorooliin yhdessä Meksikon kanssa. Suomella on vahvan rauhanturva- ja rauhanvälitystaustansa vuoksi tähän hyvät edellytykset. Myös EU:n kriisinhallinnan, erityisesti siviilikriisinhallinnan, kehittämisestä saatuja oppeja hyödynnetään poliittisten operaatioiden kehittämistyössä.

Poliittisten operaatioiden kehittämisessä otetaan huomioon myös varhaisvaroitusnäkökulman kehittäminen. Esimerkiksi ihmisoikeusloukkaukset saattavat toimia varhaisena varoitusmerkkinä ennakoiden kehityksessä olevaa kriisiä.

Suojeluvastuun tuen vahvistaminen

YK:n yleiskokous hyväksyi suojeluvastuun käsitteen vuoden 2005 huippukokouksen loppuasiakirjassa. Kyseessä on uudehko konsepti, jonka asema ei ole vielä täysin vakiintunut. Käsitteen syntyhistoria liittyy 1990-luvun Ruandan, Bosnian ja Kosovon kriiseihin, jotka herättivät voimakasta kritiikkiä kansainvälisen yhteisön, erityisesti YK:n tehottomuutta kohtaan.

Suojeluvastuun merkitys kansainvälisessä politiikassa on kasvanut merkittävästi muutaman viime vuoden aikana, kun siihen on alettu konkreettisesti viitata esimerkiksi turvallisuusneuvoston päätöslauselmissa. Yleisesti katsotaan, että Libyassa pystyttiin välttämään laajamittaiset väkivaltaisuudet siviilejä kohtaan suojeluvastuuseen johdannossaan viittanneella turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla ja sen toimeenpanolla. Päätöslauselmalla annettiin valtuutus voimankäyttöön siviilien suojelemiseksi. Myös muun muassa Norsunluurannikon tilanteessa alkuvuodesta 2011 vedottiin suojeluvastuuseen.

Odotukset, että suojeluvastuun alaan kuuluviiin rikoksiin – joukkotuhontaan, sotarikoksiin, rikoksiin ihmisyyttä vastaan ja etnisiin puhdistuksiin – puututaan kansainvälisen yhteisön toimesta, ovat merkittävästi kasvaneet.

Suojeluvastuun toimeenpanoon on liittynyt myös kritiikkiä Libya-operaation jälkeen. Näkemyserot suojeluvastuuta voimakkaasti tukevien maiden ja perinteistä valtiosuvereniteettia korostavien maiden välillä ovat käyneet yhä ilmeisemmiksi. Kehitys liittyy osittain ns. nousevien valtojen vahvistuneeseen asemaan. Esimerkkinä keskustelusta voidaan mainita Brasilian vuonna 2011 tekemä ”Responsibility while Protecting”-aloite.

Suomi panostaa YK-politiikassaan jatkossa entistä enemmän suojeluvastuun käsitteen vakiinnuttamiseen ja sen saaman tuen vahvistamiseen kansainvälisesti. Suomi pyrkii toimimaan sillanrakentajana myös niiden maiden suuntaan, jotka suhtautuvat suojeluvastuun käsitteeseen kriittisesti. Suomi korostaa suojeluvastuun toimeenpanossa ennaltaehkäisyä ja muun muassa rauhanvälityksen roolia. Suojeluvastuun perusperiaatteisiin kuuluu myös, että kansainvälisellä yhteisöllä on velvollisuus auttaa ja tukea valtioita suojeluvastuun velvoitteen täyttämässä. Kehityspolitiikalla voidaan vahvistaa kehitysmaiden omaa kapasiteettia ennalta ehkäistä ja estää suojeluvastuun piiriin kuuluvia rikoksia (joukkotuhonta, sotarikokset, rikokset ihmisyyttä vastaan ja etniset puhdistukset sekä näihin yllyttäminen).

2.2 SUKUPUOLTEN VÄLISEN TASA-ARVON EDISTÄMINEN

Suomen tavoitteena on ihmisoikeuksien valtavirtaistaminen YK:n kaikkeen toimintaan. Erillisiä tärkeitä ihmisoikeusfoorumeita ovat YK:n ihmisoikeusneuvosto ja yleiskokouksen kolmas komitea, mutta Suomi toimii ihmisoikeuksien edistämiseksi kaikkialla muuallakin YK-järjestelmässä. Suomi korostaa ihmisoikeuksien jakamattomuutta eli sitä, että ihmisoikeudet ovat samanarvoisia ja toisistaan riippuvai-

sia. Ulkoasiainhallinnon uusi ihmisoikeusstrategia linjaa Suomen toimintaa myös YK:ssa. Sen mukaisesti Suomen läpileikkaavat tavoitteet ihmisoikeuksien alalla ovat syrjinnän poistaminen ja avoimuuden ja osallisuuden lisääminen.

Kehityspoliitiikan ja yhteistyön puolella valtioneuvoston kehityspoliittinen toimenpideohjelma, joka kattaa myös kehitysrahoituksen kohdentamisen, lähtee siitä, että kaikki Suomen harjoittama kehityspoliittikka ja -yhteistyö on ihmisoikeusperustaista.

Suomen kärkiteema ihmisoikeuksien alalla YK:ssa on sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen. Suomi panostaa erityisesti naisten poliittisen ja taloudellisen osallistumisen vahvistamiseen, YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (Naiset, rauha ja turvallisuus) toimeenpanoon sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämiseen.

Naisten poliittisen ja taloudellisen osallistumisen vahvistaminen

Suomi edistää YK:ssa aktiivisesti naisten poliittista ja taloudellista osallistumista. Naisten ja tyttöjen oikeuksien ja syrjimättömyyden toteutuminen on tärkeää kestävä kehityksen edistämiseksi kaikissa maissa. Panostus naisten ja tyttöjen koulutukseen on ensiarvoisen tärkeää naisten poliittisen ja taloudellisen osallistumisen vahvistamiseksi. Suomen kansainvälisesti arvostettu koulutusalan osaaminen tarjoaa hyvän mahdollisuuden tämän näkökulman esillä pitämiseen.

YK:ssa Suomi tukee naisten poliittisen ja taloudellisen osallistumisen vahvistamista erityisesti tasa-arvojärjestö UN Womenin kautta. Suomi oli aktiivisesti tukemassa järjestön perustamista, joka tapahtui vuonna 2010, ja pyrkii voimakkaasti lisäämään rahoitustaan sen toiminnalle. Naisten osallistumisen vahvistamista pystytään tukemaan myös muiden järjestöjen ja kanavien kautta.

Suomi vaikuttaa YK:n ohjelmien ja rahastojen hallintoelimissä siihen, että ne toimivat tasa-arvon edistämiseksi omilla erityisaloillaan. Suomi

kiinnittää huomiota myös ilmastonmuutoksen sukupuolisidonnaisiin vaikutuksiin.

YK:n talous- ja sosiaalineuvoston (ECOSOC) alainen naisten asema-toimikunta keskittyy sukupuolten väliseen tasa-arvoon liittyviin kysymyksiin ja naisten aseman parantamiseen. Suomi on toimikunnan jäsen vuosina 2013–2016 ja panostaa aktiiviseen ja tuloksekkaaseen rooliin toimikunnassa. Suomi kehittää myös yhteistyötä naisten ja tyttöjen oikeuksia ajavien kansalaisjärjestöjen sekä naisihmisoikeuspuolustajien kanssa.

Naiset, rauha ja turvallisuus -päättölauselman toimeenpano

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 (Naiset, rauha ja turvallisuus, 2000) korostaa, ettei naisia ja tyttöjä tule nähdä pelkästään konfliktien uhreina vaan aktiivisina toimijoina, joiden osallistuminen rauhanneuvotteluihin, rauhanrakennukseen ja konfliktien ehkäisyyn on edellytys kestäväälle rauhalle. Suomi pitää tärkeänä päätöslauselman 1325 ja siihen liittyvien muiden päätöslauselmien tasapainoista toimeenpanoa. Suomen lisäarvo on nimenomaan naisten aktiivisen roolin edistämisessä. Samalla myös Suomi korostaa, että esimerkiksi seksuaaliseen väkivaltaan konflikteissa on puututtava entistä tehokkaammin.

Naiset, rauha ja turvallisuus -päättölauselman toimeenpano on keskeinen osa rauhan ja turvallisuuden vahvistamista. Samalla se on myös ihmisoikeusasia.

Suomi on jo saavuttanut YK:ssa näkyvän roolin naisten oikeuksien edistäjänä ja jatkaa tätä työtä myös tulevana vuosina. Suomi pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan siihen, että turvallisuusneuvosto ottaa järjestelmällisesti sukupuolinäkökulman ja erityisesti naisten oikeudet huomioon kaikessa maakohtaisessa toiminnassaan. Suomi on järjestänyt New Yorkissa useita naisten asemaan liittyviä korkean tason tapahtumia, joiden avulla on pyritty kiinnittämään huomiota päätöslauselma 1325:n toimeenpanoon. Suomi jatkaa vastaavien tilaisuuksien

järjestämistä yhdessä useiden eri yhteistyökumppaneiden kanssa ja pyrkii myös muiden keinojen avulla edistämään päätöslauselman kokonaisvaltaista toimeenpanoa. Kotimaassa tärkeitä kumppaneita ovat kansallinen 1325-seurantaryhmä ja Suomen 1325-verkosto.

Naisten rooliin rauhanprosesseissa kiinnitetään erityishuomiota Suomen toiminnassa rauhanvälityksen edistämiseksi. Suomi tukee YK:n rauhanvälityksen tukiyksikköä muun muassa rahoittamalla YK:n rauhanvälittäjille suunnattua gender-koulutusta, jolla pyritään varmistamaan, että YK:n naisten asemaan liittyvät kirjaukset saataisiin toteutettua myös käytännössä. Osa YK:n jäsenmaista on aika ajoin pyrkinyt rajoittamaan Naiset, rauha ja turvallisuus -pätöslauselman koskemaan vain aseellisia konflikteja ja konfliktien jälkeisiä tilanteita. Suomen näkökulmasta päätöslauselma 1325:llä on oleellinen merkitys konfliktien ennaltaehkäisyssä, ja tätä näkökulmaa Suomi pyrkii vakiinnuttamaan YK:ssa.

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien tukeminen

Seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet ovat tärkeitä niin ihmisoi-
keuksien toteutumisen kuin koko yhteiskunnan kehityksen kannalta. Kyseessä on yhteiskunnallinen teema, jossa muutosten aikaansaami-
nen koskee kaikkia, ei vain naisia ja tyttöjä. Seksuaali- ja lisääntymis-
terveyspalveluiden puuttuminen ja seksuaalisuutta ja lisääntymistä
koskevien oikeuksien merkittävät puutteet, kuten oikeus tiedonsaan-
tiin ja seksuaalikasvatukseen koskettavat konkreettisesti kehitysmais-
sa kaikkein eniten köyhimpiä naisia ja tyttöjä. Seksuaali- ja lisäänty-
misterveyden ja -oikeuksien toteutuminen on edellytys köyhyyden
vähentämiselle ja kestäväälle taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle.
Seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien edistäminen on kuitenkin kohdan-
nut viime vuosina vastustusta kansainvälisesti, myös Euroopan uni-
onin sisällä. Suomen ja samanmielisten maiden rooli korostuu, jotta
vuonna 1994 Kairon väestö- ja kehityskonferenssissa (ICPD) tehdyt
sitoumukset eivät vesittyisi.

Korkean tason ICPD-työryhmä tähtää siihen, että Kairon toimintaohjelman 20-vuotistarkastelussa vuonna 2014 kaikkien seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia edistetään ilman minkäänlaista, esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen tai hiv-statukseen liittyvää syrjintää, ja että ne nostetaan vahvasti vuoden 2015 jälkeiselle agendalle. Korkean tason työryhmän rinnakkaispuheenjohtajina toimivat presidentti Tarja Halonen ja Mosambikin entinen presidentti Joaquim Chissano.

Pohjoismaat ovat Suomen tärkein viiteryhmä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien tukemisessa. Euroopan unionin hajanaisuus tässä kysymyksessä korostaa tarvetta etsiä yhteistyökumppaneita myös muista maaryhmistä.

Suomi kuuluu YK:n väestörahas-ton (UNFPA) merkittävimpiin tukijoihin sekä poliittisesti että rahallisesti. Sen toiminnalla on keskeinen merkitys naisten ja nuorten aseman parantamisessa ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien toteutumisessa.

2.3 DEMOKRAATTISTEN INSTITUUTIOIDEN JA OIKEUSVALTIOKEHITYKSEN TUKEMINEN

Demokratiakehitykseen liittyy suuressa osassa YK:n jäsenmaita merkittäviä haasteita. Koska ihmisoikeudet ja kestävä kehitys voivat toteutua pysyvällä tavalla vain demokratian oloissa, on tärkeää, että maailmanjärjestö panostaa demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltiokehityksen tukemiseen kaikissa jäsenmaissaan. Suomi tähtää myös siihen, että oikeusvaltiokehitys nousee vahvasti esiin kansainvälisessä kehityskeskustelussa. Lisäksi Suomi panostaa kaikkein vakaviin kansainvälisiin rikoksiin liittyvän rankaisemattomuuden vähentämiseen.

Demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltiokehityksen tukeminen YK:n toiminnassa

YK:n yleiskokous piti syyskuussa 2012 ensimmäisen korkean tason oikeusvaltiokokouksen. Suomen delegaatiota kokouksessa johti tasavallan presidentti Sauli Niinistö. Suomi edistää oikeusvaltiokokouksen loppuasiakirjan täytäntöönpanoa, antaa tukensa sen kokonaisvaltaiselle seurantaprosessille ja osallistuu aktiivisesti sitä koskeviin neuvotteluihin. Oikeusvaltion edistämisen tulee olla periaatteena YK:n kaikessa toiminnassa niin päämajassa kuin kenttätasollakin. Suomen korkean tason oikeusvaltiokokouksessa antamat sitoumukset koskivat naiseen kohdistuvan väkivallan torjuntaa ja erilaista kansainvälistä yhteistyötä.

Suomi tähtää siihen, että sen tukemat YK:n ohjelmat ja rahastot sekä erityisjärjestöt tukevat mahdollisimman tehokkaasti oikeusvaltioperiaatteiden vahvistamista sekä köyhimpien ja haavoittuvimpien ihmisten ja ryhmien oikeuskeinojen saatavuuden parantamista. Puitteet tälle työlle antaa valtioneuvoston kehityspoliittinen toimenpideohjelma. Oikeuskeinojen saatavuudella viitataan yksilön mahdollisuuteen saada apua ja oikeuksia, kun hänen oikeuksiaan on loukattu tai ne eivät ole toteutuneet tehokkaasti. Oikeuskeinojen saatavuuden parantuminen edellyttää demokraattisten instituutioiden vahvistumista. Käytännössä vain demokraattiset instituutiot pystyvät tehokkaasti turvaamaan kaikille ihmisille kuuluvat oikeudet.

Konfliktista toipuvissa valtioissa tai hauraissa valtioissa tuen täytyy keskittyä turvallisuuden sekä valtion ja kansalaisyhteiskunnan välisen luottamuksen vahvistamiseen. Valtion kyky vastata perustehtävistään, muun muassa kyky kerätä tuloja, edistää työllisyyttä, tuottaa peruspalveluita sekä oikeus- ja turvallisuusinstituutioiden toimivuus ja vastuullisuus ovat avainkysymyksiä. YK:lla on usein yksittäisiä avunantajamaita paremmat resurssit toimia laajoissa ja monimuotoista osaamista vaativissa oikeusvaltiokehityksen ohjelmissa. Suomi myös etsii yhteistyökumppaneita YK-järjestelmän ja muiden avunantajien kautta toimintaan hauraissa valtioissa.

Oikeusvaltiokehitys vahvemmin esiin kansainvälisessä kehityskustelussa

Demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien edistäminen on osa vuonna 2000 hyväksyttyä YK:n vuosituhattulistusta, mutta aihepiiri ei sisällynyt vuosituhattavoitteisiin. Tematiikka on jo noussut vahvasti kansainväliseen keskusteluun ja sisältyy toukokuussa 2013 julkaistuun YK:n pääsihteerin asettaman korkean tason paneelin raporttiin. Suomi korostaa, että oikeusvaltion perustana ovat kaikille ihmisille kuuluvien ihmis- ja perusoikeuksien kunnioittaminen ja toteuttaminen. Oikeusvaltion vahvistuminen ja kehitys ovat toisistaan riippuvaisia ja toisiaan tukevia, kuten todetaan vuonna 2012 järjestetyn YK:n korkean tason oikeusvaltiokokouksen loppuasiakirjassa.

Oikeusvaltiokehityksen yhteys julkisten palveluiden ja perusturvan tehokkaaseen ja tasa-arvoiseen takaamiseen tulee ottaa huomioon aiempaa paremmin. Hyvin konkreettiset ongelmat, kuten syntymärekisteröinnin puuttuminen, voivat estää oikeuksien toteutumisen ja palvelujen saatavuuden, kuten koulutuksen, terveydenhuollon, ja erityisesti osallistumisen päätöksentekoon.

Kaikkein vakavimpiin kansainvälisiin rikoksiin liittyvän rankaisemattomuuden vähentäminen

Kestävän rauhan aikaansaaminen konflikteista toipuvilla alueilla edellyttää oikeuden toteutumista. Suhtautuminen kaikkein vakavimpiin kansainvälisiin rikoksiin liittyneeseen rankaisemattomuuden kulttuuriin on muuttunut voimakkaasti 1990-luvulta lähtien. Suomi pitää tätä kehitystä erittäin tärkeänä. Suomi tuki aikanaan voimakkaasti Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) perustamista ja kuuluu nyt sen vahvoihin tukijoihin. Suomi on tehnyt yhteistyötä YK:n perustamien ad hoc -sotarikostuomioistuinien kanssa ja antanut vapaaehtoisrahoitusta ns. hybridituomioistuimille. Suomi jatkaa tukeaan rankaisemattomuuden vähentämiselle.

Rooman perussääntö antaa YK:n turvallisuusneuvostolle tiettyjä toimivaltuuksia. ICC:n oikeudenkäyntitoiminnan myötä itsenäisen oikeudellisen instituution ja poliittisen toimijan väliseen suhteeseen liittyvät haasteet ovat korostuneet. Suomi katsoo, että turvallisuusneuvoston tulee toimia mahdollisimman johdonmukaisesti siirtäessään tilanteita ICC:n käsittelyyn. Turvallisuusneuvoston tulee myös seurata niitä mahdollisimman tehokkaasti. Suomi pyrkii toimimaan sen hyväksi, että tuki ICC:lle vahvistuisi myös Afrikassa, jossa hyvin monet maat ovat ICC:n sopimusosapuolia.

Ensisijainen vastuu kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten tutkimiseksi, niistä syyttämiseksi ja tuomitsemiseksi kuuluu valtioille. Tämän vuoksi on tärkeää kiinnittää huomiota kansallisten rikosoikeusjärjestelmien riippumattomuuteen, tehokkuuteen ja kapasiteetin kehittämiseen. Valtioiden vastuulla on myös rikosten ennalta estäminen ja niihin liittyvät tehokkaat toimet. Suomi korostaa YK-toimijoiden keskeistä roolia tässä työssä.

2.4 ÄÄRIMMÄISEN KÖYHYHDEN POISTAMINEN, ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN JA YMPÄRISTÖKESTÄVYYDEN EDISTÄMINEN

Valtioneuvoston kehityspoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti äärimmäisen köyhyyden poistaminen on YK:n vuosituhatvuotisten päämäärä ja Suomen kehityspoliittikan päätavoite. Tällä vuosituhatvuotisten kehityksessä on saavutettu merkittäviä tuloksia köyhyyden vähentämisessä, mutta edelleen aivan liian monet ihmiset elävät vailla riittävää toimeentuloa, elämän perusedellytyksiä, sosiaaliturvaa sekä mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan täysivaltaisina toimijoina. Äärimmäisen köyhyyden poistamisen tulee säilyä YK:n painopisteenä myös vuoden 2015 jälkeen.

Köyhyyden vähentämisen tulokset ovat jakautuneet epätasaisesti maiden välillä ja niiden sisällä. Eriarvoisuuden vähentäminen on noussut aiempaa tärkeämmäksi kysymykseksi tasapainoisen, oikeudenmukai-

sen ja vakautta edistävän kehityksen aikaansaamiseksi. Suomi pitää välttämättömänä, että tämä ulottuvuus otetaan aiempaa vakavammin huomioon kestävän kehityksen edistämisessä, myös laadittaessa vuoden 2015 jälkeisiä kehitystavoitteita. Se tulee ottaa huomioon myös YK:n operatiivisessa toiminnassa.

YK on Suomen kehityspolitiikan tavoitteiden edistämiseksi hyvin keskeinen foorumi. Globaalin normatiivisen roolin lisäksi YK-järjestöjen kautta kanavoidulla rahoituksella edistetään konkreettisella tavalla Suomen kehityspoliittisia päämääriä sekä tämän YK-strategian kärkiteemoja kehityspoliittisen toimenpideohjelman ohjaamana.

YK:ssa Suomi työskentelee kestävän kehityksen ulottuvuuksien yhteensovittamiseksi kohti taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja ympäristöllisesti kestävää tulevaisuutta. Rio+20-huippukokouksen loppuasiakirjassa on sovittu kestävän kehityksen tavoitteiden luomisesta. Samaan aikaan on käynnistynyt työ vuosituhattavoitteita seuraavan vuoden 2015 jälkeisen kehityssagendan laatimiseksi. Suomi näkee tärkeänä, että kestävän kehityksen tavoitteiden ja vuoden 2015 jälkeisen globaalin kehityssagendan laadintaprosessit saadaan yhdistettyä lopputuloksenaan yhdet universaalit tavoitteet, jotka kattavat tasapainoisesti kehityksen kolme osa-aluetta – taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristöulottuvuuden. Päämääränä on kaikkia maita koskeva tavoittekehikko ja sen sisältämät tavoitteet, joiden painopisteenä on köyhyyden poistaminen maapallon kantokyvyn rajoissa.

Suomen prioriteetteja lähivuosina ovat vahvan Post 2015 -kehityssagendan aikaansaaminen kestävän kehityksen edistämiseksi, kestävän kehityksen rahoitus pohjan vahvistaminen, YK:n operatiivisten kehitystoimintojen tehokkuuden ja tuloksellisuuden lisääminen, humanitaarisen avun kehittäminen ja ympäristön suojeleminen, ilmastomuutoksen torjuminen ja siihen sopeutuminen sekä luonnonvarojen kestävä ja hyvä hallinta.

Tavoitteena vahva ja kattava uusi kehitysapu 2015

YK:n vuosituhattavoitteet yhdistivät kansainvälisen yhteisön kehitysponnisteluja ja loivat yhteisen mittariston edistuksen seuraamiselle. Tavoitteiden tarkastelu ja uusista tavoitteista sopiminen YK:n johdolla on lähivuosien merkittävin kehityspoliittinen prosessi.

YK:ssa Suomi työskentelee kestävä kehityksen ulottuvuuksien yhteensovittamiseksi kohti taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja ympäristöllisesti kestävä tulevaisuutta. Päämääränä on kaikkia maita koskeva tavoitekehikko ja sen sisältämät tavoitteet, joiden painopisteenä on köyhyyden poistaminen maapallon kantokyvyn rajoissa kestävä kehityksen avulla. Suomen kannalta tärkeitä tavoitteita sisältyy toukokuussa 2013 julkaistuun YK:n pääsihteerin asettaman korkean tason paneelin raporttiin. YK:n pääsihteeri esittelee oman raporttinsa YK:n yleiskokoukselle syksyllä 2013.

Kehikon tavoitteiden tulisi olla määrällisesti rajattuja, mitattavia sekä helposti kommunikoitavissa. Niiden tulisi ottaa huomioon eri maiden kehitystasot ja tilanteet. Kehitysmaiden vahva omistajuus on Suomelle tärkeää sekä uusista tavoitteista neuvoteltaessa että niiden toimeenpanossa.

Suomi painottaa uudessa tavoitekehikossa oman kehityspoliittikkansa keskeisiä teemoja, joiden osana myös tämän YK-strategian kärkiteemat ovat. Suomi edistää näitä tavoitteitaan erityisesti EU:n kautta, yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa, erilaisia kumppanuuksia luomalla ja tarvittaessa kansallisesti.

Tulevan tavoitekehikon tulisi sisältää lisäksi ihmisoikeuksiin, ml. seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen ja yhteiskuntien toiminnan muihin rakenteisiin liittyviä kysymyksiä sekä vähentää eriarvoisuutta, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja ottaa huomioon haavoittuvien ryhmien tarpeet. Kehityksen tulisi myös kattaa rauhaan ja turvallisuuteen, konflikteihin ja väkivaltaan liittyviä kysymyksiä.

Suomella on kehitysnäkökulmasta myös useita muita tavoitteita, jotka koskevat muun muassa luonnonvarojen kestäväää käyttöä, kehitysmaiden kotimaisten voimavarojen parempaa hyödyntämistä ja yritysten vastuullista toimintaa kehitysmaissa. Suomi työskentelee myös vesi- ja sanitaatiokysymysten ottamiseksi huomioon aiempaa kattavammin, mukaan lukien linkit muihin aiheisiin, kuten energiaan, ruokaturvaan ja terveyteen. Tulevan kehitysagendan tulisi myös ottaa huomioon kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus.

Kestävän kehityksen rahoituspohjan vahvistaminen

Suomi on sitoutunut saavuttamaan kehitysrahoituksessa 0,7 prosentin osuuden bruttokansantulosta vuoteen 2015 mennessä. Samalla Suomi edistää toimia, joilla laajennetaan rahoituspohjaa niin, että taloudellisia voimavaroja on yhä enemmän saatavissa useista eri lähteistä virallisen kehitysyhteistyön (ODA) rinnalla. Lähtökohtana Suomi pitää tärkeänä kumppanimaiden oman kansallisen rahoituksen vahvistamista mm. kansainvälisen kaupan ja investointien kautta, kansallisten verojärjestelmien ja veronkannon kehittämistä sekä sääntelemättömään pääomapakoon puuttumista. Tavoitteena on kehitysmaiden apuriippuvuuden lopettaminen. Kansallisen rahoituksen lisäämiseksi Suomi tukee kehitysmaiden kaupankäyntivalmiuksia ja investointiympäristön uudistuksia. Lisäksi Suomi edistää yksityissektorin kumppanuuksia sekä uusien ja innovatiivisten rahoituslähteiden käyttöönottoa. Jatkossa Suomi pitää laajan kehitysrahoituksen teemoja esillä YK-foorumeilla muutoinkin.

Suomi korostaa kestävien ja vastuullisten yritysten investointien merkitystä talouskasvun ja sosiaalisen kehityksen luomiseksi ja tukee työtä kansainvälisen investointiregimiin kehittämiseksi. Suomi jatkaa Helsinki-prosessin puitteissa käynnistämäänsä monitoimijadialogia investointiregimiin liittyvissä kysymyksissä.

Suomi pitää esillä kansainvälisiä verotuskysymyksiä myös YK:ssa, mukaan lukien niihin liittyviä negatiivisia ilmiöitä (laittomat rahavirrat, veroparatiisi- ja siirtohinnoittelukysymykset) ja toimii aktiivisesti

ratkaisumallien löytämiseksi mm. kestävän kehityksen rahoituspuolel-
jan laajentamiseksi. Suomi selvittää mahdollisuuksia YK:n verokomi-
tean roolin ja työn vahvistamiseksi.

Operatiiviset kehitystoiminnot tehokkaammiksi ja tuloksellisemmiksi

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi vahvistaa panostustaan kansain-
välisiin järjestöihin ja toimii niissä tavoitteellisemmin ja strategisem-
min. Rahoitusta keskitetään niille järjestöille ja rahoituslaitoksille,
joiden kautta voidaan saavuttaa parhaat tulokset Suomen kehitys-
politiikan painopistealueilla. Tukena tässä on ulkoasiainministeriön
toteuttama monenkeskisen kehitysyhteistyön strateginen analyysi.
Vaikuttamista YK:n erityisjärjestöissä, rahastoissa ja ohjelmissa sekä
terävöitetään erityisten vaikuttamisstrategioiden kautta. Vaikuttamis-
työtä vahvistetaan samalla tavalla myös kehityspankeissa. Suomi täh-
tää siihen, että järjestöt toimivat mahdollisimman tehokkaasti köyhyy-
den poistamiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi. Suomi korostaa
myös tulosjohtamisen ja tilivelvollisuuden periaatteita.

YK:n kyky lievittää inhimillistä kärsimystä katastrofitilanteissa vahvistuu

YK:lla on johtava rooli humanitaarisen avun koordinoijana. Jotta hu-
manitaarinen apu saataisiin tehokkaasti perille, on YK-johtoisen kan-
sainvälisen humanitaarisen avun järjestelmän oltava hyvin ennalta
varautunut ja koordinoitu. Tulevaisuudessa on entistä enemmän kiin-
nitettävä huomiota hyvään johtamiseen, kumppanuuksien laatuun,
vaikutuksen arviointiin ja tilivelvollisuuteen sekä edistettävä koko
YK-järjestelmän hyvää yhteistyötä kriisitilanteissa.

Suomi kanavoi suuren osan humanitaarisesta avustaan keskitetysti
YK-järjestelmän kautta. Suomi korostaa hyvän humanitaarisen avu-
nannon periaatteiden mukaisesti monenkeskisen yhteistyön tärkeyt-
tä ja YK-järjestelmän keskeisyyttä humanitaarisena toimijana. Suomi
ajaa aktiivisesti YK:n humanitaarisen avun uudistusprosessia järjes-
telmän laajuisesti toiminnan tehostamiseksi. Suomen tavoitteena on
taata humanitaarisen avustustoiminnan itsenäisyys, tasapuolisuus ja

puolueettomuus myös silloin, kun sotilas- ja siviilipuolustusvoimavaroja käytetään humanitaaristen operaatioiden tukena. Tärkein vaikutuskanava on Suomen suora osallistuminen humanitaarista apua toteuttavien YK-järjestöjen johtokuntiin.

Ympäristön suojeleminen, ilmastonmuutoksen torjuminen ja siihen sopeutuminen sekä luonnonvarojen kestävä ja hyvä hallinta

Köyhyyden poistamisen ja ympäristön tilan välillä vallitsee selkeä yhteys. Maapallon köyhistä 70 prosentin toimeentulo ja ruokaturva on suoraan riippuvaista luonnon monimuotoisuudesta ja ekosysteemipalveluista. Köyhimmät kärsivät ensimmäisinä ympäristön tilan huonontumisesta esimerkiksi ruokaturvan heikentymisen ja luonnonkatastrofien vuoksi.

Suomi toimii YK:ssa sen puolesta, että kehitysmaat pystyvät integroimaan ympäristön kestävyysvaatimukset ja globaalit ympäristöhaasteet omiin kehityssuunnitelmiinsa, joita tarvitaan siirtymiseen kohti osallistavaa ja työpaikkoja luovaa vihreää taloutta ja inhimillistä hyvinvointia sekä yhteiskunnallista tasa-arvoa.

Ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen ovat ihmiskunnan kohtalonkysymyksiä. Epäonnistuminen ilmastonmuutoksen hallinnassa voi vaarantaa kaikki yhteiskunnalliset ja kehitystavoitteet. Suomi toimii aktiivisesti ja rakentavasti vahvistaakseen YK:n ja kansainvälisen järjestelmän kykyä saada tarvittavat tulokset aikaan ilmastoneuvotteluiden kautta. Suomi työskentelee ilmastonmuutoksen ja gender-kysymysten välisten kytkentöjen huomioimiseksi tulevassa sopimuksessa.

Suomi työskentelee YK:ssa globaaleihin ympäristöön liittyviin uhkiin, erityisesti ilmastonmuutokseen, biodiversiteetin häviämiseen ja aavikoitumiseen, vastaamiseksi, muun muassa soveltamalla ekosysteemikeskeistä lähestymistapaa ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. Suomi tukee merkittävällä tavalla kansainvälistä ympäristörahoitusta, mukaan lukien ilmastörahoitus.

Energiäkysymysten kestävät ja globaalit ratkaisut ovat yksi keskeisistä kehityskysymyksistä, jossa YK-järjestelmällä tulee olla tärkeä rooli. Suomi tukee YK-järjestelmän kautta uusiutuvan energian kestävää saantia sekä energia- ja materiaalihokkuutta.

Luonnonvarojen kestävä käyttö ja hyvä hallinta ovat keskeisiä kehityskysymyksiä. Kestävällä käytöllä luonnonvarat voivat nostaa kehitysmaita pysyvällä tavalla köyhyydestä. Keskeistä on luonnonvaroista saatavien hyötyjen oikeudenmukainen jakaminen niin, että koko yhteiskunta hyötyy kehityksestä. Suomi edistää YK-järjestelmän kautta paikallisten yhteisöjen, alkuperäiskansojen ja eri vähemmistöihin kuuluvien selviytymiskeinoja ja mahdollisuuksia osallistua luonnonvarojä käyttöä ja hoitoa koskevaan päätöksentekoon.

Suomen intressissä on YK-järjestelmän kautta tuoda esiin vihreän ja osallistavan talouden avaamia mahdollisuuksia kaikkien maiden kehitykselle ja erityisesti kehitysmaiden hyötyä siitä.

Suomi korostaa myös metsien merkitystä ja roolia paikallis- ja alue- tasolla muun muassa monimuotoisen maatalouden ja ruokaturvan perustana sekä globaaleja hyötyjä muun muassa biodiversiteetin suojele- misessa ja ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä. Puutteellisen vesi- ja sanitaatiohuollon ympäristövaikutukset ovat merkittävät. Suomi vai- kuttaa aktiivisesti ja tukee sanitaatiotavoitteen saavuttamista vuoteen 2015 mennessä.

LITTEET

LIITE 1: KUVAUS SUOMEN TOIMINNASTA YK:SSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ MUUTTUU

Yhdistyneet kansakunnat (YK) on ainoa kansainvälinen järjestö, jonka jäsenistö kattaa miltei kaikki maailman valtiot ja joka toimii laajasti eri kansainvälisen yhteistyön sektoreilla. Myös YK:n arvostus ja sen toiminnan hyväksyttävyyys ovat pysyneet korkealla tasolla sekä jäsenvaltioiden että niiden kansalaisten silmissä.

Turvallisuus kuuluu keskeisesti YK:n tehtäviin sekä kapeassa merkityksessä – voimatoimien käytön valtuuttaminen – että laajassa mielessä – inhimillinen turvallisuus kaikkine ulottuvuuksineen. Kansainvälisen toimintaympäristön muutos tuo mukanaan YK-järjestelmälle uusia haasteita. Muutokseen vaikuttavat mm. muuttuvat suurvaltasuhteet, uusien taloudellisten ja poliittisten voimakeskusten nousu kehittyvien maiden piiristä sekä uudet maailmanlaajuiset turvallisuusuhkat. Perinteisten kriisinhallinta-, kehitys- ja ihmisoikeustehtävien ohella YK:lta odotetaan vastauksia ja toimia mm. ilmastonmuutoksen, tarttuvien tautien leviämisen, terrorismin, rikollisuuden, luonnonkatastrofien ja muuttoliikkeiden kaltaisiin ongelmiin, jotka liittyvät laajemmin turvallisuuteen ja kestäväan kehitykseen. Kansainvälisen yhteistyön kenttä on samalla pirstoutunut. Vaikka valtiot ovat pysyneet ensisijaisina toimijoina YK-järjestelmässä – ja tätä täysivaltaisuutta korostavat etenkin monet kehitysmaat – on yksityisten toimijoiden (mm. yritykset, järjestöt, säätiöt) vaikutus kasvanut etenkin kehityspolitiikan sektorilla, samalla kun julkisten kehitysyhteistyövarojen määrän kasvu on pysähtynyt. Suurin osa tämän päivän köyhistä elää kehittyvissä valtioissa, mikä kertoo talouskasvun epätasaisesta jakautumisesta. Nopeasta väestönkasvusta johtuen maailman väestöstä noin puolet on alle 30-vuotiaita. Nuoret ovat merkittävä voimavara ja heidän poten-

tiaalinsa ja tarpeensa on otettava huomioon yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Konflikteista ja alikehityksestä kärsivät hauraat valtiot muodostavat erityisen haasteen YK-järjestelmälle ja valtaosa maailman konflikteista tapahtuu tätä nykyä valtioiden sisällä eikä niiden välillä.

Jotta YK kykenee vastaamaan uusiin haasteisiin, tulee sen rakenteita ja toimintatapoja kehittää ja uusia. Tämä merkitsee käytännössä reformityötä, joka ei toteudu ilman YK:n jäsenvaltioiden yhteistä poliittista tahtoa. Voimakkaimmin uudistuspainee kohdistuvat YK:n turvallisuusneuvoston kokoonpanoon. Pitkään YK:ssa määräävässä asemassa olleet teollisuusmaat ovat joutuneet toteamaan, että ne eivät enää samalla tavalla kuin ennen pysty vaikuttamaan päätöksiin esimerkiksi ihmisoikeuksien sektorilla tai ympäristöpolitiikassa. Samalla kehitys- ja kehittyvät maat vaativat parempia osallistumismahdollisuuksia, etenkin turvallisuusneuvostossa. Nousevilta valtioilta peräänkuulutetaan taas vahvempaa poliittista ja taloudellista panostusta maailmanlaajuisten haasteiden ratkaisuyrityksiin. Uusiin yhteisiin globaaliongelmien vastaaminen edellyttääkin YK:n jäsenkunnan yhteisen näkemyksen saavuttamista järjestön rakenteista, toiminnan suunnasta sekä niiden vaatimista resursseista. Mikäli YK ei sisäisten erimielisyyksien tai puutteellisten voimavarojen vuoksi pysty vastaamaan uusiin haasteisiin, on vaarana järjestön merkityksen ja painoarvon väheneminen. YK-järjestelmän vahvistaminen on tärkeää myös siksi, että erilaiset pienemmät maaryhmät jättävät ulkopuolelle suuren osan maista, jolloin niiden demokraattinen edustavuus on pieni.

Uusista toimijoista G20-ryhmä on ollut avainasemassa pyrittäessä vaikuttamaan maailmantaloutta ja erityisesti kansainvälisiä rahoitusmarkkinoita niiden ajaututtua kriisiin syksyllä 2008. Pittsburghin huipukokous syyskuussa 2009 vakiinnutti osaltaan G20-ryhmän asemaa ja osanottajat määrittelivät sen tärkeimmäksi talousasioita käsitteleväksi foorumiksi. G20-ryhmällä on käytännössä suuri merkitys kansainvälisen yhteistyön kehittymiselle, agendan muotoutumiselle ja kantojen muodostukselle. Ryhmä toimii kiertävän puheenjohtajan johdolla, ja asioiden valmistelu ja toimeenpano riippuvat jäsenmaiden toimista ja yhteistyöstä kansainvälisten järjestöjen kanssa eri sektoreilla.

Perinteisten suurten teollisuusmaiden ryhmä G8 on jatkanut toimintaansa ja käsittelee nykyään myös kansainväliseen rauhaan ja turvallisuuteen sekä ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä. G8-ryhmän rinnalle on tullut ns. G5-ryhmä (Brasilia, Etelä-Afrikka, Intia, Kiina, Meksiko). Yhä korkeammalla profiililla toimivat ns. BRICS-maat (Brasilia, Venäjä, Intia, Kiina ja Etelä-Afrikka), joiden kokousten pääaiheet ovat ennen kaikkea olleet maailmantalouden näkymät, rahoituslaitosten uudistustarpeet ja kehittyvien maiden välisen yhteistyön tehostaminen.

Jotkut G20-ryhmän ulkopuoliset YK-jäsenvaltiot ovat halunneet edistää parempaa vuorovaikutusta ja päällekkäisen työn välttämistä G20-ryhmän sekä YK:n ja muiden kansainvälisten järjestöjen välillä viitaten mm. Iso-Britannian pääministeri David Cameronin vuonna 2011 julkaistun raportin (”Governance for growth”) suosituksiin. Avoimeen ja epäviralliseen 3G-ryhmään (Global Governance Group) kuuluu noin 30 maata eri ryhmistä ja maanosista. Ryhmä toimii New Yorkissa toimivien pysyvien edustustojen yhteydessä Singaporen johdolla ja Suomi liittyi siihen syyskuussa 2011. Ryhmä seuraa aktiivisesti globaalihallintaan liittyviä kysymyksiä ja tähtää YK:n aseman vahvistamiseen niissä. Ryhmä on esittänyt yhteisiä puheenvuoroja ja antanut julkisia lausuntoja.

Euroopan unioni (EU) on keskeinen vaikutuskanava Suomen YK-politiikassa. Unionin yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on kehittynyt ja muuttunut Lissabonin sopimuksen voimaantulon myötä. EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei kuitenkaan ole kehittynyt niin kuin Suomi olisi toivonut. Tämä koskee etenkin EU:n toimintaa YK:ssa. EU on YK:n merkittävimpiä tukijoita ja suurimpia rahoittajia, joten siltä voidaan odottaa vahvempaa johtajuutta YK:ssa. Tämä edellyttää kuitenkin EU:n jäsenvaltioilta valmiutta antaa EU:lle näkyvyyttä ja merkittävää roolia eri YK-yhteyksissä. Globaalin hallinnon ja monenkeskisen yhteistyön vahvistaminen ja uudet strategiset kumppanuudet ovat entistä tärkeämpiä myös EU:n ulkosuhteissa.

Pohjoismainen yhteistyö YK-asioissa tähtää yhteisten arvojen edistämiseen ja vaikuttamisen tehostamiseen. Tämä yhteistyö jatkuu ja

kehittyy niin pohjoismaisten pääkaupunkien välillä kuin YK-kaupungeissakin. Yhteistyötä halutaan kehittää ja tiivistää yhteistä arvopohjaa ja pitkään jatkuneen pohjoismaisen yhteistyön voimavaroja hyväksi käyttäen.

SUOMI JA YK

Suomi on YK:n jäsenenä sitoutunut YK:n peruskirjan tavoitteisiin. Suomen näkemyksen mukaan YK on keskeisin maailmanlaajuisen monenkeskisen yhteistyön kanavista, ja Suomi haluaa vahvistaa sen asemaa ja toimintakykyä globalisaation parempaan hallintaan liittyvissä kysymyksissä. Tämä Suomen YK-toiminnan lähtökohta mainitaan hallitusohjelmassa, jonka ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa luvussa todetaan:

"Yhdistyneet kansakunnat on globaalin monenkeskisen järjestelmän ja yhteistyön kivijalka...Hallitus toimii YK:n legitimitetin ja toimintakyvyn vahvistamiseksi. Suomi on YK-politiikassaan aloitteellinen ja panostaa erityisesti kriisien ennaltaehkäisyyn ja rauhanrakennukseen sekä ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion edistämiseen."

YK:n toiminta perustuu kolmeen pilariin: rauha ja turvallisuus, kehitys ja ihmisoikeudet. Näihin eri osa-alueisiin liittyvät linjaukset löytyvät myös hallitusohjelmasta:

"Suomen ulkopoliitikan tavoitteena on kansainvälisen vakauden, turvallisuuden, rauhan, oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen vahvistaminen sekä oikeusvaltion demokratian ja ihmisoikeuksien edistäminen."

Osallistuminen kriisinhallintatehtäviin tukee turvallisuuden ja vakauden palauttamista kriisitilanteissa, vahvistaa omaa puolustuskykyämme ja lisää maamme painoarvoa kansainvälisessä politiikassa... Suomi painottaa myös naisten osallistumista kriisinhallintaan ja rauhanrakennukseen.. Suomi painostaa voimakkaasti siviilikriisinhallintaan...

Hallitus kehittää Suomen panostusta kansainväliseen rauhanvälitystoimintaan ja kriisien ennaltaehkäisyyn.

Kehityspolitiikka on keskeinen osa johdonmukaista ja laaja-alaista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Köyhyyden vähentäminen ja YK:n vuosittuhattavoitteiden saavuttaminen kumppanimaiden tarpeita ja omistajuutta korostaen ovat kehityspolitiikan tärkeimmät tavoitteet... Hallituksen tavoitteena on varmistaa tasainen määrärahakehitys, jonka puitteissa 0,7% määrärahaso BKT:stä ja Suomen kansainväliset sitoumukset voidaan saavuttaa.

Suomi korostaa omassa kehitysyhteistyössään oikeusvaltiokehitystä, demokratiaa, ihmisoikeuksia ja kestävästä kehitystä... Toiminnassa hyödynnetään Suomen vahvuudet koulutuksessa, terveyden edistämässä, viestintä- ja ympäristöteknologiassa sekä hyvässä hallinnossa."

On Suomen etujen mukaista vahvistaa YK:n toimintakykyä ja aktiivisesti osallistua YK:n suunnanmäärittelyyn niin kansallisten tavoitteiden mukaisesti kuin EU:n jäsenmaana. Hallitusohjelmaan perustuvan, nyt päivitetyn ja uudistetun YK-strategian avulla halutaan vahvistaa Suomen YK-politiikan vaikuttavuutta ja saattaa ajan tasalle Suomen ulkoasiainhallinnon vuonna 2008 hyväksytyssä YK-strategiassa esitettyjä tavoitteita. Tavoitteiden päivytykseen ovat vaikuttaneet edellisessä kappaleessa mainitut kansainvälisen toimintaympäristön muutokset ja YK-järjestelmässä tapahtunut kehitys. Selonteot turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta (2012) ja ihmisoikeuspolitiikasta, ulkoasiainhallinnon ihmisoikeusstrategia sekä kehityspoliittinen ohjelma (2012) ohjaavat nekin Suomen YK-politiikan painopisteiden määrittelyä. Kehityspoliittisen ohjelman linjaukset ja tavoitteet antavat keskeiset puitteet Suomen kehitysrahoituksen kohdentamiselle. YK-strategia tukee ja täydentää näitä linja-asiakirjoja.

SUOMEN TOIMINTA JA TAVOITTEET

Suomen YK-politiikan lähtökohtana on rauhan ja turvallisuuden, ihmisoikeuksien ja kehityksen tiivis yhteys. Yksikään niistä ei voi kestä-

vällä tavalla toteutua ilman kahta muuta. Suomi pitää tärkeänä rauhan ja turvallisuuden, ihmisoikeuksien ja kehityksen tasapainoista kehittämistä ja resursointia YK:ssa. Tämä lähestymistapa on linjassa myös YK:n vuosituhattulistuksen (United Nations Millenium Declaration) ja YK:n vuoden 2005 huippukokouksen loppuasiakirjan (World Summit Outcome) kanssa.

Valtioneuvoston selonteossa Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta (2012) todetaan turvallisuusympäristön muutosten vaikutukset globaalihallintaan ja pyrkimykseen muuttaa kansainvälisen järjestelmän rakenteita. Yhteisesti hyväksyttyjen sääntöjen ja toimintatapojen merkitys kasvaa. Tässä tilanteessa YK:n merkitys ainoana maailmanjärjestönä korostuu. YK:n turvallisuusneuvostolla on keskeinen asema kaikkia valtioita sitovien ratkaisujen oikeuttajana.

Myös valtioneuvoston kehityspoliittisen toimenpideohjelman mukaan Suomi korostaa laajaa turvallisuuskäsitettä, joka vahvistaa vakauden, turvallisuuden, rauhan, oikeudenmukaisuuden ja kestävä kehityksen sekä oikeusvaltion, demokratian ja ihmisoikeuksien keskinäisen yhteyden.

Suomen YK-politiikan tavoitteet esitetään tässä kuvauksessa jäsennehtyinä kolmeen kokonaisuuteen: *1) rauha ja turvallisuus, 2) kansainväliset kehityskysymykset ja 3) ihmisoikeudet ja oikeusvaltion edistäminen.*

Lisäksi esitetään erillisinä kokonaisuuksina kansainvälinen oikeus, humanitaarinen apu, toiminta YK:n keskeisissä erityisjärjestöissä sekä YK:n uudistaminen.

RAUHA JA TURVALLISUUS

Konfliktien ennaltaehkäisy, sotilaallinen ja siviilikriisinhallinta, rauhanrakentaminen ja kehitysyhteistyö muodostavat jatkumon, jonka eri vaiheissa YK:n tulee käyttää tilanteeseen parhaiten soveltuvia keinoja ja välineitä.

Suomi kannattaa YK:ssa laajasti hyväksyttyä kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa konfliktien ennaltaehkäisy kytkeytyy läheisesti rauhanrakentamiseen ja kehitykseen. Suomi tukee YK:n konfliktien ennaltaehkäisyyn keskittyvien rakenteiden kehittämistä ja niihin liittyvän normatiivisen pohjan vahvistamista. Suomi korostaa YK:n ja alueellisten järjestöjen välisen yhteistyön merkitystä konfliktien ennaltaehkäisyssä. Tämä koskee mm. EU:n ja YK:n välistä yhteistyötä rauhan ja turvallisuuden sektorilla ja lisäksi alueellisten järjestöjen kykyä huolehtia oman alueensa turvallisuuskysymyksistä esimerkiksi Afrikassa.

Turvallisuusneuvosto ja vaikuttaminen sen toimintaan

Turvallisuusneuvosto on keskeisin päätöksentekoeelin kansainvälisessä yhteistyössä rauhaan ja turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Neuvosto voi tarvittaessa päättää rauhan palauttamisesta tai rauhaa uhkaavien tilanteiden torjumisesta voimakeinoin. Käytännössä turvallisuusneuvoston toimintakyky riippuu sen jäsenten – ja etenkin sen pysyvien jäsenten – yhteisestä poliittisesta tahdosta. Tältä osin tilanne on vaihdellut, ja vuonna 2011 alkanut Syyrian sisällissota on esimerkiksi kriisistä, jonka ratkaisuun turvallisuusneuvosto ei ole kyennyt.

Suomi ei vahvoista ponnisteluista huolimatta tullut valituksi turvallisuusneuvoston vaihtuvaksi jäseneksi lokakuussa 2012 pidetyssä vaalissa. Suomi aikoo jatkaa aktiivista osallistumista turvallisuusneuvostossa esillä olevien kysymysten käsittelyyn neuvoston ulkopuolella oleville maille annettujen mahdollisuuksien puitteissa. Suomi tukee vaihtuvien jäsenten perehdyttämistä neuvoston toimintaan Suomen YK-edustuston toimesta New Yorkissa vuosittain järjestettävien seminaarien avulla. Suomi aikoo jatkossakin pyrkiä turvallisuusneuvoston vaihtuvaksi jäseneksi.

Turvallisuusneuvoston toimintaan kuuluu paljon muutakin kuin päätökset voimankäytöstä. Neuvosto on samalla pysyvä kanava diplomaattisille neuvotteluille ja yhteydenpidolle, se ilmaisee kansainvälisen yhteisön kannanotot lausuntojensa kautta ja päättää rauhanturvaoperaatioiden perustamisesta sekä pakotteiden asettamisesta. Neuvoston

päätökset, joista osa on suoraan jäsenvaltioita oikeudellisesti sitovia, vaikuttavat kaikkiin maailman valtioihin. Alueellisissa kysymyksissä neuvoston työ vaikuttaa mm. EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päätöksiin esimerkiksi EU:n YK:n rauhanturvatoimintaa tukevien operaatioiden kautta. Tämän vuoksi myös Suomen tulee tarkasti seurata neuvoston työtä ja vaikuttaa siihen Suomelle tärkeissä kysymyksissä.

Neuvosto järjestää jatkuvasti avoimia keskusteluja ajankohtaisista kansainväliseen rauhaan ja turvallisuuteen liittyvistä asioista. Suomi osallistuu näihin keskusteluihin korkealla tasolla kansallisessa ominaisuudessa tai yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa yhteisten pohjoismaisten puheenvuorojen avulla tai vähintään EU:n kautta. Mm. Naiset, rauha ja turvallisuus -tematiikka, siviilien suojeleminen, terrorismin vastainen toiminta ja joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen ovat turvallisuusneuvoston käsittelemiä aiheita, joiden kohdalla Suomella on muunkin toimintansa perusteella asiantuntemusta ja uskottavuutta. Suomi pitää myönteisenä viime vuosien kehitystä, jonka mukaan turvallisuusneuvosto käsittelee istunnoissaan myös temaatisia turvallisuuteen vaikuttavia aiheita. Toimivan kontaktiverkoston avulla Suomi voi myös vaikuttaa suoraan neuvoston jäseniin, ennen kaikkea päätöslauselmien valmistelun yhteydessä.

Pakotteet ovat keskeinen osa turvallisuusneuvoston toimintaa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisessä ja palauttamisessa. Kansainvälisiä pakotejärjestelmiä kehitetään jatkuvasti, ja Suomi osallistuu ja vaikuttaa tähän toimintaan yhdessä samanmielisten maiden kanssa sekä EU:n kautta. Suomi on erityisesti halunnut varmistaa, että myös oikeusturvaan liittyvät aspektit otetaan huomioon riittävästi kansainvälisessä pakotepolitiikassa.

Suomi korostaa turvallisuusneuvoston toimintakyvyn ja työn tehokkuuden merkitystä kansainvälisten kriisien ratkaisemisessa. Suomi kannattaa turvallisuusneuvoston uudistamista ja suhtautuu myönteisesti neuvoston pysyvien jäsenten lisäämiseen mm. Afrikan maiden kohdalla, kuitenkin ilman veto-oikeuden laajentamista. Neuvoston työmenetelmien kohdalla Suomi painottaa ennen kaikkea ennaltaeh-

käisevän toiminnan merkitystä ja avoimuuden lisäämistä neuvoston työssä. Neuvoston yhteyksiä ja yhteistyötä eri YK-toimijoiden (esimerkiksi YK:n ihmisoikeusvaltuutettu), kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) ja alueellisten yhteistyöjärjestöjen kanssa tulee Suomen näkemyksen mukaan edelleen kehittää.

- Suomi vaikuttaa turvallisuusneuvoston toimintaan osallistumalla suoraan sekä Pohjoismaiden tai EU:n kautta neuvoston avoimiin keskusteluihin korkealla tasolla. Lisäksi Suomi vaikuttaa turvallisuusneuvoston jäseniin kahdenvälisen yhteydenpidon avulla.
- Suomi keskittyy teemoihin, joissa sillä on asiantuntijuutta ja uskottavuutta.
- Suomi osallistuu turvallisuusneuvoston uudistamista koskevaan keskusteluun ja pyrkii edistämään neuvoston työskentelytapojen tehokkuutta ja avoimuutta.
- Suomi jatkaa turvallisuusneuvoston vaihtuvien jäsenten perehdyttämistä vuosittaisten seminaarien avulla.
- Suomi aikoo jatkossakin pyrkiä turvallisuusneuvoston vaihtuvaksi jäseneksi.

Rauhanvälitys

Rauhanvälitys on viime vuosina noussut uudella tavalla YK:n toiminnan ytimeen, ja tässä Suomella on ollut merkittävä rooli. Suomen ja Turkin aloitteesta valmisteltu koko YK-järjestelmän ensimmäinen rauhanvälityksen päätöslauselma, joka hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa yksimielisesti kesällä 2011, vahvisti rauhanvälityksen asemaa YK:ssa ja selkeytti YK:n roolia suhteessa rauhanvälityksen muihin toimijoihin. Samalla se edesauttoi Suomen oman rauhanvälitystoiminnan institutionalisoimista. Vuonna 2011 julkaistu Suomen kansallinen rauhanvälityksen toimintaohjelma esittää konkreettisia keinoja ja tavoitteita, joilla Suomi voi vahvistaa rauhanvälitysosaaamistaan. Rau-

hanväilytys on Suomen YK-politiikan prioriteetti, johon panostetaan voimakkaasti myös jatkossa.

YK on sekä rauhanväilyttäjänä että rauhanväilytyksen normatiivisen ja institutionaalisen aseman kehittämisessä erittäin tärkeä toimija. YK:n peruskirjan VI luku luo pohjan rauhanväilytykselle ja pääsihteerin hyville palveluksille. Suomi pyrkii omalla toiminnallaan edelleen lujittamaan YK:n rauhanväilytyskapasiteettia ja sen jäsenmailta saamaa poliittista ja taloudellista tukea.

Rauhanväilytyksen ensimmäinen päätöslauselma vahvisti YK:n rauhanväilytyksen tukitoiminnan periaatteita ja edisti koordinaation sekä yhteistyön kehittämistä YK:n, jäsenmaiden ja alueellisten järjestöjen kesken. Päätöslauselman pohjalta valmisteltu YK:n pääsihteerin rauhanväilytyksen raportti ja erityisesti sen liitteenä oleva tehokkaan rauhanväilytyksen ohjeistus muodostavat erinomaisen perushakemiston, johon nojata. Rauhanväilytyksen jatkopäätöslauselma hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa syyskuussa 2012. Sen myötä rauhanväilytys nousi pysyvästi yleiskokouksen asialistalle.

Syksyllä 2010 Suomen ja Turkin aloitteesta perustettu rauhanväilytyksen ystävryhmä kehittää ja tekee näkyvämmäksi kansainvälistä rauhanväilytystoimintaa, varsinkin YK:ssa ja alueellisten järjestöjen keskuudessa. Ystävryhmä tuo yhteen niin uusia kuin vanhoja rauhanväilyttäjä- ja rauhanväilytyksestä kiinnostuneita maita jakamaan kokemuksia ja hyviä käytäntöjä sekä tehostamaan yhteistyötä. Ystävryhmään kuuluu jo lähes 40 valtiota, YK sekä 7 alueellista järjestöä. Ystävryhmän toiminnan agendalla on tällä hetkellä erityisesti rauhanväilytyksen rahoituspohjan vahvistaminen ja resurssien vakauttaminen. Tällä hetkellä YK:n rauhanväilytykseen liittyvät toiminnot rahoitetaan vapaaehtoisopohjalta. Suomi on yksi suurimmista rahoittajista.

Ystävryhmä kokoontuu pääsääntöisesti New Yorkissa, jossa se tapaa suurlähettiläs- ja asiantuntijatasolla. Ryhmä kokoontuu säännöllisesti ministeritasolla YK:n yleiskokouksen korkean tason viikon yhteydessä. Ystävryhmän pääkaupunkiedustajat toimivat tärkeänä linkkinä YK-tason ja kansallisen tason välillä.

Rauhanvälitystoimintaa ohjaa YK:ssa vuonna 2006 perustettu rauhanvälitystoiminnan tukiyksikkö (MSU), jonka toimintaa Suomi tukee. MSU vastaa YK:n välitystoiminnan suunnittelusta, kehityksestä ja toteutuksesta sekä ylläpitää alan asiantuntijoiden valmiusjoukkoa. Suomen tuki MSU:lle on kohdennettu mm. nopean toiminnan tukemiseen ja naisten roolin vahvistamiseen rauhanvälityksessä. Lisäksi Suomi on rahoittanut yksikköön apulaisasiantuntijan kehitysyhteistyövaroin.

Ystäväryhmän toiminnan rinnalla rauhanvälityksen edistämistä YK:ssa jatketaan mm. kiinnittämällä mahdollisuuksien mukaan huomiota YK:n operaatioiden ja erityisedustajien mandaatteihin rauhanvälityksen näkökulmasta. Erityisesti naisten roolia rauhanprosesseissa ja rauhanvälittäjinä on vahvistettava ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325:n (Naiset, rauha ja turvallisuus) toimeenpanoa on tehostettava. Suomi tukee yhdessä MSU:n ja Norjan ulkoministeriön kanssa Gender and Mediation -koulutushanketta, jonka tarkoituksena on saada gender-näkökulma osaksi kaikkia rauhanprosesseja. Suomi pyrkii myös saamaan suomalaisia rauhanvälitystehtäviin ja erityisedustajiksi YK-järjestelmässä.

Rauhanvälitystyössään Suomi edistää ratkaisuja, joissa konfliktien syihin vaikuttamalla luodaan pohja kestäväälle rauhalle. Suomi kiinnittää erityistä huomiota hauraiden valtioiden kehitykseen rauhansopimuksen voimaantulon jälkeisinä ensimmäisinä vuosina.

- Suomi jatkaa aloitteellisuuttaan rauhanvälityksen alalla YK:ssa yhteistyössä Turkin ja rauhanvälityksen ystäväryhmän kanssa.
- Suomi tukee rauhanvälityksen vahvistamista YK:ssa. Rauhanvälityksen ystäväryhmä voi tuottaa lisäohjeistusta, järjestää korkean tason tapahtumia ja ylläpitää aktiivista keskustelua rauhanvälityksen mahdollisuuksista ja haasteista.
- Suomi jatkaa rahoitusta YK:n rauhanvälityksen tukiyksikölle MSU:lle ja kehittää mahdollisia uusia yhteistyömuotoja, kuten koulutusyhteistyötä.

- Suomi tähtää rauhanvälityksen rahoituspohjan monipuolistumiseen niin, että myös muut kuin perinteiset länsimaat osoittavat sille entistä enemmän vapaaehtoisrahoitusta. Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on rahoituksen saattaminen osaksi YK:n sääntömääräistä budjettia.
- Suomi jatkaa tukeaan myös muille kansainvälisen tason toimijoille, erityisesti alueellisille järjestöille, ja edistää näiden yhteistyötä ystäväryhmän puitteissa.
- Suomi edistää myös pohjoismaista yhteistyötä rauhanvälityksessä, esimerkkinä pohjoismainen rauhanvälitysverkosto.

Suojeluvastuu

Suojeluvastuun periaate on kirjattu YK:n jäsenvaltioiden antamaan poliittiseen julistukseen, jonka mukaan valtioilla on ensisijainen velvollisuus suojella väestöään joukkotuhonnalta, sotarikoksilta, rikoksilta ihmisyyttä vastaan ja etniseltä puhdistukselta, ja kansainvälisellä yhteisöllä on velvollisuus auttaa ja tukea valtioita tässä sekä ryhtyä asianmukaisiin, viime kädessä kollektiivisiin, toimiin väestön suojelemiseksi. YK:n yleiskokous hyväksyi vuoden 2005 huippukokouksen loppuasiakirjassa suojeluvastuun yleiskäsitteenä rajaten sen soveltumisen edellä mainittuihin rikoksiin.

Suojeluvastuu on käsitteenä poliittinen, ei oikeudellinen. Oikeudellisessa mielessä suojeluvastuussa on kysymys YK:n ja sen jäsenvaltioiden jo olemassa olevista toimivaltuuksista ja velvoitteista. Suojeluvastuun tuomaa lisäarvoa voidaan arvioida sillä, kuinka hyvin sen avulla saadaan motivoitua turvallisuusneuvostoa oikea-aikaisiin ratkaisuihin ja vahvistettua valtioiden yhteistyövalmiutta suojeluvastuun piiriin ulottuvien rikosten ehkäisemiseksi. Suojeluvastuu on etenkin valtioiden täysvaltaisuutta korostavien maiden keskuudessa jossain määrin kiistanalainen konsepti, mutta sen merkitys kansainvälisen politiikan keskeisenä normina on kasvava.

Suomi tukee suojeluvastuun periaatteen vakiinnuttamista ja toiminnallistamista kansainvälisesti ja kansallisesti. Suomi korostaa suojeluvastuun täytäntöönpanossa ennaltaehkäisyä. Avainasemassa on oikeusvaltiorakenteiden ja kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen ja ihmisoikeuksien kunnioittamista vahvistavat toimet sekä ihmisoikeuselinten tuottaman analyysin parempi huomioiminen. Suomi pitää tärkeänä hälventää suojeluvastuuseen liittyviä epäluuloja ja väärinkäsityksiä. Suojeluvastuu nähdään usein liian kapeasti vain sotilaallisen väliintulon näkökulmasta. Tärkeää on korostaa, että sotilaallinen ulottuvuus on vain yksi suojeluvastuun ulottuvuuksista, ennaltaehkäisevät toimet ovat ensisijaisia suojeluvastuun toteuttamisessa, ja suojeluvastuun periaate ei ole laajentanut voimankäytön oikeutuksen kriteerejä.

Suomi seuraa tarkasti suojeluvastuukonseptin kehittymistä. YK:n pääsihteeri raportoi suojeluvastuusta vuosittain. Suomi pyrkii vaikuttamaan pääsihteerin raportin sisältöön sen laatimisvaiheessa ja osallistuu aktiivisesti raportin pohjalta YK:n yleiskokouksessa käytävään keskusteluun. Suomi on nimittänyt kansallisen suojeluvastuun yhdyshenkilön, jonka kautta Suomi osallistuu suojeluvastuun Focal Point-verkoston toimintaan.

- Suomi pyrkii vahvistamaan suojeluvastuun käsitteen kansainvälistä tukea ja lisäämään siihen liittyvää yhteisymmärrystä toimimalla sillanrakentajana myös niiden maiden suuntaan, jotka ovat suhtautuneet käsitteeseen kriittisesti.
- Suomi seuraa tarkasti mm. yhdyshenkilöverkoston kautta suojeluvastuukonseptin kehittymistä ja tukee suojeluvastuun periaatteen vakiinnuttamista ja toiminnallistamista kansainvälisesti ja kansallisesti.
- Suomi korostaa suojeluvastuun täytäntöönpanossa ennaltaehkäisyä. Mm. rauhanvälityksellä on tässä tärkeä rooli.

Rauhanturvatoiminnan tukeminen

YK:n rauhanturvaoperaatioihin osallistuu noin 100 000 sotilasta ja 20 000 siviiliä (kesäkuu 2013). Suurimmat joukkojenluovuttajat ovat Bangladesh, Pakistan, Intia, Etiopia ja Nigeria. Rauhanturvatoiminnan vuosibudjetti on noin 7,3 miljardia dollaria (USD). Suurimmat rahoittajat ovat Yhdysvallat, Japani, Iso-Britannia, Saksa ja Ranska. Toiminnan seurannassa ja kehittämisessä on viime vuosien esiintynyt näkemyseroja joukkoja luovuttavien kehitysmaiden ja rauhanturvatoimintaa rahoittavien kehittyneiden maiden välillä. Rauhanturvaamiseen kohdistuu poliittisia, rahoitukseen liittyviä ja turvallisuushaasteita.

YK:n puitteissa tapahtuva rauhanturvatoiminta on muuttunut yhä konkavisvaltaisemmaksi, ja tehtävät ulottuvat kriisien ennaltaehkäisystä, varsinaisesta rauhanturvaamisesta ja jopa rauhan pakottamisesta aina konfliktien jälkeiseen vakauttamiseen ja rauhanrakentamiseen. YK:n johdolla toimivat niin sanotut integroidut operaatiot ovat esimerkki kattavasta lähestymistavasta, jossa otetaan huomioon sotilaallisen ja siviilipuolen toiminnan sekä turvallisuuden ja kehityksen väliset yhteydet. Kohdemaan oman turvallisuussektorin uudistaminen (SSR) ja oikeusvaltiorakenteiden vahvistaminen on usein edellytys kestäväälle rauhalle. Suomi tukee YK:n toimintaa ja kansainvälisen yhteistyön tiivistämistä turvallisuussektorilla.

Suomen näkemyksen mukaan YK:n rooli kansainvälisessä kriisinhallinnassa on keskeinen. Suomi aikoo jatkossakin osallistua YK:n mandaatilla toimiviin rauhanturvaoperaatioihin, jotka voivat olla YK:n johtamia operaatioita tai jonkun toisen järjestön (esim. Nato, EU) johtamia operaatioita. Hyvä esimerkki tästä on YK:n johtama rauhanturvaoperaatio Libanonissa (UNIFIL), johon Suomi on osallistunut kevästä 2012 alkaen. Suomen tuki kasvaa marraskuussa 2013 enintään 350 sotilaaseen, kun Suomi ottaa johtovaltioroolin suomalais-irlantilaisessa pataljoonassa UNIFIL-operaatiossa. Osallistumalla rauhanturvatoimintaan Suomi tukee omalta osaltaan kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta. Osallistumisen kautta Suomi pystyy lisäksi vaikuttamaan rauhanturvatoiminnan kehittämiseen ja saa samalla arvokasta koke-

musta oman kriisinhallintakapasiteetin kehittämistä varten. Suomen panostus kriisinhallintaan vaikuttaa myös Suomen kansainväliseen asemaan ja palvelee Suomen tiedonsaantitarpeita konfliktialueilta.

Pohjoismailla on vahva tahto tiiviimpään yhteistyöhön YK:n rauhanturvaamisen alalla. Pohjoismaiden kesken on kartoitettu erilaisia mahdollisuuksia synergiaan ja toisiaan täydentävään toimintaan. Pohjoismaat suunnittelevat myös yhteistä projektirahoitusta YK:n rauhanturvaoperaatioiden osaston (DPKO) hankkeiden tukemiseksi.

YK:n yhteistyö alueellisten järjestöjen kanssa kriisinhallinnassa on kehittynyt viime vuosina, ja Suomi kannattaa YK-yhteistyön tiivistämistä erityisesti EU:n, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ), Naton ja Afrikan unionin (AU) kanssa. Tämä koskee yhteistyötä sekä poliittisella että kenttätasolla. EU:n ja YK:n välisen yhteistyön ja yhteisten tavoitteiden avulla on erityisesti pyritty tukemaan Afrikan maiden ja yhteistyöjärjestöjen kokonaisvaltaista kriisinhallintakykyä ja turvallisuussektorin uudistuksia.

Siviilikriisinhallinnan puolella Suomi pystyy tarjoamaan YK:lle koulutuspalveluja, ja Suomi on jatkossakin valmis osallistumaan YK:n operaatioihin lähettämällä niihin eri alojen asiantuntijoita mm. poliiseja (myös naispuolisia). Suomalaispoliisien osaamisalueita ovat erityisesti kohdemaan poliisihallinnon mentorointi, neuvonanto ja koulutus. Nämä osaamisalueet ovat relevantteja YK:n rauhanturvatoiminnan kannalta. YK:n jäsenmaat päättivät joulukuussa 2012 YK-poliisin ystäväryhmän perustamisesta. Ystäväryhmään osallistuminen on Suomelle erinomainen kanava vaikuttaa YK:n poliisitoimintaan. Suomi tekee YK:n siviilikriisinhallinnan alalla myös pohjoismaista yhteistyötä ja on yhdessä muiden pohjoismaiden kanssa tukenut YK:n siviilikapasiteettien kehittämistä. Kriisinhallintakeskus tekee yhteistyötä YK:n eri järjestöjen kanssa siviilikriisinhallinnan koulutuksen saralla. Kumppaneina ovat mm. YK:n humanitaarisen avun koordinaatiotoimisto (OCHA), DPKO ja Maailman ruokaohjelma (WFP). Koulutusyhteistyön vahvistamista ja monipuolistamista jatketaan.

- Suomi painottaa YK:n keskeistä roolia kansainvälisessä kriisinhallinnassa ja osallistuu jatkossakin YK:n rauhanturvaoperaatioihin ja rauhanturvatoiminnan kehittämiseen.
- Suomi kannattaa yhteistyön kehittämistä YK:n ja alueellisten yhteistyöjärjestöjen välillä kriisinhallintakysymyksissä.
- Suomi tarjoaa YK:lle koulutus- ja asiantuntija-apua mm. poliisioperaatioihin

Poliittisten operaatioiden (SPM) vahvistaminen YK:n kriisinhallinnassa ja rauhanrakentamisessa

YK:n kenttätoimintojen leimaava kehityspiirre 2000-luvulla on ollut poliittisten operaatioiden merkityksen kasvu perinteisten rauhanturvaoperaatioiden rinnalla. Tämä on merkinnyt siviilikriisinhallinnan aseman vahvistumista myös YK:ssa. Taustalla ovat sekä kustannustekijät että poliittinen paine YK:n jalanjäljen pienentämiseen. Vaikka perinteiselle rauhanturvatoiminnalle on edelleen paljon kysyntää ja myös se on ollut viime aikoina kasvussa, on selvää, että poliittisten operaatioiden merkitys rauhanturvaoperaatioiden rinnalla tulee kasvamaan.

Poliittisiin operaatioihin liittyvä konseptuaalinen ajattelu on kuitenkin vielä alkuvaiheessa. Vuonna 2012 YK:ssa hyväksyttiin Meksikon aloitteesta ja Suomen vahvalla tuella päätöslauselma poliittisten operaatioiden tarkastelusta, "Comprehensive review of special political missions (SPM)" (A/RES/67/123). Päätöslauselmassa pyydettiin pääsihteeriltä ensimmäisen kerran raporttia asiasta ja luotiin mahdollisuus keskustella aiheesta yleiskokouksessa poliittisena kysymyksenä. Raportti ja sen pohjalta käytävä keskustelu tulee muotoilemaan YK:n keskeisen kenttätoiminnan tulevaisuutta. Tällä on myös yhtymäkohtia laajempiin YK-reformikysymyksiin, kuten sihteeristön työnjakoon, poliittiseen päätöksentekoon sekä kustannusten jakoon.

Poliittiset operaatiot ovat osoittautuneet tehokkaaksi tavaksi vastata joustavasti hyvin erilaisiin tilanteisiin ja – toisin kuin rauhanturvaoperaatioita – niitä voidaan käyttää konfliktisyklin kaikissa vaiheissa. Poliittiset operaatiot ovat kustannustehokkaita, ja niiden pyrkimyksenä on kestävien ratkaisujen löytäminen. Hallinto- ja budjettiteknisistä syistä poliittisiin operaatioihin kuuluu hyvin erilaisia operaatioita, joista pääosaa voidaan suomalaisella terminologialla kuvata siviilikriisinhallintaoperaatioina. Valtaosalla operaatioista on lisäksi läheinen yhteys rauhanvälitykseen, tai ne ovat rauhanvälitystä.

Poliittisten operaatioiden yhteydessä tulisi kiinnittää huomiota myös erilaisiin varhaisvaroitussjärjestelmiin. Esimerkiksi ihmisoikeusloukkaukset saattavat toimia ns. varhaisena varoitusmerkkinä ennakoiden kehityksessä olevaa kriisiä.

Suomi on toiminut poliittisten operaatioiden kehittämisessä läheisessä yhteistyössä Meksikon kanssa. Tämän yhteistyön pohjalta Suomen on mahdollista luoda laajempaakin kumppanuussuhdetta Meksikoon, jonka merkitys kansainvälisenä toimijana on nousussa.

- Suomi tukee YK:n laaja-alaisen poliittisten operaatioiden kehittämistä, jotta YK pystyisi reagoimaan tehokkaammin ja joustavammin erilaisiin konfliktitilanteisiin.

Naiset, rauha ja turvallisuus -päättölauselman (1325) toimeenpano

Naisten oikeuksien toteutumisen edistäminen ja tämän kautta naisten aseman parantaminen on läpileikkaava teema Suomen YK-vaiuttamisessa. Suomi tukee johdonmukaisesti YK:ssa turvallisuusneuvoston ”Naiset, rauha ja turvallisuus”-päättölauselman toimeenpanoa sekä kansainvälisesti että kotimaassa. Kansainvälisessä yhteistyössä Suomi kiinnittää huomiota 1325-teeman näkymiseen ja sisällyttämiseen yhteisiin puheenvuoroihin ja asiakirjoihin. Käänteentekevää päättölauselmassa on se, että naisia ja tyttöjä ei nähdä pelkästään uhreina vaan myös aktiivisina toimijoina, joiden osallistuminen rauhanneuvotteluihin, rauhanrakenukseen ja konfliktien ehkäisyyn on edellytys kestäväälle rauhalle.

Suomi oli ensimmäisten valtioiden joukossa ottaessaan käyttöön oman 1325-toimintaohjelman vuonna 2008. Naiset, rauha ja turvallisuus -teema kuuluu Suomen ulkopoliitiikan prioriteetteihin. Uusi toimintaohjelma vuosille 2012–2016 otettiin käyttöön kesäkuussa 2012, ja siinä otetaan huomioon kansainvälinen kehitys sekä vahvistetaan tavoitteiden seuranta indikaattorien avulla. Ohjelman toteutumista ja tavoitteiden toimeenpanoa seurataan ulkoasiainministeriön johtamassa seurantaryhmässä, joka koostuu ministeriöiden, tutkimuslaitosten ja kansalaisjärjestöjen edustajista.

Suomi edistää sukupuolten tasa-arvon toteutumista ja naisten määrän lisäämistä YK:n rauhanturva-, rauhanrakennus- ja poliittisissa operatioissa, YK:n rauhanturvaajien tasa-arvokoulutuksen vahvistamista sekä vuonna 2010 laadittujen, YK-sotilaita koskevien tasa-arvosuuntaviivojen toimeenpanoa. Lisäksi Suomi pyrkii siihen, että kaikki suomalaiset, jotka lähtevät kriisinhallinta- tai rauhanturvatehtäviin, ovat saaneet perehdyttävää koulutusta 1325-päätöslauselman tavoitteista ja toteuttamisesta. Rauhanvälitystoiminnan edistämisessä Suomi on kiinnittänyt erityistä huomiota naisten rooliin rauhanprosesseissa. Suomi pitää tärkeänä, että päätöslauselma 1325:n avulla voidaan entistä tehokkaammin puuttua myös seksuaaliseen väkivaltaan konflikteissa. Suomi pyrkii vaikuttamaan siihen, että turvallisuusneuvosto ottaa järjestelmällisesti huomioon sukupuolinäkökulman ja naisten oikeudet kaikessa maakohtaisessa toiminnassa.

- Suomi edistää päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” toimeenpanoa, ja naisten roolin vahvistamista rauhanprosesseissa tuetaan aktiivisella toiminnalla.
- Suomi kiinnittää kansallisella tasolla ja kansainvälisessä yhteistyössä huomiota 1325-teeman näkymiseen ja sisällyttämiseen yhteisiin lausuntoihin ja asiakirjoihin.
- Suomi vaikuttaa siihen, että turvallisuusneuvosto ottaa järjestelmällisesti huomioon sukupuolinäkökulman ja naisten oikeudet kaikessa maakohtaisessa toiminnassa.

Asevalvonnan ja aseidenriisunnan kehittäminen

Aseelliset konfliktit muodostavat yhden merkittävimmistä kehityksen esteistä maailmassa. Asevalvonta on osa laajempia kehityksen, ihmisoikeuksien, rauhan, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja muun inhimillisen turvallisuuden edistämiseen liittyviä pyrkimyksiä. Suomi painottaa aseellisen väkivallan ennaltaehkäisyä kestäväen kehityksen saavuttamiseksi.

YK:n rooli monenkeskisessä asevalvonnassa ja aseidenriisunnassa on keskeinen. Yleiskokouksessa aseidenriisunnan ja kansainvälisen turvallisuuden kysymyksiä käsitellään ensimmäisessä komiteassa, jonka puheenjohtajana Suomi toimi istuntokaudella 2011–2012. Suomi katsoo, että YK-järjestelmän edellytykset hoitaa kansainvälisiin asevalvonta- ja aseidenriisuntasopimuksiin liittyvä toimeenpano on turvattava. Tähän liittyen Suomi tukee sopimusjärjestelmien valvonnassa sekä todentamisessa olevien puutteiden korjaamista.

Suomi tukee Geneven aseidenriisuntakonferenssia ja pyrkimyksiä sen työn uudelleen käynnistämiseksi. Mikäli Geneven konferenssin halvaantuneisuus jatkuu, on oletettavaa, että paine asevalvonta- ja aseidenriisuntaneuvotteluiden viemiseen konferenssin ulkopuolelle kasvaa. Neuvottelujen siirtyminen YK:n ulkopuolisille foorumeille Oslon ja Ottawan prosessien tapaan ei olisi YK:n vahvaa roolia painottavan Suomen näkemyksen mukaista.

Ydinsulkusopimus (NPT) on jatkossakin kansainvälisen asevalvontajärjestelmän kulmakivi ja tärkein foorumi ydinasevaltojen ja ydinaseettomien valtioiden välisen luottamuksen rakentamisessa. Se luo yhteisesti sovitut puitteet ydinaseiden leviämisen estämiselle, ydinenergian rauhanomaiselle käytölle ja ydinaseriisunnalle. Näitä raameja vahvistavat (ydinasevaltojen) ydinaseriisuntatoimet ja (ydinaseettomien maiden) sitoutuminen ydinaseettomuuteen. Ydinasevaltojen toimilla on samalla vahva vaikutus ydinaseettomien maiden sitoutumiseen. Suomi tukee aktiivisesti NPT:n vuoden 2010 tarkastelukonferenssin päätösten toimeenpanoa valmistauduttaessa vuoden 2015

tarkastelukonferenssiin. Vuoden 2010 päätösten mukaisesti pyritään järjestämään Lähi-idän joukkotuhuaseetonta vyöhykettä käsittelevä konferenssi, jonka isäntävaltioksi Suomi nimettiin vuonna 2011. Suomi on valmis isännöimään konferenssin välittömästi, kun edellytykset sen koolle kutsumiselle ovat olemassa.

Kansainvälinen atomienergiajärjestö (IAEA) on YK-järjestelmään kuuluva itsenäinen järjestö, jolle on NPT:ssä määritelty oleellinen rooli kansainvälisen ydinmateriaalivalvonnan (safeguards) hallinnoijana. IAEA suorittaa valvontaa myös NPT:hen kuulumattomissa maissa.

Joukkotuhuaseiden ja näihin liittyvien materiaalien joutuminen terroristien tai muiden vastuuttomien tahojen käsiin on yksi merkittävimmistä turvallisuushuista. Suomi tukee YK:n keskeistä roolia joukkotuhuaseiden leviämisen estämisessä ja turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 toimeenpanoa. Päätöslauselman toimeenpanoa tuetaan monin tavoin ja monilla eri foorumeilla, myös YK-järjestelmän ulkopuolella. Tällaisia foorumeja ovat esimerkiksi Yhdysvaltojen ja Venäjän lanseeraama ydinterrorismin torjuntaa koskeva globaalialoite (GICNT), jonka yleiskokouksen Suomi isännöi vuonna 2015, sekä G8-maiden aloitteesta vuonna 2002 perustettu Globaali kumppanuus-ohjelma, johon Suomi liittyi vuonna 2003. Kaikkiaan tässä joukkotuhuaseiden leviämisen estämiseen pyrkivässä ohjelmassa on G8-maiden lisäksi mukana 25 kumppanimaata.

Pienaseisiin ja muihin tavanomaisiin aseisiin liittyvät kysymykset ovat yhä tärkeämpiä monenkeskisissä asevalvontapyrkimyksissä. Suomi on kuullut näitä aseita koskevaa kansainvälistä asekauppasopimusta (ATT) YK:ssa edistäneeseen ydinryhmään ja tulee myös jatkossa ajamaan prosessin tavoitteita. Yksi tärkeimmistä tavanomaisiin aseisiin liittyvistä asevalvontainstrumenteista on YK:n pienasetoimintaohjelma, jota tukemalla Suomi pyrkii vahvistamaan YK:n roolia pienaseiden laittoman leviämisen ehkäisemisessä. Pienasetoimintaohjelman tehokas täytäntöönpano on edelleen jäsenmaiden suurimpia haasteita.

Asekauppasopimuksen hyväksyminen YK:n yleiskokouksessa huhtikuussa 2013 oli samalla esimerkki menestyksekkäästä YK:n puitteissa toteutuneesta neuvotteluprosessista. YK:n jäsenistön vahva tuki äänestyksessä legitimoii sopimuksen ja ankkuroi sen muiden kansainvälisten sopimusten joukkoon. Se on ensimmäinen tavanomaisten aseiden kauppaa säätelevä kansainvälinen sopimus, jolla asetetaan kaupankäynnille korkeat yhteiset standardit. Samalla sopimuksella pyritään estämään aseiden kulkeutuminen laittomaan kauppaan. Viime kädessä sopimuksen tarkoitus on vähentää aseellisten konfliktien ja laittoman asekaupan aiheuttamia inhimillisiä kärsimyksiä.

- Suomi tukee YK:n keskeistä roolia asevalvonnassa, aseidenriisunnassa ja joukkotuhoojaseiden leviämisen estämisessä.
- Suomi toimii aktiivisesti ydinsulkusopimuksen vuoden 2010 tarkastelukonferenssin päätösten toimeenpanemiseksi valmistauttaessa vuoden 2015 tarkastelukonferenssiin, edistää YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1540 toimeenpanoa sekä tukee kansainvälisen atomienergiajärjestön työtä.
- Suomi edistää YK:ssa huhtikuussa 2013 hyväksytyn kansainvälisen asekauppasopimuksen mahdollisimman pikaista voimaansaattamista allekirjoitusten ja ratifiointien edistämisen kautta. Suomi allekirjoitti sopimuksen ensimmäisten joukossa 3.6.2013 ja pyrkii ratifioimaan sen mahdollisimman nopeasti.
- Suomi edistää pienaseiden laittoman leviämisen ehkäisyä tuemalla YK:n pienasetoimintaohjelmaa.

Terrorismin vastaisen toiminnan tukeminen

Terrorismin torjunnassa Suomi tukee YK:ssa tapahtuvaa työtä yleisten oikeudellisten puitteiden luomisessa ja kansainvälisten velvoitteiden toimeenpanon valvonnassa. Suomi kannattaa YK:n terrorismisopimusten mahdollisimman laajaa ratifioimista ja pitää YK:n terrorismisopimuksia vankkana kansainvälisoikeudellisena pohjana terroris-

minvastaiselle yhteistyölle. Suomi on ratifioinut YK:ssa valmistellut terrorisminvastaiset yleissopimukset ja pöytäkirjat ja valmistelea viimeisempien sopimusmuutosten ratifioimista. YK:n terrorisminvastaisen strategian tehokas toimeenpano ja yhteisymmärryksen saavuttaminen kokonaisvaltaisesta terrorisminvastaisesta yleissopimuksesta ovat keskeisiä tavoitteita tällä sektorilla. Nämä tavoitteet painottuvat myös EU-yhteistyössä.

Suomi korostaa, että kaikessa terrorisminvastaisessa toiminnassa tulee noudattaa kansainvälistä oikeutta, mukaan lukien ihmisoikeudet, humanitaarinen oikeus ja pakolaisoikeus. Tätä näkökulmaa tulee pitää esillä kansainvälisen terrorismin torjunnan sääntelyn ja terrorismin vastaisten pakotejärjestelmien kehittämisessä. Terroritekoihin syyllistyneiden saattaminen oikeudelliseen vastuuseen on yksi keskeisimmistä terrorisminvastaisen kansainvälisen yhteistyön alueista, jota täydentävät mm. terrorisminvastaiset pakotteet ja muut ennaltaehkäisevät toimet.

Suomi pitää hyödyllisenä turvallisuusneuvoston alaisen terrorisminvastaisen komitean ja sen sihteeristön maakohtaista työtä, jolla pyritään varmistamaan keskeisten turvallisuusneuvoston päätöslauselmien täytäntöönpano jäsenmaissa.

Terrorismin takana oleviin syihin tulee puuttua myös poliittisen ja ihmisoikeusdialogin sekä kehitysyhteistyön keinoin. Suomi tukee YK:n pääsihteerin aloitteeseen perustuvaa Sivilisaatioiden allianssia (AOC), joka pyrkii kulttuurien ja uskontojen välisen dialogin edistäjänä erityisesti lieventämään islamilaisen ja ns. lännen välistä jännitystä ja vastakkainasettelua ja vahvistamaan vuoropuhelua ja yhteistoimintaa niin maailmanlaajuisesti, alueellisesti kuin paikallisesti. Allianssin toiminta painottuu keskeisesti nuorisoon, mediaan, siirtolaisuuteen ja näihin liittyvään kasvatukseen ja koulutukseen.

- Suomi kannattaa YK:n terrorismisopimusten mahdollisimman laajaa ratifioimista sekä YK:n vuoden 2006 terrorisminvastaisen strategian tehokasta toimeenpanoa.

- Suomi vaikuttaa siihen, että terrorisminvastaisissa toimissa ja sopimuksissa kunnioitetaan ihmisoikeuksia, humanitaarista oikeutta ja pakolaisoikeutta.
- Suomi huomioi omassa terrorisminvastaisessa toiminnassaan ja sen kehittämisessä YK:n keskeiset linjaukset ja suositukset.
- Kulttuurien ja uskontojen välisessä dialogissa Suomi tukee Siviisaatioiden allianssin toimintaa ja allianssin nuorisoon kohdistuvaa työtä Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä.

Pakotteet

Turvallisuusneuvoston asettamat pakotteet ovat tärkeä osa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen ja palauttamiseen tähtääviä keinoja. Suomi osallistuu aktiivisesti kansainvälisten pakotejärjestelmien kehittämiseen ja pyrkii edistämään ihmisoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista yhtenä tehokkaan ja legitiimin pakotepolitiikan peruselementtinä. YK-tasolla oikeusturvakysymyksiä edistetään erityisesti osana niin sanottua samanmielisten maiden ryhmää, joka jatkaa työtään Al Qaida -pakotekomitean menettelytapojen ja sen pakoteasiamiesjärjestelmän kehittämiseksi ja pyrkii asteittain siirtämään siellä tehtyjä parannuksia myös muihin pakotejärjestelmiin.

- Suomi osallistuu kansainvälisten pakotejärjestelmien kehittämiseen ja edistää ihmisoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista kansainvälisessä pakotepolitiikassa.
- Suomi tukee kohdennettujen pakotteiden tehokasta käyttöä tavalla, joka ottaa huomioon toiminnan humanitaariset vaikutukset.

KANSAINVÄLISET KEHITYSKYSYMYKSET

YK on Suomen kehityspolitiikan toteutuksen kannalta keskeinen kanava. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi vahvistaa panostusta monenkeskisiin järjestöihin ja toimii niissä tavoitteellisemmin ja strategisemmin. Suomen kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö perustuvat vuonna 2012 hyväksyttyyn valtioneuvoston kehityspoliittiseen toimenpideohjelmaan. Ihmisoikeusperustaisessa kehityspolitiikassa noudatetaan kansainvälisesti sovittuja toimintaperiaatteita ja käytäntöjä, jotka parantavat kehitysyhteistyön tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta, johdonmukaisuutta ja avoimuutta sekä korostavat kehitysmaiden ja niiden väestön omistajuutta ja vastuuta omasta kehityksestä. Suomi edistää YK:n toiminnassa vaikuttavuutta ja johdonmukaisuutta sekä muita kehityspoliittisen toimenpideohjelman painopisteitä ml. läpileikkaavat teemat, joita ovat sukupuolten välisen tasa-arvon vahvistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen sekä ilmastokestävyys.

Suomi on sitoutunut YK:n vuosittuhtavoitteiden saavuttamiseen ja osallistuu aktiivisesti vuoden 2015 jälkeisiä kehitystavoitteita (Post 2015) koskevaan valmisteluun kansallisella tasolla, EU:n sisällä ja YK:ssa. Suomi tukee YK:n johtavaa roolia vuoden 2015 jälkeisen kehityssagendan työstämisessä, jotta kaikkien maiden osallistuminen ja sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin olisi mahdollisimman kattavalla ja kestävällä pohjalla. Suomi korostaa kehitysmaiden omistajuutta ja dialogin merkitystä uuden kehityssagendan luomisessa. Suomi tukee yksisiä yhteisiä kestävä kehityksen tavoitteita sekä päivitettyjä vuosittuhtavoitteita, jotka sisältävät kaikki kolme (taloudellinen, sosiaalinen ja ympäristöllinen) kestävä kehityksen ulottuvuutta ja lisäksi rauhan ja turvallisuuden ulottuvuuden. Tavoitteiden tulisi olla kaikkia maita sitovia, mitattavia ja lukumäärältään rajattuja sekä helposti kommunikativissa. Valtioiden tulee vastata tavoitteisiin pääsemisestä kehitystasonsa ja toimintakykynsä mukaisesti.

YK:n vuosittuhtavoitteet yhdistivät kansainvälisen yhteisön kehitysponnisteluja ja loivat yhteisen mittariston edistuksen seuraamiselle. Tavoitteiden tarkastelu ja uusista tavoitteista sopiminen YK:n johdolla on lähivuosien merkittävin kehityspoliittinen prosessi.

YK:ssa Suomi työskentelee kestävän kehityksen ulottuvuuksien yhteensovittamiseksi kohti taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävää tulevaisuutta. Päämääränä on kaikkia maita koskeva tavoitekehikko ja sen sisältämät tavoitteet, joiden painopisteenä on köyhyyden poistaminen maapallon kantokyvyn puitteissa kestävän kehityksen avulla. Suomen kannalta tärkeitä tavoitteita sisältyy toukokuussa 2013 julkaistuu YK:n pääsihteerin asettaman korkean tason paneelin raporttiin. YK:n pääsihteeri esittelee oman raporttinsa YK:n yleiskokoukselle syksyllä 2013.

Kehikon tavoitteiden tulisi olla määrällisesti rajattuja, mitattavia sekä helposti kommunikoitavissa. Niiden tulisi ottaa huomioon eri maiden kehitysasteet ja tilanteet. Kehitysmaiden vahva omistajuus on Suomelle tärkeää sekä uusista tavoitteista neuvoteltaessa että niiden toimeenpanossa.

Suomi painottaa uudessa tavoitekehikossa oman kehityspolitiikkansa keskeisiä teemoja, joiden osana myös tämän YK-strategian kärkiteemat ovat. Suomi edistää näitä tavoitteitaan erityisesti EU:n kautta, yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa, erilaisia kumppanuuksia luomalla ja tarvittaessa kansallisesti.

Tulevan tavoitekehikon tulisi sisältää lisäksi ihmisoikeuksiin, ml. seksuaali- ja lisääntymisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteen ja yhteiskuntien toiminnan muihin rakenteisiin liittyviä kysymyksiä sekä vähentää eriarvoisuutta, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja ottaa huomioon haavoittuvien ryhmien tarpeet. Kehityksen tulisi myös kattaa rauhaan ja turvallisuuteen sekä konflikteihin ja väkivaltaan liittyviä kysymyksiä.

Suomella on kehitysnäkökulmasta myös useita muita tavoitteita, jotka koskevat mm. luonnonvarojen kestävää käyttöä, kehitysmaiden kotimaisten voimavarojen parempaa hyödyntämistä ja yritysten vastuullista toimintaa kehitysmaissa. Suomi työskentelee myös vesi- ja sanitaatiokysymysten ottamiseksi huomioon aiempaa kattavammin, mukaan lukien linkit muihin aiheisiin, kuten energiaan, ruokaturvaan

ja terveyteen. Tulevan kehitysagendan tulisi myös ottaa huomioon kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus.

Kehitysrahoituksessa Suomi kannattaa laajaa rahoituspohjaa, jossa taloudellisia voimavaroja on saatavissa useista eri lähteistä virallisen kehitysyhteistyön (ODA) rinnalla. Lähtökohtana Suomi pitää tärkeänä kumppanimaiden oman kansallisen rahoituksen vahvistamista mm. kansainvälisen kaupan ja investointien kautta, kansallisten verojärjestelmien ja veronkannon kehittämistä sekä sääntelemättömään pääomapakoon puuttumista. Kansallisen rahoituksen tukena Suomi edistää mm. yksityissektorin kumppanuuksia sekä uusien ja innovatiivisten rahoituslähteiden käyttöönottoa. Jatkossa Suomi pitää laajan kehitysrahoituksen teemoja esillä YK-foorumeilla muutoinkin.

Suomi korostaa kestävien ja vastuullisten yksityisten investointien merkitystä talouskasvun ja sosiaalisen kehityksen luomiseksi ja tukee myös YK-järjestelmän työtä kansainvälisen investointiregiimin kehittämiseksi. Tämän edistämiseksi Suomi jatkaa Helsinki-prosessin puitteissa käynnistämäänsä monitoimijadialogia investointiregiimin uudistusvaihtoehtoista. Suomi toimii aktiivisesti YK:n verokomitean roolin ja työn vahvistamiseksi.

YK:n kehitystoimintojen tukeminen

Suomi vaikuttaa aktiivisesti tukemiensa YK-järjestöjen hallintoelimisissä, kahdenvälisissä suhteissaan järjestöihin sekä erilaisissa avunantajamaiden ryhmissä (mm. Utstein ja MOPAN). Järjestöjen luottamustehtävät – kuten vuoden 2013 UNICEF-puheenjohtajuus – tarjoavat erityisen otollisen mahdollisuuden edistää järjestöjen toiminnan tuloksellisuutta. Myös YK:n yleiskokouksessa, samoin kuin talous- ja sosiaalineuvosto ECOSOCissa ja sen alaisissa toimikunnissa sekä erilaisissa YK:n konferensseissa vaikutetaan Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden edistämiseksi.

Suomen vahva panostus ihmisoikeusperustaisuuden, sukupuolten tasa-arvon sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edis-

tämiseen jatkuu. Lisäksi Suomi korostaa koulutuksen merkitystä kestävän kehityksen edellytyksenä.

YK-järjestöjen ja muiden toimijoiden välinen selkeä työnjako, keskinäinen koordinaatio ja täydentävyys sekä toiminnan johdonmukaisuus niin päämaja- kuin maatasolla ovat välttämättömiä. Suomi painottaa erityisesti mm. YK-järjestöjen maatason yhteistyötä ja tämän edellyttämää päämajatason tukea.

Pääosa Suomen yleisrahoituksesta YK-järjestöille kohdennetaan YK:n väestörahasolulle (UNFPA), YK:n kehitysohjelmalle (UNDP) ja YK:n lastenrahasolulle (UNICEF). Muita keskeisiä yleisrahoituksen kohteita ovat YK:n AIDS-ohjelma (UNAIDS), YK:n tasa-arvojärjestö (UN Women), WFP, Maailman terveysjärjestö (WHO), YK:n ympäristöohjelma (UNEP) ja YK:n asuinyhdyskuntaohjelma (UN-Habitat). Lisäksi Suomi tukee YK-järjestöjen toimintaa erilaisten hankkeiden kautta. Keskeiset Suomen tukemat erityisjärjestöt, ohjelmat ja rahastot on lueteltu kohdassa Humanitaarinen apu.

Keväällä 2013 saatiin päätökseen Suomen monenkeskistä kehitysyhteistyötä koskeva strateginen analyysi, jossa tarkasteltiin systemaattisesti Suomen monenkeskisen yhteistyön kanavia. Analyysi oli ensimmäinen laatuaan ja antoi hyödyllisen kokonaiskuvan Suomen monenkeskisestä yhteistyöstä ja sen jakautumisesta. Se tuotti niin ikään tärkeää järjestökohtaista tietoa Suomen yhteistyökumppaneiden tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta. Analyysi kattoi 68 monenkeskistä toimijaa. Ulkoasiainministeriön sisäisen arvioinnin lisäksi analyysissä käytettiin pohja-aineistona muiden maiden ja maaryhmien tuottamia arviointoja.

Analyysi osoittaa, että Suomen monenkeskinen kehitysyhteistyö jakautuu varsin monelle järjestölle. Hallituksen kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti kehitysyhteistyön pirstaloitumista pyritään vähentämään ja keskittämään selkeämmin priorisoituihin kohteisiin. Analyysin tulokset antavat hyödyllistä taustatietoa, jotta tukea voitaisiin jatkossa keskittää niille järjestöille ja rahoituslaitoksille, joiden kautta vaikuttamalla voidaan saavuttaa parhaat tulokset Suomen kehityspolitiikan painopistealueilla.

Analyysin tulosten mukaan Suomen rahoittamat monenkeskiset organisaatiot ovat suhteellisen tehokkaita ja tuloksellisia. Keskeisten suurten organisaatioiden tuloksellisuus ja tehokkuus on vähintään tyydyttävällä tasolla. Parhaiten kokonaistuloksissa menestyivät humanitaariset organisaatiot sekä kansainväliset kehitysrahoituslaitokset. Niin kutsuttujen yleiskehitysorganisaatioiden, joihin kuuluu sekä YK:n kehitysrahastoja ja -ohjelmia että erityisjärjestöjä, sijoitukset tuloksissa hajaantuivat laajimmin. Analyysin tulokset antavat työkaluja erityisesti organisaatiokohtaisen vaikuttavuustyön vahvistamiseen sekä kehitysrahoituksen priorisointiin.

Ulkoasiainministeriö laatii analyysin tuloksien sekä muun organisaatiokohtaisen aineiston pohjalta kullekin Suomen kehitysyhteistyövaroin rahoittamalle monenkeskiselle toimijalle vaikuttamisstrategian, jossa linjataan sekä sisältöön, toimintatapoihin että tehokkuuteen ja tuloksellisuuteen liittyvät tavoitteet sekä vaikuttamiskeinot.

- Suomi vaikuttaa kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi tukemiensa YK-järjestöjen hallintoelimissä, jatkuvan kahdenvälisten dialogin avulla sekä avunantajaryhmien kautta. Esimerkki tästä on puheenjohtajuus UNICEFin johtokunnassa vuonna 2013.
- Suomi edistää YK:n kehitystoiminnoissa muun muassa ihmisoi-
keusperustaisuuteen, tasa-arvoon, eriarvoisuuden vähentämiseen
sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin kuuluvia
kysymyksiä.
- Suomi osallistuu aktiivisesti Post 2015 -agendan valmisteluun kansallisesti, EU:n sisällä ja YK:ssa.
- UM laatii keväällä 2013 tehdyn analyysin tulosten perusteella Suomen rahoittamille järjestöille vaikuttamisstrategiat. Suomen merkittävimmät rahoituskohteet YK:n kehityssektorilla ovat UNFPA, UNDP, UNICEF ja UN Women.

Ympäristö ja ilmastonmuutos

Suomi pyrkii vastaamaan kokonaisvaltaisesti laajan YK-agendan puitteissa Rion molempien kehitys- ja ympäristökokousten (1992, 2012) pohjalta kestäväen kehityksen eri osa-alueisiin ja teemoihin, erityisesti vihreän talouden sekä kestäväen kehityksen tavoitteiden osalta. Kestävää kehitystä koskevassa työssä otetaan huomioon myös muiden keskeisten kehitystä tai ympäristöä käsittelevien kokousten ja eri sopimusprosessien tulokset.

YK:n ympäristöhallintoa tulee edelleen kehittää ja vahvistaa osana YK-reformia. YK:n eri järjestöjen ja ohjelmien keskinäistä koordinaatiota ja toiminnan johdonmukaisuutta tulee edistää kestäväen kehityksen sekä ympäristö- ja ilmastonmuutoskysymyksissä. Kansainvälisten ympäristösopimuksien vahvistaminen, tehokkaammin koordinoitu toiminta ja synergioiden parempi hyödyntäminen on tarpeen. Suomi tukee YK:n alaisen maailman ympäristöjärjestön perustamiseen tähtäävää työtä.

YK ja sen alainen ilmastonmuutosta koskeva puitesopimus (UNFCCC) on globaalin ilmastopolitiikan kannalta keskeisin foorumi. Suomen keskeinen tavoite on päästä YK:n piirissä, osana EU:ta, maailmanlaajuiseen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevaan sopimukseen mm. Dohan toimintaohjelman pohjalta. Suomi osallistuu aktiivisesti neuvotteluihin kansainvälisen ilmastopolitiikan vaikuttavuuden lisäämisestä ja tehostamisesta.

Ilmastonmuutoksesta johtuvien tai siihen liittyvien ongelmien entistä tehokkaampi käsittely YK-järjestelmässä edellyttää YK:n ympäristöohjelma UNEPin ja muiden YK-toimijoiden resurssien mahdollisimman tehokasta käyttöä sekä synergioiden hyödyntämistä muiden kansainvälisten organisaatioiden kanssa. Monenkeskisessä yhteistyössä pyritään turvaamaan mm. köyhimpien maiden energiansaanti sekä tukemaan niiden sopeutumista ilmastonmuutoksen seurauksiin.

Suomi tukee YK:n metsäpoliittista prosessia osallistuen YK:n metsäfoorumin toimintaan ja edistää oikeudellisesti sitovien metsiä koskevien kansainvälisen tason normien luomista, erityisesti Euroopan metsäsopimusneuvotteluprosessin kautta. UNFCCC:n puitteissa tehtävä metsien merkitystä ilmastomuutoksessa koskeva työ on niin ikään tärkeässä asemassa.

Suomi edistää juomavettä ja sanitaatiota koskevien tavoitteiden toteutumista osana ihmisoikeuksia. Vesiturvallisuuden lisäämiseksi Suomi edistää globaalia rajavesiyhteistyötä koskevien sopimusten voimaan saattamista ja toteuttamista eri foorumeilla.

- Suomi keskittyy kokonaisvaltaisesti kestävän kehityksen eri osa-alueisiin ja teemoihin, erityisesti vihreään talouteen sekä kestävän kehityksen tavoitteisiin osana laajempaa YK-agendaa.
- Suomi edistää oikeudellisesti sitovien metsiä koskevien kansainvälisten sääntöjen luomista.
- Suomi tukee juomavettä ja sanitaatiota koskevien tavoitteiden toteutumista osana ihmisoikeuksia.

Rauhanrakentamistoiminnan kehittäminen

Jotta vakautta ja kestävää kehitystä voidaan edistää, on eri tukimuotojen toimittava toisiaan täydentävästi alkaen konfliktien ennaltaehkäisystä, kriisinhallinnasta ja humanitaarisesta avusta päättyen rauhanrakentamiseen ja kehitysyhteistyöhön.

Keinovalikoiman määrittelyssä on huomioitava kohdealueen erityistarpeet ja lähtökohdat. Tämän saavuttamiseksi Suomi tukee vuonna 2006 osana YK:n uudistuksia luodun rauhanrakentamisarkkitehtuurin toimintaa, jonka tarkoituksena on auttaa konfliktista toipuvia maita kohti kestävää rauhaa ja kehitystä sekä estää paluu konfliktitilanteeseen. Konfliktien jälkeisen rauhanrakentamistoiminnan tukemisen kautta Suomi edistää vakautta ja turvallisuutta ja vahvistaa demokra-

tian, oikeusvaltiokehityksen ja ihmisoikeuksien toteutumista luoden näin pohjaa kestäväälle kehitykselle konfliktin jälkeisessä siirtymävaiheessa olevissa valtioissa.

YK:n rauhanrakentamisarkkitehtuuri muodostuu rauhanrakentamisrahastosta (PBF), rauhanrakentamiskomissiosta (PBC) sekä näitä hallinnoivasta rauhanrakentamisen tukitoimistosta (PBSO). Rauhanrakentamisrahaston keskeinen tavoite on tarjota tukea konfliktista toipuville maille ja turvata resursseja joustavasti ja ripeästi sellaiseen rauhanrakentamistoimintaan, joka suoraan tukee kohdemaan konfliktin jälkeisen tilanteen vakautumista ja yhteiskunnan kapasiteetin vahvistamista. Toiminta-ajatus perustuu siihen, että se paikkaa rahoituksessa olevia aukkoja konfliktin jälkeisessä siirtymävaiheessa, kun muita rahoitusinstrumentteja ei ole saatavilla. Rahaston periaatteisiin kuuluu, että se toimii enintään noin 20 maassa kerrallaan, jolla varmistetaan toiminnan tehokkuus ja tuloksellisuus. Suomi tukee taloudellisesti YK:n rauhanrakentamisrahastoa sekä osallistuu rahaston toimintaa ja kehittämistä koskevaan keskusteluun, muun muassa rahoittajien vuotuisissa kokouksissa ja rahaston ystäväryhmän kokouksissa. Rahaston tukeminen on esimerkki siitä, että turvallisuusuuhkien torjumiseen voidaan vaikuttaa myös kehityspolitiikan keinoin.

- Suomi tukee rauhanrakentamistoiminnan kautta vakautta ja turvallisuutta ja vahvistaa demokratian, oikeusvaltiokehityksen ja ihmisoikeuksien toteutumista.
- Suomi rahoittaa YK:n rauhanrakentamisrahaston toimintaa ja kiinnittää erityistä huomiota naisten aseman parantamiseen rauhanrakentamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Globaalihallinta, kauppa ja kehitys, ml. yritysvastuu sekä tietoyhteiskunta

Suomen hallitus toimii hallitusohjelman perusteella globalisaation hyötyjen oikeudenmukaisen jakautumisen ja siihen liittyvien epäkohtien ja epävarmuuden vähentämiseksi. Moninapaisessa maailmassa

Suomi pyrkii aktiivisesti vahvistamaan ja uudistamaan monenkeskistä järjestelmää, joka sitouttaa kaikki keskeiset toimijat yhteisten tavoitteiden ja ratkaisujen taakse.

G20-ryhmä on noussut keskeiseksi yhteistyöfoorumiksi globaalin taloushallinnan kysymyksissä osittain monenkeskisen yhteistyön vaikeuksista johtuen. Suomen tavoitteena on, että G20 toimii tiiviissä yhteistyössä YK-järjestöjen kanssa, jotta päätöksenteon edustuksellisuus globaaleissa kysymyksissä voidaan turvata ja myös pienille valtioille taataan mahdollisuus vaikuttaa kyseiseen päätöksentekoon.

Kansainväliset verotuskysymykset ja erityisesti niihin liittyvät negatiiviset ilmiöt, kuten laittomat rahavirrat, veroparatiisi- ja siirtohinnoittelukysymykset ovat nousseet merkittäväksi aiheeksi niin kansainvälisessä talouspolitiikassa ja verotuskeskustelussa kuin kehityspolitiikassakin. Kansainväliset verokysymykset koskettavat sekä kehitysmaita että kehittyviä maita ja vaativat johdonmukaisia toimia sekä kansallisella että globaalitasolla. Maatason toiminnassa on huomioitava kyseessä olevan maan ja alueen erityispiirteet. Kehityspolitiikassa verotuskysymykset nousevat esillä sekä osana vuoden 2015 jälkeistä kehitysagendaä että politiikka- ja rahoituskysymyksenä.

Yksityisten investointien merkitys on keskeinen talouskasvun ja sosiaalisen kehityksen luomiseksi niin kehitysmaissa kuin kehittyneissä maissa. Suomi tukee kehitysmaiden kaupankäyntikykyä sekä investointiympäristön uudistuksia huomioiden kestävä kehityksen tavoitteet. Toimintaa ohjaa kauppaa tukevan kehitysyhteistyön Suomen toimintasuunnitelma vuosille 2012–2015. Tavoitteena on työpaikkoja luovan vihreän kasvun edistäminen yksityistä sektoria, kauppa ja investointeja kehittämällä.

Suomi osallistuu kehitysmaiden taloudellisen perustan vahvistamiseen YK-järjestöjenkin toiminnan avulla. YK-järjestöillä on merkittävä rooli kehitysmaiden kaupankäyntikyvyn, tuotannollisen kapasiteetin, innovaatiopolitiikan ja kauppapoliittisen osaamisen vahvistamisessa sekä taloudellisen toimintaympäristön ennakoitavuuden ja kilpailuky-

vyn kehittämisessä. Monenkeskinen yhteistyö YK-järjestöjen kautta on keskeinen väylä Suomen kauppaa tukevan kehitysyhteistyön toteuttamisessa. Suomi tukee useita YK-järjestöjä antamalla yleisrahoitusta ja rahoittamalla niiden yksittäisiä ohjelmia. Keskeisiä Suomen tukemia yhteistyökumppaneita ovat mm. YK:n kauppaa- ja kehityskonferenssi (UNCTAD), YK:n kehitysohjelma (UNDP), YK:n teollistamisjärjestö (UNIDO) sekä YK:n kauppaa- ja kehityskonferenssin (UNCTAD) ja Maailman kauppajärjestön (WTO) alaisuudessa toimiva Kansainvälinen kauppakeskus (ITC). Monenkeskisen avun analyysi antaa suuntaa myös tätä teemaa koskevan rahoituksen kohdentamiseen.

Kansainväliseen kauppaan ja investointeihin liittyvän työn osalta Suomi tukee myös YK-järjestöjen yhteistyön tiivistämistä Maailman kauppajärjestön, Maailmanpankin (IMF) ja alueellisten kehitysrahoituslaitosten sekä Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) kanssa. YK-järjestöjen kautta pyritään vastaamaan sellaisiin maa- ja alueellisiin haasteisiin ja prioriteetteihin, jotka edellyttävät rajat ylittäviä, alueellisia tai globaaleja ratkaisuja. Suomi ohjaa tukeaan YK-järjestöjen kautta liiketoiminta- ja investointiympäristön kehittämiseen, kilpailukykyisen ja innovatiivisen tuotannollisen kapasiteetin ja ulkomaankaupan edellytysten vahvistamiseen. Toiminnassa otetaan huomioon köyhimpien kehitysmaiden erityistarpeet.

YK:n tietoyhteiskuntahuippukokouksen (WSIS, Geneve 2003 ja Tunis 2005) sitoumukset tähtäävät tieto- ja viestintäteknologian hyötyjen saattamiseen syrjimättömästi koko ihmiskunnan ulottuville kehityksen, demokratian ja ihmisoikeuksien edistämiseksi. YK:n yleiskokouksen on määrä arvioida WSIS-sitoumusten toteutumista vuonna 2015.

Suomi osallistuu aktiivisesti WSIS-sitoumusten toimeenpanoon ja seurantaan YK:n päätöksentekoeleimissa ja erityisjärjestöissä. Suomi tukee ratkaisuja, jotka mahdollistavat kehitysmaiden osallistumisen globaaliin tietoyhteiskuntakehitykseen. Suomi kannattaa kaikkien toimijoiden yhteistyöhön perustuvaa internetin hallinnon kehittämistä ja vapaan tiedonvälityksen, sananvapauden ja yksityisyyden suojan toteutumista internetissä. Sananvapauden toteutuminen edellyttää

myös muiden kansalais- ja poliittisten oikeuksien sekä taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista. WSIS-sitoumusten mukainen tietoyhteiskuntakehitys omalta osaltaan edistää myös kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia.

Suomi on kaikki toimijat kokoavan internetin hallintofoorumin (IGF) merkittävin rahoittaja. Lisäksi Suomi rahoittaa ECOSOCin alaista YK:n tiede- ja teknologiatoimikuntaa (CSTD), joka vastaa YK:ssa WSIS-seurannasta. Suomi tukee myös UNESCO:n WSIS-seurantaa ja Global Alliance for ICT and Development-monitoimijafoorumia.

- Suomi edistää kehitysmaiden taloudellisen perustan lujittamista myös YK-järjestöjen toiminnan kautta. Verotuskysymykset ovat tärkeä osa kansallisten voimavarojen lisäämistä, ja ne on huomioitava Post 2015 -neuvottelujen yhteydessä.
- Suomi tukee kehitysmaiden kaupankäyntivalmiuksien kehittämistä ja investointiympäristön uudistuksia useiden YK-järjestöjen kautta antamalla yleisrahoitusta ja rahoittamalla niiden yksittäisiä ohjelmia.
- Suomi painottaa erityisesti WTO:n, UNCTAD:n ja OECD:n yhteistyötä kansainvälisiin investointeihin ja kestävään kehitykseen liittyvässä työssä.
- Suomi vaikuttaa WSIS-sitoumusten toimeenpanoon ja seurantaan YK:n päätöksentekokelemissä ja erityisjärjestöissä. Suomi tukee ratkaisuja, joiden avulla edistetään kehitysmaiden osallistumista globaaliin tietoyhteiskuntakehitykseen.

IHMISOIKEUDET JA OIKEUSVALTION EDISTÄMINEN

Ihmisoikeudet

Vahva monenkeskinen järjestelmä on ihmisoikeuksien kehittämisessä ja edistämisessä välttämätön. Ihmisoikeuksien yleismaailmallisuuden vuoksi YK on maailmanlaajuisena järjestönä korvaamaton. YK:ssa sekä luodaan maailmanlaajuiset ihmisoikeusnormit että seurataan ja arvioidaan niiden täytäntöönpanon kehittymistä.

Suomi korostaa ihmisoikeuksien, turvallisuuden ja kehityksen keskinäistä riippuvuutta. Suomen ihmisoikeuspolitiikan perustana toimivat YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeusjulistus, kansainvälinen oikeus, ihmisoikeussopimukset ja muut kansainvälisesti velvoittavat ihmisoikeusasiakirjat. Oikeuksien tasa-arvoinen toteutuminen syntyperästä, etnisestä alkuperästä, sukupuolesta, iästä, kielestä, kulttuuritaustasta, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta, sukupuoli-identiteetistä tai muusta vastaavasta ominaisuudesta riippumatta on keskeinen lähtökohta. Ihmisoikeuksien turvaamiseksi tulee edistää demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta.

Suomi korostaa monenkeskisen yhteistyön, toimivien instituutioiden ja kansainvälisen oikeusjärjestyksen merkitystä maailmanlaajuisiin uhkiin vastaamisessa. Suomi tukee kansainvälisen oikeuden kehittämistä ja sen täytäntöönpanon keinojen vahvistamista YK:n toiminnassa.

Suomi haluaa edelleen vahvistaa YK:n toimintaa ihmisoikeuksien edistämiseksi. Ihmisoikeuksien, turvallisuuden ja kehityksen yhteenkuuluvuuden vahvistamiseksi käytännön työssä YK:n eri toimijoiden yhteistyötä tulee parantaa ja ihmisoikeusperusteista lähtökohtaa vahvistaa. Suomen tavoite on valtavirtaistaa ihmisoikeudet kaikkeen YK:n toimintaan. Maailmanjärjestön uuden, vuoden 2015 jälkeisen kehitysagendan tulee perustua ihmisoikeuksiin ja valtioiden oikeudellisiin velvoitteisiin niiden turvaamiseksi.

Suomi puolustaa ihmisoikeuksien toteutumista valvovien mekanismien riippumattomuutta ja pyrkii turvaamaan niille riittävät resurssit.

Ihmisoikeuksien universaalisuusperiaatteen joutuessa yhä useammin hyökkäysten kohteeksi yhteistyö samanmielisten valtioiden kanssa korostuu entisestään. Uusien yhteistyökumppanien etsiminen muista maaryhmistä on välttämätöntä Suomen prioriteettien edistämiseksi. Vuoropuhelu ja yhteistyö nousevien valtioiden kanssa on tärkeää.

Suomi pyrkii edistämään erityisesti naisten, lasten, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen (LGBTI), alkuperäiskansojen ja vammaisten henkilöiden oikeuksia. Suomi kiinnittää erityistä huomiota myös moniperustaisen syrjinnän ehkäisemiseen ja vähemmistöjen asemaan. Kansalaisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien edistämisen lisäksi Suomi toimii aktiivisesti taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toimeenpanon vahvistamiseksi.

Suomi tukee YK:n ihmisoikeuksia ja liiketoimintaa koskevan ohjeistuksen periaatteita valtioiden vastuista suojella väestöä yritystoimintaan liittyviltä ihmisoikeusloukkauksilta ja yritysten velvoitetta toimia ihmisoikeuksia kunnioittavalla tavalla sekä niiden toimeenpanoa. Suomi osallistuu kansainväliseen keskusteluun, jossa pohditaan ihmisoikeuksia liike-elämässä koskevan, valtioiden välisen normiston ja yritysvastuun kehittämistä.

Suomi jatkaa aktiivista toimintaa ihmisoikeuspoliittisten prioriteettien edistämiseksi YK:n yleiskokouksessa, erityisesti sen kolmannessa komiteassa, sekä yleiskokouksen alaisessa ihmisoikeusneuvostossa (ION), joilla on tärkeä rooli yleismaailmallisena ihmisoikeuspoliittisina foorumeina. Valtaosassa kysymyksiä Suomen vaikuttaminen tapahtuu EU:n kautta, mutta etenkin unionia jakavissa kysymyksissä kansallinen toiminta yhdessä samanmielisten kanssa on tärkeää. Yhteistyö muiden pohjoismaiden kanssa on luontevaa mm. yhteispohjoismaisten puheenvuorojen ja päätöslauselmien muodossa.

YK:n ihmisoikeusneuvosto on osoittanut kykynsä puuttua ihmisoikeustilanteisiin milloin tahansa ja myös ilman asianomaisen valtion suostumusta. Suomi tukee tätä kehitystä jatkossakin. ION:n yleis-

maailmallista määräraikaistarkastelua (UPR) tulee edelleen kehittää ja vahvistaa, mekanismeja tulee myös hyödyntää muussa monenvälisessä sekä kahdenvälisessä yhteistyössä.

Suomi tukee YK:n ihmisoikeusvaltuutettua ja tämän toimistoa (OHCHR) ja pitää tärkeänä valtuutetun itsenäisen aseman edelleen vahvistamista. Suomi tukee ihmisoikeusvaltuutetun tavoitteita toiminnan tuloksellisuuden vahvistamiseksi ja ihmisoikeuksien toteutumiseksi universaalisti. Tähän kuuluu myös tiiviimpi yhteistyö turvallisuusneuvoston kanssa ihmisoikeuskysymysten huomioimiseksi kattavasti turvallisuusneuvoston toiminnassa. Sääntömääräisten budjettivarojen osuutta valtuutetun toimistolle tulee merkittävästi lisätä. Suomi puolustaa ihmisoikeussopimusten valvontaelinten riippumattomuutta ja edistää niiden toimintaedellytyksiä.

Suomi pitää tärkeänä tavoitteena, että alueelliset ihmisoikeussopimukset osaltaan vievät pidemmälle YK:n ihmisoikeusnormistoa. Lisäksi on olennaista aktiivisesti muistuttaa alueellisten ihmisoikeuksia edistävien järjestöjen täydentävyydestä YK-järjestelmään nähden.

- Suomen ihmisoikeuspolitiikan läpileikkaavat tavoitteet ovat syrjinnän poistaminen ja avoimuuden ja osallisuuden lisääminen. Nämä tavoitteet otetaan huomioon kaikessa toiminnassa, ja niitä pyritään viemään aktiivisesti eteenpäin niin YK:ssa kuin muissa kansainvälisissä järjestöissä ja kahdenvälisessä toiminnassa.
- Keskeiset hankkeet perustuvat läpileikkaaviin tavoitteisiin, ja niissä pyritään kasvattamaan osaamista, osoittamaan niihin voimavaroja sekä keräämään muilta niille tukea. Kunkin kärkihankkeen osalta valitaan tehokkaimmat toimintakanavat.
- Vuosille 2013–2015 kolmeksi kärkihankkeeksi on valittu naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen, taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien oikeudellisen sitovuuden ja toimeenpanon edistäminen sekä osallisuuden lisääminen.

Oikeusvaltiokehitys ja hyvä hallinto

Oikeusvaltioperiaatteen edistäminen on vahvistuva YK-politiikan painopistealue, joka vaikuttaa läpileikkaavasti toimintaan monilla sektoreilla. Oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen tulee nähdä oikeudellisena ja poliittisena sekä ihmisoikeus-, demokratia- ja kehityskysymyksenä. Oikeusvaltion kehityksellä on myös vahva yhteys muuttoliikkeisiin.

Kriisien jälkeisessä yhteistyössä oikeusvaltiota tukeva toiminta kohdistuu erityisesti olojen vakauttamiseen rauhanprosesseja tukemalla ja vahvistamalla kohdemaan oikeusjärjestelmää mm. rankaisemattomuuden torjumiseksi. Oikeusvaltiokehityksen huomioiminen YK:n toiminnassa, varsinkin rauhanturvaoperaatioiden sekä rauhanrakentamiskomission ja -rahaston työssä, on tärkeää. Siirtymävaiheen oikeuden mekanismit ja oikeusvaltion vahvistaminen ovat Suomen näkemyksen mukaan keskeisiä kestävän rauhan ja kehityksen edellytyksiä. Oikeusvaltio-, ihmisoikeus- ja demokratiakysymykset ovat sen vuoksi luonnollinen osa myös vuoden 2015 jälkeistä globaaliagendaä ja osa-alue, jota Suomi haluaa edistää.

Suomi on YK:ssa vahvasti tuonut esille oikeusvaltiotematiikan. Yleiskokouksen korkean tason oikeusvaltiokokouksessa syyskuussa 2012 ja sen yhteydessä Etelä-Afrikan ja YK:n tasa-arvojärjestö (UN Women) kanssa järjestämässään sivutapahtumassa Suomi painotti erityisesti naisten asemaa parannettaessa oikeussuojan saatavuutta. Suomen kanta perustuu myös sen omiin kokemuksiin toimivan oikeusvaltion merkityksestä demokraattisen yhteiskunnan kehitykselle. Suomen tavoitteena on edelleen tukea ja vahvistaa YK:n kansainvälisellä ja kansallisella tasolla tapahtuvaa oikeusvaltiokehitystyötä.

YK:n sisäisten yhteistyö- ja koordinaatiomekanismien vahvistamista tulee jatkaa. YK:n oikeusvaltiotyön parempi sisäinen koordinaatio ja hyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa nähdään tärkeäksi tavoitteeksi niin päämaja- kuin erityisesti kenttätasolla. Samalla on keskitettävä oikeusvaltiotuen tuloksellisuuden arvioinnin kehittämiseen ja vaikuttavuuden parantamiseen.

Oikeusvaltiosektorin ohella Suomella on hyvät edellytykset toimia aktiivisesti hyvän hallinnon edistämisessä ja korruption vastaisessa työssä. Suomi tukee YK:n korruption vastaisen yleissopimuksen toimeenpanoa ja seurantamekanismin kehittämistä edelleen.

- Suomi tukee YK:n puitteissa tapahtuvaa oikeusvaltiokehitystyötä kansainvälisellä ja kansallisella tasolla.
- Suomi kiinnittää erityistä huomiota naisten asemaan parannettaessa oikeussuojan saatavuutta.
- Suomen näkemyksen mukaan oikeusvaltioiteema on huomioitava vuoden 2015 jälkeisellä globaaliagendalla.
- Suomi tukee YK:n korruption vastaisen yleissopimuksen toimeenpanoa ja seurantamekanismin kehittämistä.

KANSAINVÄLINEN OIKEUS

Kansainvälisen oikeuden kehittäminen ja sen noudattamisen edistäminen kuuluvat YK:n ydintehtäviin ja YK:n peruskirja itsessään kuuluu merkittävimpiin kansainvälisen oikeuden lähteisiin. Yhteisesti sovitut kansainväliset normit ovat välttämättömiä globaalin yhteiskunnan toimivuuden kannalta. YK:n piirissä on vuosikymmenten kuluessa luotu kattava, yli 550 kansainvälisen sopimuksen verkosto, jolla on keskeinen merkitys niin kansainvälisten suhteiden sääntelijänä kuin jäsenvaltioiden oikeudellisessa kehityksessä. YK:n merkitys riitojen rauhanomaisten ratkaisumekanismien tarjoajana on kiistaton ja YK on ollut avainasemassa rankaisemattomuuden poistamisessa kaikkein vakavimmilta kansainvälisiltä rikoksilta.

Kansainvälisen oikeuden vahvistaminen

Suomi osallistuu aktiivisesti kansainvälisen sopimusverkoston täydentämiseen ja vaikuttaa YK:n yleiskokouksessa, sen oikeudellisessa (kuudennessa) komiteassa ja YK-järjestelmässä tehtävään kansainvälisen oikeuden kehittämiseen. Suomi pitää tärkeänä YK:n yleiskokouksen alaisen kansainvälisen oikeuden toimikunnan (ILC) antamaa tukea tässä kehittämistyössä.

Suomen tavoitteena on edistää kansainvälisten sopimusten laajamittaista ratifioimista ja tehokasta täytäntöönpanoa. Monenkeskisten sopimusten merkityksen turvaamiseksi Suomi vastustaa johdonmukaisesti muun muassa ihmisoikeussopimuksiin tehtyjä varaumia, jotka ovat sopimuksen tarkoituksen ja päämäärän vastaisia.

Suomi tukee kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) toimivallan laajempaa hyväksymistä ja sen toimintaedellytysten turvaamista samoin kuin muiden rauhanomaisten riitojenratkaisumenettelyjen vahvistamista.

- Suomi tukee kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ) toimivallan laajempaa hyväksymistä ja kansainvälisen sopimusverkoston vahvistamista mm. vastustamalla sopimusten päämääriä heikentäviä varaumia.

Rankaisemattomuuden vastustaminen

Kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten rankaisemattomuuden vastustaminen kuuluu Suomen YK-politiikan tavoitteisiin. Valtioilla on ensisijainen vastuu rikosten tutkimisesta, niistä syyttämisestä ja tuomitsemisesta. Tämän vuoksi tulee kiinnittää huomiota kansallisten rikosoikeusjärjestelmien riippumattomuuteen, tehokkuuteen ja kehittämiseen. Kansallisten valtioiden vastuulla on myös rikosten ennalta estäminen ja siihen liittyvät tehokkaat toimet. Suomi korostaa YK-toimijoiden keskeistä roolia tässä työssä. Suomi tukee Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) työtä, sen uhrirahasto mukaan lukien, ja toimii erilaisissa tuomioistuimen asemaa tukevissa ryhmissä. Suomi

kiinnittää erityistä huomiota kaikkein vakavimpien kansainvälisten rikosten uhrien oikeuksien tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen toteuttamiseen ICC:n oikeudenkäynneissä. ICC:n itsenäisestä asemasta huolimatta tulisi ICC:n ja YK:n välistä suhdetta vahvistaa. YK:n turvallisuusneuvoston tulisi toimia mahdollisimman johdonmukaisesti siirtäessään tilanteita sen käsiteltäväksi ja sen roolia näiden tilanteiden seurannassa tulisi vahvistaa. Suomi tukee myös YK:n ad hoc -rikostuomioistuinten ja ns. hybridituomioistuinten työn asianmukaista loppuunsaattamista ja niiden jäännöstoiminnoista huolehtivia järjestelyjä.

- Suomi tukee rankaisemattomuuden torjumiseen ja uhrien aseman parantamiseen tähtääviä toimia.
- Suomi tukee pysyvän Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) työtä sopimusvaltioiden kokouksen puheenjohtajiston jäsenenä loppusyksyyn 2014 saakka ja ICC-ystäväryhmien jäsenenä.
- Suomi korostaa YK:n turvallisuusneuvoston roolia sen ICC:lle siirtämien tilanteiden seuraamisessa ja tarvetta seurannan vahvistamiseen.
- Suomi korostaa turvallisuusneuvoston roolia rankaisemattomuuden poistamisessa myös yleisemmin, muun muassa lapset aseellisissa konflikteissa ja 1325-teeman yhteydessä.

HUMANITAARINEN APU

YK:n yleiskokouksen päätöslauselman 46/182 mukaisesti YK:lla on johtava rooli humanitaarisen avun koordinoijana. Jotta humanitaarinen apu saataisiin tehokkaasti perille, on YK-johtoisen kansainvälisen humanitaarisen avun järjestelmän oltava hyvin ennalta varautunut ja koordinoitu. Avun tuloksellisuutta on parannettu vuodesta 2005 lähtien humanitaarisen avun uudistusprosessilla. Humanitaarisen apujärjestelmän tehokkuus on myös yksi pääsihteeri Ban Ki-moonin prioriteeteista ja YK valmistelee humanitaarisen avun huippukokous-

ta vuodelle 2015. Tulevaisuudessa on entistä enemmän kiinnitettävä huomiota hyvään johtamiseen, kumppanuuksien laatuun, vaikutuksen arviointiin ja tilivelvollisuuteen sekä edistettävä koko YK-järjestelmän saumatonta yhteistyötä kriisitilanteissa. On tärkeää, että kansainvälinen avustusjärjestelmä koetaan puolueettomaksi ja humanitaariset periaatteet universaaleiksi. Tämä on myös edellytys avunantajapohjan laajentamiselle. Tällä hetkellä YK:n hätäapuvetoomusten tarpeet tulevat katetuksi vuosittain vain noin 60 prosenttisesti.

Suomen humanitaarinen apu on sekä ihmisoikeus- että tarveperusteista. Avun painopiste on köyhimmissä maissa, ja se kohdistuu haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten avustamiseen. Avustettavien ihmisten tarpeet nähdään oikeuksina, joihin kansainvälisellä yhteisöllä on velvollisuus vastata. Avun saajia tulee kuulla apua suunniteltaessa ja päätöksiä tehtäessä.

Suomella ei ole kahdenvälisiä humanitaarisen avun hankkeita, vaan Suomi kanavoi suuren osan humanitaarisesta avustaan keskitetysti YK-järjestelmän kautta. Suomi korostaa hyvän humanitaarisen avunannon periaatteiden mukaisesti monenkeskisen yhteistyön tärkeyttä ja YK-järjestelmän keskeisyyttä humanitaarisena toimijana. Humanitaarisen toiminnan tulee olla humaania, tasapuolista, puolueetonta ja riippumatonta. Suomi ajaa aktiivisesti YK:n humanitaarisen avun uudistusprosessia järjestelmän laajuisesti toiminnan tehostamiseksi. Suomen tavoitteena on taata humanitaarisen avustustoiminnan itsenäisyys, tasapuolisuus ja puolueettomuus myös silloin, kun sotilas- ja siviilipuolustusvoimavaroja käytetään humanitaaristen operaatioiden tukena.

YK-politiikassaan Suomi edistää humanitaarisen apujärjestelmän vahvistamista YK-järjestöjen johtokunnissa ennakoivan vaikuttamisen kautta. Keskeisinä vaikuttamiskanavina ovat suorat yhteydet sihteeristöihin, muihin rahoittajamaihin ja Suomen kumppanimaihin, joiden kanssa käydään vuoropuhelua humanitaaristen periaatteiden kunnioittamisesta ja avun perillemenon varmistamisesta. Myös humanitaarisen avun sektorilla Suomi toimii oikea-aikaisena ja ennakoivana

rahoittajana solmimalla monivuotisia rahoitussopimuksia YK-järjestöjen kanssa koskien yleistukea ja nopeuttaa humanitaarisen avun päätöksentekoprosessia nopean humanitaarisen avun tilanteissa. Monenkeskisen avun analyysi antaa suuntaa rahoituksen kohdentamiselle myös humanitaarisen avun osalta.

- Suomi on vastuullinen, oikea-aikainen ja ennakoitava YK-järjestelmän humanitaarisen toiminnan avunantaja.
- Suomi korostaa hyvän humanitaarisen avunannon periaatteiden mukaisesti monenkeskisen yhteistyön tärkeyttä ja YK-järjestelmän keskeisyyttä humanitaarisena toimijana.
- Suomi edistää humanitaarisen apujärjestelmän vahvistamista YK-järjestöjen johtokunnissa ennakoivan vaikuttamisen kautta. Vaikuttamistyö keskitetään niihin järjestöihin ja rahastoihin, joihin Suomi ohjaa eniten humanitaarisen avun rahoitusta: UNHCR, WFP, UNICEF, YK:n humanitaarisen avun keskitetty hätäapurahasto CERF, WHO, UNRWA, OCHA ja UNDP:n hallinnoima Somalian maatason humanitaarisen avun yhteisrahasto. Muihin järjestöihin panostetaan vain poikkeuksellisesti humanitaarisen avun periaatteiden mukaisesti tarpeeseen perustuen. Keskeisinä vaikuttamiskanavina ovat suorat yhteydet sihteeristöihin, muihin rahoittajamaihin ja Suomen kumppanimaihin.

KESKEISET SUOMEN TUKEMAT YK:N RAHASTOT, OHJELMAT JA ERITYISJÄRJESTÖT

Seuraavassa luetellaan keskeiset Suomen tukemat YK:n rahastot, ohjelmat ja erityisjärjestöt. Ensin mainitaan suurimmat tuen saajat, sen jälkeen ohjelmat ja erityisjärjestöt ja lopuksi humanitaariset avustusjärjestöt. Suomen tuen kohdentumiseen vaikuttavat jatkossa myös monenkeskisen avun analyysin tulokset ja niiden pohjalta tehtävät linjaukset rahoituksen kohdentamisesta ja Suomen vaikuttamistavoitteen määrittelystä erillisten vaikuttamisstrategioiden kautta.

YK:n väestörahoisto UNFPA

Suomi on yleisrahoituksellaan yksi UNFPA:n suurimmista rahoittajista ja kansainvälisesti merkittävä toimija seksuaali- ja lisääntymisterveiden ja -oikeuksien alueella. UNFPA tukee jäsenmaiden hallitusta väestö- ja kehityskysymyksissä. Sen toiminta tähtää seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden universaaliin saatavuuteen, lisääntymisterveysoikeuksien edistämiseen ja äitiyskuolleisuuden vähentämiseen Kairon väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman ja kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden puitteissa.

UNFPA:n ydinmandaattiin kuuluvien seksuaali- ja lisääntymisterveiden ja -oikeuksien edistäminen sekä vuosituhattavoitteissa pahasti jäljessä laahaavien seksuaali- ja lisääntymisterveystavoitteiden ja naisten aseman saaminen ovat Suomelle keskeisiä tavoitteita. UNFPA antaa myös humanitaarista apua.

YK:n kehitysohjelma UNDP

Suomi tukee UNDP:n toimintaa kanavoimalla sille merkittävän määrän yleis- ja hankerahoitusta sekä rahoittamalla järjestöön suomalaisia apulaisasiantuntijoita ja YK:n vapaaehtoisia. Lisäksi rahoitetaan Somaliin maatasoon humanitaarisen avun yhteisrahastoa. UNDP tukee kehitysmaiden suunnittelu-, politiikkaohjaus ja toimeenpanokapasiteetin vahvistamista maatasolla. Lisäksi se toimii YK:n kehitysryhmä UNDG:n puheenjohtajana ja koordinoi useimmiten maatasolla koko YK-järjestelmää osana Suomenkin painottamaa YK:n kehityssektorin reformin edistämistä. UNDP on demokratian, hyvän hallinnon ja ihmisoikeuksien osalta Suomen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita YK-järjestelmässä. UNDP tukee demokratian vahvistamista lainsäädäntöä ja hallintoa kehittämällä. Ihmisoikeussektorilla UNDP on tukenut kumppanimaitaan toimintasuunnitelmien ja instituutioiden kehittämisessä ja vahvistamisessa. UNDP tekee tärkeää työtä kriisien ennaltaehkäisyyn ja niistä toipumisen alueilla ja antaa myös humanitaarista apua. Suomi on tukenut UNDP:n ja YK-sihteeristön poliittisen osaston välistä yhteistyötä konfliktien ennaltaehkäisyssä (Inter-Agen-

cy Framework Team for Preventive Action). Humanitaarisessa avussa järjestö vastaa globaalin varhaisen toipumisen klusterin koordinoimisesta. Lisäksi se hallinnoi maatason humanitaarisen avun yleisrahoitusta yhdessä OCHA:n kanssa.

Vammaisten henkilöiden rahasto UNPRPD

UNDP:n alaisuudessa toimii YK:n vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien kumppanuusrahasto UNPRPD. Suomi kanavoi UNPRPD:lle yleistukea vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien edistämiseksi. UNPRPD:n tavoitteena on kehittää paikallisten ja kansallisten toimijoiden kykyä panna toimeen vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksia koskevaa YK:n yleissopimusta. Se on kuuden YK-toimijan (UNDP, UNICEF, ILO, WHO, UNDESA, OHCHR) perustama ja UNDP:n hallinnoima kumppanuusrahasto, joka rahoittaa ensisijaisesti YK-järjestöjen maatiimien työtä ja jakaa niille vammaisten henkilöiden oikeuksiin liittyvää asiantuntemustaan. UNPRPD pyrkii valtavirtaistamaan vammaisten henkilöiden ihmisoikeudet osaksi YK:n maatason toimintaa, minkä lisäksi se rahoittaa maatasolla hankkeita, joilla mm. edistetään vammaisten työllistymistä, koulutetaan vammaisia lapsia ja nuoria sekä kohennetaan vammaisten henkilöiden taitoja.

YK:n lastenrahasto UNICEF

Suomi kuuluu UNICEFin pitkäaikaisiin tukijoihin. Järjestölle voidaan merkittävä määrä yleisavustusta, minkä lisäksi Suomi tukee UNICEFin työtä erityisesti koulutusta, vettä ja sanitaatiota edistävällä hankerahoituksella samoin kuin rahoittamalla järjestöön suomalaisia apulaisasiantuntijoita ja YK:n vapaaehtoisia. UNICEFin toiminta perustuu lapsen oikeuksien yleissopimukseen, ja sillä tähdätään kumppanimaiden kapasiteetin vahvistamiseen lapsen oikeuksien edistämiseksi maailmanlaajuisesti ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa toteuttaen. Järjestön toiminta painottuu inhimilliseen kehitykseen, erityisesti lasten terveyteen, koulutukseen, lastensuojelu- ja perusturvajärjestelmien kehittämiseen. Panostamalla lapsiin ja erityisesti tyttöjen koulutukseen voidaan vähentää köyhyyttä ja tukea kehitystä. UNICEF

on myös merkittävä humanitaarisen avun toimija. Sillä on laaja avun koordinaatiovastuu humanitaarisissa hätätilanteissa. UNICEF johtaa ravitsemus- ja WASH (vesi, sanitaatio, hygienia) -klustereita, ja sillä on jaettu vetovastuu opetusklusterista sekä alavastuu lastensuojelusta UNHCR:n vetämässä suojeluklusterissa.

YK:n tasa-arvo järjestö UN Women

Suomi edistää aktiivisesti tasa-arvokysymyksiä YK:ssa ja sen jäsenvaltioissa mm. tukemalla YK:n tasa-arvojärjestö UN Womenia. Suomi on viime vuosina voimakkaasti kasvattanut tukeaan UN Womenille ja on yksi sen suurimmista rahoittajista. Yleisrahoituksen lisäksi tuetaan UN Womenin hanketoimintaa ja rahoitetaan järjestöön suomalaisia apulaisasiantuntijoita ja YK:n vapaaehtoisia. UN Women toimii sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi sekä naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman parantamiseksi niin YK-järjestelmän sisällä kuin maatasolla. Sen toiminta tähtää naisten osallistumisen ja johtajuuden vahvistamiseen, naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen, naisten osallistumisen edistämiseen konfliktienratkaisussa, naisten taloudelliseen voimaannuttamiseen sekä tasa-arvoasioiden sisällyttämiseen jäsenmaiden päätöksentekoon, suunnitteluun ja budjettiin. UN Women on myös vastuussa YK:n järjestelmänlaajuisen tasa-arvotoimintasuunnitelman (United Nations System-Wide Action Plan UN-SWAP) toimeenpanosta.

YK:n AIDS-ohjelma UNAIDS

Suomi kuuluu UNAIDS:n suurimpiin rahoittajiin. Suomelle keskeisiä teemoja UNAIDS:n toiminnassa ovat ihmisoikeudet, erityisesti naisten, lasten ja helposti syrjäytyvien ryhmien aseman parantaminen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet samoin kuin nuorten seksuaalikasvatus. UNAIDS:n toiminta tähtää HIV/AIDS:n, malarian ja muiden sairauksien ehkäisyn ja hoidon tehostamiseen sekä YK:n AIDS-erityisistuntojen sitoumusten toimeenpanon tukemiseen. UNAIDS koordinoi yhdentoista ohjelmassa mukana olevan tukijajärjestön (UNHCR, UNICEF, WFP, UNDP, UNFPA, UN Women, UNO-

DC, ILO, UNESCO, WHO ja Maailmanpankki) AIDS-työtä sovitun työnjaon mukaisesti. UNAIDS on tuonut AIDS:n globaalille poliittiselle agendalle ja saanut poliittiset päätöksentekijät terveystieteiden lisäksi näkemään sen myös yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kehitykseen sekä ihmisoikeuksiin ja turvallisuuteen vaikuttavana tekijänä.

YK:n ympäristöohjelma UNEP

UNEP on YK-tasolla johtava toimija ympäristökysymyksissä, ja sen asema on vahvistumassa osana pyrkimyksiä vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä kestävässä kehityksessä liittyvissä kysymyksissä. UNEPilla on jo tärkeä rooli kansainvälisten ympäristösopimusten neuvottelujen käynnistämisessä ja sopimusten toimeenpanon tukemisessa. Lisäksi UNEP tuottaa tieteellistä ympäristötietoa, joka toimii poliittisen päätöksenteon tukena.

Suomi on johdonmukaisesti pyrkinyt vahvistamaan UNEPin mandaattia, asemaa ja sen toiminnan tuloksellisuutta. Pidemmän aikavälin tavoite on UNEPin aseman muuttaminen YK:n erityisjärjestöksi, mikä vahvistaisi UNEPin asemaa myös rahoituksen osalta. UNEPin rahoitus on tähän mennessä perustunut vapaaehtoiseen tukeen ja Suomi on pitkään kuullut UNEPin merkittävimpiin rahoittajiin, erityisesti yleis-tuen osalta. Suomi on UNEPin toiminnassa keskittynyt kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpanon tukemiseen kehitysmaissa, kansainvälisen ympäristöhallinnon vahvistamiseen osana YK-tason ponnisteluja sekä ympäristöön ja turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin. Johtava taho Suomessa UNEPiin liittyvissä kysymyksissä on ympäristöministeriö (YM). UM vastaa UNEPin yleisavustuksesta sekä muusta vapaaehtoisesta rahoituksesta.

YK:n asuinyhdyskuntaohjelma UN-Habitat

UN-Habitatin tavoitteena ovat hyvin suunnitellut, hallinnoidut, kestävät ja tehokkaat kaupungit ja asuinyhdyskunnat, joilla on riittävä infrastruktuuri ja joiden asukkailla on pääsy työllisyyteen, maankäyttöön ja peruspalveluihin kuten asuntoihin, veteen ja sanitaatioon, energiaan

ja liikkumiseen. UN-Habitat tukee maiden ja paikallisviranomaisten sitoutumista ja osaamista kestävän asuinyhdyskuntapolitiikan luomiseksi ja toimeenpanemiseksi.

Suomi on UN-Habitatin pitkäaikainen ja merkittävä tukija. Suomen tuki osoitetaan kokonaisuudessaan UN-Habitatin perusrahoitukseen (ei siis yksittäisiin hankkeisiin), mitä UN-Habitat on suuresti arvostanut.

Maailman terveysjärjestö WHO

WHO on Suomelle kansainvälisen terveyspolitiikan kehittämisen tärkein yhteistyökumppani. Suomen WHO-politiikan toimeenpanosta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö (STM) yhteistyössä ulkoministeriön (UM) kanssa. Jäsenmaksun lisäksi WHO:n toimintaa tuetaan kehitysyhteistyövaroista hanke- ja yleisrahoituksella sekä rahoittamalla järjestöön suomalaisia apulaisasiantuntijoita ja YK:n vapaaehtoisia. WHO on YK:n normatiivinen erityisjärjestö, joka johtaa globaalia terveyspolitiikkaa ja toimii asiantuntijajärjestönä sekä pitkän aikavälin terveyspolitiikan rakentajana. Se asettaa terveydenhuollon normeja ja standardeja ja edistää niiden toteutumista. WHO:lla on merkittävä asema tutkimuksen suuntaamisessa ja tutkimustulosten soveltamisessa, ja se valvoo maailmanlaajuisesti terveystilannetta sekä tuottaa terveystilastoja. WHO tukee kehitysmaita terveysjärjestelmien rakentamisessa ja pyrkii parantamaan lääkkeiden saatavuutta niissä. Humanitaarisen avun osalta WHO vastaa globaalin terveysklusterin koordinoimisesta.

YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO

YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:n osalta kansallisena vastuuministeriönä toimii Suomessa maa- ja metsätalousministeriö (MMM), joka vastaa myös Suomen jäsenmaksusta FAO:lle. UM vastaa järjestölle annettavasta kehitys- ja humanitaarisen avun rahoituksesta. FAO on ollut Suomelle tärkeä kehityspoliittinen kumppani osana pyrkimyksiä edistää kehitysmaissa kestävää luonnonvarojen hallintaa ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin vastaamista. Suomi on tukenut kes-

tävän metsätalouden, ilmastoälykkään maatalouden ja maanhallintajärjestelmän kehittämiseen liittyviä FAO:n temaattisia hankkeita ja on lisäksi tukenut järjestön maatason hankkeita mm. Kirgisiassa, Balkanilla, Sambiassa ja Tansaniassa. FAO on maatalouteen, metsätalouteen ja kalastukseen keskittyvä YK:n erityisjärjestö, jonka rooli kansainvälisessä kehityspolitiikassa perustuu maatalouden keskeiseen asemaan nälän ja köyhyyden poistamisessa. Humanitaarisessa avussa FAO vastaa yhdessä WFP:n kanssa ns. globaalista ruokaturvaklusterista järjestön omien humanitaarisen avun operaatioiden lisäksi.

Kansainvälinen työjärjestö ILO

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) vastaa Suomen jäsenmaksusta ILO:lle. Lisäksi toimintaa on tuettu kehitysyhteistyö- ja lähialueyhteistyövaroin mm. lapsityövoiman poistamiseksi, vammaisten henkilöiden aseman parantamiseksi työmarkkinoilla, naisten työllisyyden parantamiseen sekä vihreiden ja kestävien työpaikkojen luomiseksi. ILO:n toiminnan keskeisiä tavoitteita ovat köyhyyden vähentäminen, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja työllisyys. Järjestön erityispiirre on kolmikantayhteistyöhön perustuva hallintorakenne, jossa ovat mukana hallitukset, työntekijät ja työnantajat tasavertaiselta pohjalta. ILO toimii työelämän normien, kansainvälisen työlainsäädännön ja työmarkkinajärjestelmän kehittäjänä. Se edistää lisäksi sanan- ja yhdistymisvapautta. Tasa-arvon, lasten ja naisten aseman sekä vähemmistöryhmien aseman vahvistaminen on keskeinen läpileikkaava tema. Vuosituhannen vaihteesta lähtien ihmisarvoinen työ on ollut ILO:n toiminnan kantavia teemoja erityisesti kehitysmaissa.

YK:n tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO

UNESCO:n toimintaan kuuluvilla kasvatuksella ja koulutuksella, tiedeellä ja tutkimuksella, kulttuurilla sekä riippumattomalla ja vastuullisella medialla on ratkaiseva merkitys konfliktien ennaltaehkäisyssä ja ratkaisemisessa sekä terrorismin torjunnassa. Suomi pitää tärkeänä UNESCO:n toimintaa YK:n vuosituhatjulistuksen toteuttamisessa ja Post-2015 -kehityssagendan valmistelussa.

UNESCO:n välityksellä Suomen kansainväliset kulttuurisuhteet ovat kehittyneet ja laajentuneet. Järjestö on myös antanut uusia virikkeitä Suomen koulutus-, tiede- ja kulttuuripolitiikalle. Kansainvälisyyskasvatus, elinikäinen oppiminen, kulttuuriperinnön suojelu, kestävä kehitys, maapallon vesiongelmien tutkiminen ja rauhan ja konfliktin tutkimus ovat esimerkkejä UNESCO:n toiminnoista ja käsitteistä, jotka ovat Suomelle tärkeitä.

Suomen tavoitteet UNESCO:n toiminnassa kohdistuvat kysymyksiin, joissa järjestö pystyy tuottamaan lisäarvoa suhteessa muihin kansainvälisiin toimijoihin. Suomen näkökulmasta tärkeimmät alat ovat koulutus sekä viestintä- ja informaatiosektori. Naisten ja tyttöjen aseman edistäminen varsinkin koulutuksen kautta on Suomen erityinen prioriteetti. Suomi korostaa UNESCO:n roolia ihmisoikeuksien, erityisesti sanan- ja lehdistönvapauden puolustajana. Suomi tukee UNESCO:n sananvapaushankkeita Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä merkittävällä rahoituspanoksella.

Suomen UNESCO-politiikan toimeenpanosta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) läheisessä yhteistyössä UM:n kanssa. OKM vastaa Suomen UNESCO-jäsenmaksusta ja UM järjestölle annettavasta vapaaehtoisrahoituksesta. Jälkimmäisen osalta pyritään vaikuttavuutta lisäämään tukea keskittämällä.

Kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA

IAEA on YK:hon kuuluva itsenäinen järjestö, jonka tehtävänä on edistää ydinenergian rauhanomaista ja turvallista käyttöä ja omalta osaltaan varmistaa, ettei sen valvonnan piiriin kuuluvia ydinaineita siirry sotilaallisiin tai muihin tarkoituksiin kuten ydinsulkusopimuksessa (NPT) velvoitetaan. IAEA:n toiminta perustuu kolmeen pilariin: 1) ydinturvallisuus ja ydinterrorismin vastaiset toimet, 2) tiede ja teknologia ja 3) ydinmateriaalivalvonta. Suomi tukee maksusuutensa ohella IAEA:n teknisen yhteistyön rahastoa ja ydinturvarahastoa.

YK:n huume- ja rikostoimisto UNODC

Osana YK:n sihteeristöä ja YK:n huumausaine- ja rikosoikeudellisten toimikuntien ohjauksessa toimiva YK:n huume- ja rikostoimisto (UNODC) toimii alan sopimuksia hallinnoivana ja valvovana elimenä. UNODC hallinnoi lisäksi YK:n puitteissa tapahtuvaa kehitysyhteistyötä ml. YK:n huumausaineohjelma. Suomea toimikuntien ja niiden alaisten ryhmien kokouksissa edustavat sektoriministeriöiden edustajat Suomen Wienin pysyvän edustuston tukemina. Suomi tukee huumausaineohjelmaa vuosittaisella yleisavustuksella ja lisäksi osana maakohtaista kehitysyhteistyötä Afganistanissa.

WIDER-instituutti

Suomi tukee Helsingissä sijaitsevaa WIDER-instituuttia yleisrahoituksella sekä hankemuotoisella tuella. WIDER on yksi YK-yliopisto UNU:n alaisista 12 tutkimuslaitoksesta. Instituutin päätehtävänä on toteuttaa maailmanlaajuisten kehitysongelmien tutkimusta ja analysoida maailmantalouden ongelmia pyrkien löytämään niihin ratkaisuja. Instituutti pyrkii rohkaisemaan alaan liittyvää tutkimusta, jatkokoulutusta ja tiedonvälitystä sekä edistämään kansainvälisen taloudellisen yhteistyön muotojen kehittämistä. WIDER pyrkii tukemaan YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamista erityisesti kehitysmaiden oman tutkimus- ja analyysikapasiteetin kasvattamisella. Vuodet 2012–2014 kattava instituutin tutkimusohjelma rakentuu 'kolmoiskriisit' (rahoitus-, ruoka- ja ilmastonmuutos) käsittävälle aihekokonaisuudelle.

YK:n pakolaispäävaltuutetun toimisto UNHCR

UNHCR on YK:n pakolaisjärjestö, jonka tehtävänä on huolehtia pakolaisten humanitaarisesta avustamisesta sekä suojelusta. Pakolaisia ovat Geneven sopimusten tarkoittamat valtioiden rajat ylittäneet pakolaiset. Lisäksi UNHCR vastaa maan sisällä siirtymään joutuneiden avustamisesta (Internally Displaced Persons, IDPs). Jälkimmäisen ryhmän osuus on jatkuvasti noussut, minkä vuoksi UNHCR:n aluperäiset tehtävät ovat laajentuneet. Maan sisällä siirtymään joutuneet

henkilöt eivät kuitenkaan kuulu UNHCR:n alkuperäiseen mandaattiin. Lisäksi pienempänä ryhmänä UNHCR:n tehtävät kattavat myös kansalaisuutta vailla olevat henkilöt. UNHCR:llä on keskeinen tehtävä YK:n humanitaarisen avun järjestelmässä – se vastaa pakolaiskriiseistä ja suojeluklusterista. Järjestön vahvuutena on sen toimiva kenttäorganisaatio. UNHCR on Suomelta eniten humanitaarista apua saava järjestö. Ulkoasiainministeriön humanitaarisen avun yksikkö on UNHCR:n toiminnan vastuuyksikkö yhteistyössä ihmisoikeusyksikön, sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

Maailman ruokaohjelma WFP

Maailman ruokaohjelma (WFP) on YK:n elintarvikeavusta vastaava operatiivinen ohjelma, joka kaksoismandaattinsa mukaisesti käyttää elintarvikeapua humanitaarisen toiminnan lisäksi taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen tukemiseen. Toiminnan pääpaino on kuitenkin selkeästi humanitaarisessa avussa ja tulee näin jatkumaan seuraavan strategisen suunnittelukauden 2014–2017 ajan. WFP on YK:n humanitaarisen avustusjärjestelmän logistiikkaklusterin ja hätäavun telekommunikaatioklusterin johdossa, lisäksi sillä on osavastuu ruokaturvaklusterista yhdessä FAO:n kanssa. WFP kuuluu YK:n alaiseen rahastot ja ohjelmat -kategoriaan, ja järjestö raportoi sekä ECOSOCille että FAO:n hallinto-neuvostolle. WFP on yksi Suomen humanitaarisen avun suurimmista tukikanavista. WFP:n järjestövastuu on ulkoasiainministeriössä humanitaarisen avun yksiköllä.

YK:n humanitaarisen avun koordinaatiotoimisto OCHA

OCHA vastaa YK:n yleiskokouksen päätöslauselman 46/182 antaman mandaatin mukaisesti järjestelmän laajuisen humanitaarisen avun koordinaatiosta. OCHA myös johtaa järjestöjen yhteisen pysyvän komitean (IASC) työtä humanitaarisen apujärjestelmän kehittämisessä. OCHA on osa YK:n sihteeristöä, jolla New Yorkin ja Geneven päämajojen lisäksi on kattava alue- ja kenttätoimistoverkosto. OCHA:n strateginen kehikko vuosille 2010–2013 määrittää kolme tavoitealuetta, humanitaarisen avun toimintaympäristön parantamisen, apukoordinaation tehostamisen ja OCHA:n hallinnon tehostamisen.

UNRWA

UNRWA on palestiinalaispakolaisista huolehtiva YK-järjestö, jonka mandaatti kattaa Länsirannan ja Gazan sekä Jordanian, Libanonin ja Syyrian alueella elävät palestiinalaispakolaiset. UNRWA:n mandaatin mukaisia palestiinalaispakolaisia on nykyisin yli 4,8 miljoonaa. Väestönkasvu on ollut nopeaa: 1950 vastaava lukumäärä oli alle miljoona. Palestiinalaispakolaisilla on alueen eri maissa varsin erilaiset asemat ja heidän statukseensa sekä UNRWA:n toimintaan liittyvät haasteet vaihtelevat maasta toiseen. UNRWA:n rooli on muuttunut vuosikymmenten varrella alun perin tarkoitettusta. UNRWA perustettiin humanitaarista hätäapua varten, mutta siitä on tullut kehitysyhteistyön tekijä sekä valtiomainen peruspalvelujen tarjoaja palestiinalaisille. Koulutus ja terveydenhuolto ovat UNRWAn suurimmat toimialat, ja järjestö on erittäin merkittävä palestiinalaisten työllistäjä (yli 30 000 henkilöä). Järjestö ylläpitää 58 pakolaisleiriä, joilla elää noin 1,4 miljoonaa avuntarvitsijaa. Suomessa UNRWA:n toimintaa koordinoi UM:n humanitaarisen avun yksikkö yhteistyössä Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan yksikön kanssa.

YK:n miinatoimintakeskus UNMAS

YK:n miinatoimintakeskus UNMAS vastaa humanitaarisesta miinatoiminnasta ja sen toimenkuva on laaja-alainen. UNMAS toimii YK:n DPKO:n (rauhanturvaamisosaston) alla. UNMAS:n pääasiallinen tehtävä on miinatoiminnan koordinointi ja varojen jakaminen yhteistyöjärjestöille. Talouskriisi on vaikeuttanut UNMAS:n rahoitustilannetta, sillä järjestöä tukevat maat ovat laskeneet yleistukiaan. UNMAS koordinaatiovastuu on ulkoasiainministeriön humanitaarisen avun yksikössä yhteistyössä poliittisen osaston asevalvontayksikön kanssa.

UNISDR

UNISDR-sihteeristö perustettiin vuonna 1999 koordinoimaan YK-järjestelmän työtä katastrofiriskien ennaltaehkäisyssä. Sihteeristön tehtävänä on edistää tietoisuutta luonnontuhojen riskeistä ja koordinoi ns. Hyogon toimintaohjelman toimeenpanoa ja siihen liittyvää raportointia. Vaikka ISDR on lähtökohtaisesti kehitystoimija, on sen koordinaativastuu toistaiseksi ollut humanitaarisen avun yksikössä. Kansallisella tasolla Suomen Hyogo-verkoston työtä, ml. määräaikaissraportointi YK:lle, johtaa ja koordinoi sisäasiainministeriö.

YK:N UUDISTAMINEN

Suomen YK-toiminnan läpileikkaaviin tavoitteisiin kuuluu maailmanjärjestön toimintakyvyn vahvistaminen. Suomi pitää YK:n ihmisoikeusneuvoston, YK:n tasa-arvojärjestön (UN Women), rauhanrakentamiskomission perustamista ja humanitaarisen avun reformia hyvinä esimerkkeinä onnistuneista uudistuksista.

Suomi edistää jatkossakin YK:n vuoden 2005 huippukokouksessa sovitut uudistuksia. Turvallisuusneuvoston kokoonpanon osalta Suomi kannattaa neuvoston pysyvien ja vaihtuvien jäsenten määrän lisäämistä ilman veto-oikeuden laajentamista. Suomi on erityisesti painottanut Afrikan valtioiden parempaa edustusta turvallisuusneuvostossa. Turvallisuusneuvoston uudistuksessa Suomi pitää tärkeänä neuvoston työtapojen kehittämistä, asiantuntijoiden kuulemismahdollisuuksien ja varhaisvaroitusjärjestelmän tehokasta käyttöä sekä avoimuuden lisäämistä. Suomi pyrkii osaltaan tehostamaan YK:n yleiskokouksen toimintaa mm. järjestämällä suunnittelutilaisuuden yleiskokouksen ja sen komiteoiden puheenjohtajille. Suomi tukee myös talous- ja sosiaalineuvoston rakenteiden selkiyttämistä. Ihmisoikeussopimusten valvontaelinjärjestelmälle tulee turvata riittävät resurssit ja toimintaedellytykset niiden riippumattomuutta kunnioittaen. Sihteeristön hallintouudistuksissa Suomi kannattaa tehokkuuden ja vastuullisuuden vahvistamista sekä pääsihteerin itsenäisen toimivallan lisäämistä.

YK:n vakaan taloudellisen tilanteen varmistaminen jäsenvaltioiden maksukurin ja sihteeristön kustannustehokkuuden kautta kuuluu Suomen tavoitteisiin. Lisäksi Suomi tavoittelee YK:n rahoituspohjan laajentamista ja maksuvastuun tasaamista myös nousevien talouksien suuntaan. Suomi pyrkii turvaamaan riittävät resurssit YK:lle, erityisesti niille toiminnoille, jotka kuuluvat Suomen prioriteetteihin, ja vaikuttaa näiden tavoitteiden saavuttamiseksi budjetti- ja hallintoasioita vastaavassa yleiskokouksen viidennessä komiteassa. Tavoitteiden saavuttaminen vaatii käytännössä resurssien kohdentamista ennen kaikkea YK:n ohjelmabudjetista, rauhanturvabudjetista ja kansainvälisiä tuomioistuimia koskevasta budjetista.

YK:lta edellytetään koordinoitua toimintaa ja riittävän vahvoja seurantamekanismeja kestävän kehityksen tukemiseksi ja edistämiseksi, mm. YK:n ympäristöhallinnon kehittämisen avulla. Suomen tavoitteena on vahvistaa kansainvälisen ympäristöhallinnon olemassa olevia rakenteita, jolloin keskeistä on UNEPin toiminnan tehostaminen ja vahvistaminen Rio+20-kokouksen tulosten perusteella.

Suomi tukee YK:n operatiivisten järjestöjen toiminnan tuloksellisuuden ja johdonmukaisuuden lisäämistä niin päämajatasolla kuin kentätasolla. "Yksi YK"-konseptin (one UN) avulla on maatasolla pyritty yhteistyöratkaisujen kehittämiseen neljällä sektorilla: yhteisohjelmointi, yhteisrahoitus, yhteinen johtaja ja yhteiset toimitilat. Kehityssektorin työnjaon ja yhteistyön kehittämistä tulee jatkaa myös päämajatasolla mm. talous- ja sosiaalineuvoston uudistusten avulla.

Suomen näkemyksen mukaan YK:n koordinoiva rooli on keskeinen globalisaation hallinnassa. YK:n yhteistyömekanismeja suhteessa Maailmanpankkiin, Kansainväliseen valuuttarahastoon ja Maailman kauppajärjestöön tulee kehittää tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi ja päällekkäisyyksien välttämiseksi. YK:n pääsihteerin johtaman monenkeskisten järjestöjen sihteeristön koordinaatiojohtokunnan (CEB, Chief Executives' Board for Coordination) työ tukee tätä tavoitetta.

Suomi kannattaa YK:n ja kansalaisyhteiskunnan sekä yksityisen sektorin välisen yhteistyön kehittämistä. Kansalaisyhteiskunnan ja yksityisen sektorin mahdollisuuksia osallistua ja esittää näkemyksiään YK-elimissä, huippukokouksissa ja niiden seurantamekanismeissa tulee vahvistaa.

- YK-järjestelmän tehokkuuden ja toimintakyvyn vahvistaminen on läpileikkaava tavoite Suomen YK-politiikassa.
- Globaalihallinnan kehittämisessä on varmistettava YK:n koordinoiva rooli.
- Suomi tukee YK:n keskeistä asemaa kestävän kehityksen edistämässä ja kansainvälisen ympäristöhallinnon vahvistamista.
- YK:n voimavarat on varmistettava jäsenvaltioiden maksukurin ja hallinnon kustannustehokkuuden avulla.
- Suomi kannattaa YK:n ja kansalaisyhteiskunnan sekä yksityisen sektorin välisen vuorovaikutuksen lisäämistä.

VAIKUTTAMISEN KANAVAT JA YHTEISTYÖTAHOT

SUOMEN YK-POLITIIKAN VAIKUTTAVUUDEN LISÄÄMINEN

Suomen ajamat tavoitteet monenkeskisellä, kahdenvälisellä ja EU-tasolla tukevat ja täydentävät toisiaan. YK-toimijoiden työn ja YK-politiikan aktiivinen seuranta Suomen YK-politiikan kannalta keskeisissä maissa parantaa vaikuttamismahdollisuuksia mm. maatasolla ja järjestöjen hallintoneuvostoissa.

Suomen YK-politiikan vaikuttavuuden kannalta seuraavassa mainitut kanavat ovat keskeiset:

EU:n kautta tapahtuva YK-vaikuttaminen

Euroopan unionin yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on kehittynyt merkittävästi viimeisen vuosikymmenen aikana, mikä on vaikuttanut EU:n asemaan YK:ssa ja näin ollen myös Suomen YK-politiikkaan. EU on Suomelle keskeinen viiteryhmä ja vaikutuskanava YK-politiikassa ja Suomi pyrkii aktiivisesti vahvistamaan EU:n roolia ja asemaa YK:ssa. On tärkeää, että Suomi tuo aktiivisesti esille omia kantojaan EU:n päätösvalmistelussa ja tukee EU:n yhteistä toimintaa, kun jäsenmaat muotoilevat yhteistä ulkosuhdepolitiikkaa Brysselissä, New Yorkissa, muissa YK-kaupungeissa sekä YK-kokousten valmistelujen ja seurannan yhteydessä. Suomi katsoo, että EU:n YK-asioiden työryhmän (CONUN) roolia valmistelevana ja koordinoivana tahona tulee vahvistaa.

EU:ssa 13.12.2007 allekirjoitettu Lissabonin sopimus merkitsi Euroopan ulkosuhdehallinnon perustamista ja sen myötä EU:lle korkeampaa profiilia kansainvälisissä elimissä. Suomi tukee EU:n aseman, profiilin, toimintakyvyn ja toimintatapojen vahvistamista YK:ssa. EU:n toiminta etenkin YK:ssa ei kuitenkaan ole kehittynyt niin hyvin kuin

Suomi olisi toivonut. Mm. tämän johdosta on muistettava, että EU-yhteistyö ei poista tarvetta kansalliselle YK-politiikalle ja pohjoismaiselle yhteistyölle.

Pohjoismaisen ryhmän kautta tapahtuva vaikuttaminen YK:ssa

Pohjoismaat muodostavat Suomelle tärkeän viiteryhmän YK:ssa ja pohjoismainen yhteistyö on hyvin keskeinen osa Suomen YK-politiikkaa. Perinteisesti YK-ehdokkuuksiin ja -uudistuksiin liittyvä yhteistyö on muodostanut pohjan pohjoismaiselle yhteistyölle. Pohjoismainen esiintyminen täydentää EU-vaikuttamista. Hyvä esimerkki tästä ovat yhteispohjoismaiset puheenvuorot turvallisuusneuvostossa ja päätöslauselmat yleiskokouksen kolmannessa komiteassa.

Suomi pitää positiivisena avointa keskustelua pohjoismaisen yhteistyön merkityksestä sekä keinoista, joiden avulla Pohjoismaat voivat menestyksekkäästi ajaa niille tärkeitä asioita ja arvoja YK-järjestelmässä.

Vuosittaiset Pohjoismaiden ja Baltian maiden ulkoministeriöiden YK-asioita hoitavien päälliköiden kokoukset ovat vakiintunut osa pohjoismais-balttilaista yhteistyötä. Sama koskee vuosittain pidettäviä pohjoismaisia konsultaatioita YK:n ympäristöohjelman kanssa.

Kansainvälisissä kehitysskysymyksissä Suomi vaikuttaa aktiivisen pohjoismaisen yhteistyön ohella myös ns. Nordic+-ryhmän (Pohjoismaat, Iso-Britannia, Alankomaat ja Irlanti) kautta liittyen mm. kehitysavun tuloksellisuuteen, koordinaatioon, harmonisaatioon, vaikuttavuuteen ja johdonmukaisuuteen. Nordic+-yhteistyön avulla voidaan vaikuttaa merkittäväällä tavalla YK:n ja sen alajärjestöjen maatason työhön. Tämä on samalla hyvä esimerkki siitä, kuinka alueellinen yhteistyö ja monenkeskinen vaikuttaminen tukevat ja täydentävät toisiaan.

Luottamustoimet YK:n elimissä

Luottamustoimet tuovat Suomelle näkyvyyttä ja mahdollistavat tavanomaista paremmat ja konkreettisemmat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet eri elimissä esillä olevien asioiden käsittelyssä. Suomi aikoo jatkossakin tavoitella luottamustoimia YK:n eri elimissä. Tämä koskee myös toimintaa länsimaiden ryhmän edustajana erilaisissa puheenjohtajistoissa.

Vaikuttaminen ohjelmien, rahastojen ja erityisjärjestöjen hallinnossa

Suomi osallistuu aktiivisesti tukemiensa YK:n kehitysohjelmien ja -rahastojen johtokuntatyöskentelyyn sovitun rotaation mukaisesti sekä jäsenenä että tarkkailijana. Vaikuttaminen painottuu erityisesti niihin ohjelmiin ja rahastoihin, joissa Suomen rahoitus on merkittäväällä tasolla. Monenkeskisen yhteistyön strategisen analyysin pohjalta ulkoasiainministeriö laatii kaikkia merkittäviä ohjelmia ja rahastoja varten vaikuttamisstrategiat, jotka perustuvat valtioneuvoston kehityspoliittisen ohjelman painotuksiin.

Suomi vaikuttaa johdonmukaisesti YK:n erityisjärjestöjen päätöksentekoon yleiskokouksissa ja rotaatiojärjestelyjen mukaisesti niiden hallintoneuvostoissa. Erityisjärjestöillä on keskeinen rooli normatiivisen työn kehittämisessä, ja ne antavat myös teknistä asiantuntija-apua jäsenmaille.

Suomi valittiin tammikuussa 2013 UNICEFin johtokunnan puheenjohtajaksi ja on ehdolla UNESCO:n maailmanperintökomitean jäseneksi kaudelle 2013–2017.

Suomalaisten rekrytoituminen YK-tehtäviin

Suomalaiset ovat osaamisellaan antaneet merkittävän panostuksen YK:n toimintaan. Tasoltaan, sisällöltään ja laajuudeltaan riittävä edustautuminen YK:n sihteeristössä, erityisjärjestöissä ja operatiivisissa järjestöissä sekä kenttätoiminnassa on tärkeää myös Suomen YK-ta-

voitteiden edistämisen kannalta. Apulaisasiantuntijatoiminnan (JPO) ohella tuetaan suomalaisten kandidaattien sijoittumista sekä keskittämisen virkoihin että johtotehtäviin niin YK:n päämajassa kuin kentällä. YK:n sihteeristö on erityisesti toivonut naispuolisten ehdokkaiden haakeutumista eri johto- ja keskijohtotason tehtäviin. Suomen ulkomaanedustustoilla on avoimeen hakuun tulevien YK-tehtävien identifiointissa ja suomalais ehdokkaiden valitsemisen aktiivisessa tukemisessa keskeinen rooli. Kotimaassa seurataan ulkoasiainministeriön johdolla entistä järjestelmällisemmin rekrytointikysymyksiä eri YK-asioita hoitavien tahojen toimesta.

KOTIMAINEN YHTEISTYÖ

Viranomaisyhteistyö

Ulkoasiainhallinnolla on koordinaatiovastuu Suomen YK-politiikasta, mutta YK-asioita hoitavat useat muutkin sektoriministeriöt ja viranomaiset valtioneuvoston lain (175/2003) mukaisesti.

Viime vuosina laajan turvallisuuden käsitteeseen liittyvät kysymykset, mm. köyhyyden poistaminen, terveys ja kestävä kehitys, ovat nousseet näkyvästi esille, mikä osaltaan on lisännyt poikkihallinnollisen politiikkaohjauksen ja yhteistyön tarvetta. Muita poikkihallinnollista lähestymistapaa edellyttäviä aiheita ovat mm. naisten asemaan ja sosiaaliseen kehitykseen liittyvät kysymykset, väestö- ja huumausainekysymykset, ihmiskauppa ja väkivalta, terveys sekä muuttoliikkeiden vaikutus.

Suomen YK-politiikan vaikuttavuus edellyttää, että yhteistyö ja vuorovaikutus ulkoasiainhallinnon ja muiden viranomaisten kesken on tiivistä ja rakentavaa. Tätä yhteistyötä ja työnjakoa tulee edelleen kehittää. Toimiva yhteydenpito eri toimijoiden välillä on tehokkaan yhteistyön perusedellytys. Kysymys ei ole välttämättä uusien rakenteiden luomisesta, vaan pikemmin toimintatapojen kehittämisestä.

Yhteistyö eduskunnan kanssa

Säännöllistä vuoropuhelua eduskunnan kanssa YK:ssa käsiteltävistä asioista jatketaan. Ulkoasiainministeriö tekee läheistä yhteistyötä ulkoasiainvaliokunnan kanssa. Osana tätä yhteistyötä ulkoasiainvaliokunta vierailee vuosittain YK:n päämajassa. Keskustelu YK-asioista ja yhteistyö YK:ta koskevissa asioissa jatkuvat myös eduskunnan muiden toimielinten ja toimintaryhmien kanssa.

Yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa

Kansalaisyhteiskunnan kiinnostus YK-asioihin on arvokas ja merkitävä voimavara Suomelle. Ulkoasiainministeriön keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat Suomen YK-liiton rinnalla mm. Suomen UNICEF, UN Women, Ihmisoikeusliitto, Amnesty International Suomen osasto, Väestöliitto ja Suomen Pakolaisapu. Crisis Management Initiative (CMI) ja Kirkon ulkomaanapu (KUA) sekä eräät muut järjestöt ovat osallistuneet aktiivisesti mm. rauhanvälitystoiminnan kehittämiseen. Ulkoasiainministeriö myös tukee näitä järjestöjä taloudellisesti ja rohkaisee suomalaisia kansalaisjärjestöjä toimimaan tiiviissä yhteistyössä heille relevanttien YK-järjestöjen kanssa.

Ulkoasiainministeriö on yhteistyössä Suomen YK-liiton kanssa järjestänyt YK-asioita seuraaville kansalaisjärjestöille ja sidosryhmille säännöllisiä kuulemistilaisuuksia, jotta näiden tahojen näkemyksiä voidaan ottaa huomioon Suomen YK-politiikan painopisteitä valittaessa ja jotta järjestöt saavat tietoa viranomaisten YK-toiminnasta. Kansalaisjärjestöjen osallistumista YK-kokouksiin edistetään yhteistoiminnassa Suomen YK-liiton kanssa. Jo vuosikymmenen ajan jatkunutta nuorisoeustajan osallistumista yleiskokoukseen jatketaan ja kehitetään. Suomi tukee myös kansainvälisellä tasolla kansalaisyhteiskunnan roolin vahvistamista YK:n toiminnassa. Tämä työ koskee sekä kansalaisjärjestöjen oikeutta osallistua aktiivisesti eri YK-kokouksiin että niiden mahdollisuuksia vaikuttaa kokousten sisältövalmisteluihin ja seurantaan.

Poliittisten puolueiden edustajille (ns. polegaatit) suunnattu matka YK:n yleiskokoukseen järjestetään kerran vuodessa syksyllä. Ulkoasiainministeriö toimii läheisessä yhteistyössä suomalaisten yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa erilaisissa YK:n toimintaan liittyvissä aiheissa. Yliopistot ja tutkimuslaitokset ovat osallistuneet tämän strategian valmisteluun mm. seminaarien yhteydessä.

Ulkoasiainministeriö on järjestänyt yleisötilaisuuksia ajankohtaisista ulko- ja turvallisuuspoliittisista asioista ml. YK:sta eri puolilla Suomea. Tämä on ollut tilanne myös tämän strategian valmistelun kohdalla.

YK-STRATEGIAN TOIMEENPANO

Tämän YK-strategian toimeenpanoa seurataan ulkoasiainhallinnon normaalien suunnittelu-, seuranta- ja arviointijärjestelmien puitteissa. Näistä keskeisimmät ovat TTS- ja vuosisuunnitelmat. Strategian tavoitteet ohjaavat lisäksi vuosittaisten YK:n yleiskokousprioriteettien valmistelua, minkä yhteydessä kuullaan vakiintuneeseen tapaan kansalaisyhteiskuntaa. Vuosittaisista painopisteistä ja niiden toteutumisesta informoidaan eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa.

LIITE 2: LYHENNELUETTELO

AOC, Alliance of Civilizations	Sivilisaatioiden Allianssi
ATT, Arms Trade Treaty	Asekauppasopimus
CEB, Chief Executives' Board for Coordination	Monenkeskisten järjestöjen sihteeristöjen koordinaatiojohtokunta
CERF, Central Emergency Response Fund	YK:n humanitaarisen avun keskitetty hätäapurahasto
CONUN	EU:n YK-asioiden työryhmä
CSTD, Commission on Science and Technology for Development	YK:n tiede- ja teknologia-toimikunta
DPA, Department of Political Affairs	YK:n sihteeristön poliittinen osasto
DPKO, Department of Peacekeeping Operations	YK:n sihteeristön rauhanturvaoperaatioiden osasto
ECOSOC, Economic and Social Council	YK:n talous- ja sosiaali-neuvosto
FAO, Food and Agriculture Organisation	YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö
IAEA, International Atomic Energy Agency	Kansainvälinen atomienergiajärjestö
IASC, Inter Agency Standing Committee	Pysyvä yhteistyökomitea
ICC, International Criminal Court	Kansainvälinen rikostuomioistuin

ICJ, International Court of Justice	Kansainvälinen tuomioistuin
ILC, International Law Commission	Kansainvälisen oikeuden toimikunta
ICPD, International Conference on Population and Development	Kansainvälinen väestö- ja kehityskonferenssi
IDP, Internally Displaced Persons	Maan sisällä siirtymään joutuneet
IGF, Internet Governance Forum	Internetin hallintofoorumi
ILO, International Labour Organisation	Kansainvälinen työjärjestö
IMF, International Monetary Fund	Kansainvälinen valuuttarahasto
ITC, International Trade Centre	Kansainvälinen kauppakeskus
JPO, Junior Professional Officer	Apulaisasiantuntija
MDG, Millenium Development Goals	Vuosituhattavoitteet
MSU, Mediation Support Unit	YK:n rauhanvälityksen tukiyksikkö
NPT, Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons	Ydinsulkusopimus
OCHA, UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs	YK:n humanitaarisen avun koordinaatiotoimisto
ODA, Official Development Aid	Virallinen kehitysapu

OECD, Organisation for Economic Co-operation and Development	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
OHCHR, Office of the High Commissioner for Human Rights	YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto
PBC, Peacebuilding Commission	Rauhanrakennuskomissio
PBF, Peacebuilding Fund	Rauhanrakentamisrahasto
PBSO, Peacebuilding Support Office	Rauhanrakentamisen tukitoimisto
R2P, RtoP, Responsibility to Protect	Suojeluvastuu
SDG, Sustainable Development Goals	Kestävän kehityksen tavoitteet
SPM, Special Political Mission	Poliittinen operaatio
SSR, Security Sector Reform	Turvallisuussektorin uudistaminen
UN Women	YK:n tasa-arvojärjestö
UNAIDS, United Nations Joint Programme on HIV/AIDS	YK:n AIDS-ohjelma
UNCTAD, United Nations Conference on Trade and Development	YK:n kauppaa- ja kehityskonferenssi
UNDESA, United Nations Department of Economic and Social Affairs	YK:n sihteeristön talous- ja sosiaaliasioista vastaava osasto
UNDG, United Nations Development Group	YK:n kehitysryhmä

UNDP, United Nations Development Programme	YK:n kehitysohjelma
UNEP, United Nations Environment Programme	YK:n ympäristöohjelma
UNESCO, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization	YK:n tiede- ja kulttuurijärjestö
UNFCCC, United Nations Framework Convention on Climate Change	Ilmastonmuutosta koskeva puitesopimus
UNFPA, United Nations Population Fund	YK:n väestörahasito
UN-Habitat	YK:n asuinyhdyskuntaohjelma
UNHCR, Office of the United Nations High Commissioner for Refugees	YK:n pakolaispäävaltuutetun toimisto
UNICEF, United Nations Children's Fund	YK:n lastenrahasito
UNIDO, United Nations Industrial Development Organization	YK:n teollistamisjärjestö
UNIFIL, United Nations Interim Force in Lebanon	YK:n UNIFIL-operaatio Libanonissa
UNISDR, United Nations International Strategy for Disaster Reduction	YK:n kansainvälinen strategia tuhojen vähentämiseksi
UNMAS, United Nations Mine Action Service	YK:n miinatoimintakeskus
UNODC, United Nations Office for Drugs and Crime	YK:n huume- ja rikostoimisto

UPR, Universal Periodic Review	Yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu
UNRPRD, UN Partnership to Promote the Rights of Persons with Disabilities	YK:n vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien kumppanuusrahasto
UNRWA, United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East	YK:n palestiinalaispakolaisten avustusjärjestö
UN-SWAP, United Nations System-Wide Action Plan	YK:n järjestelmäajainen tasa-arvotoimintasuunnitelma
UNU, United Nations University	YK-yliopisto
WFP, World Food Program	Maailman ruokaohjelma
WHO, World Health Organisation	Maailman terveysjärjestö
WSIS, World Summit on the Information Society	YK:n tietoyhteiskuntahuippukokous
WTO, World Trade Organisation	Maailman kauppajärjestö

ULKOASIAINMINISTERIÖN JULKAISUJA

6 / 2013

ISSN 0358-1489
ISBN 978-952-281-108-0
PDF ISBN 978-952-281-109-7
e-julkaisu ISBN 978-952-281-110-3